

4 2025

Ročník XXXI

Vydáva
Slovenská advokátska komora
Kolárska 6, 813 42 Bratislava
www.sak.sk

**Ohliadnutie
za Konferenciou
advokátov
2025**

**Je lehota
v článku 20.1 FIDIC
naozaj prekluzívna?**

**Sexuálne útoky
na osobách
s mentálnym postihnutím**

**Obhajobné vyšetovanie
v Taliansku**
a perspektívy jeho
implementácie v slovenskom
právnom poriadku

**Nové
stavebné právo**

bulletin slovenskej advokácie

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 6, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

prof. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Mgr. Richard Macko

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števček, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nad'a Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia: Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava: Helondia, s. r. o.

Tlač: Printhal, s. r. o.

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

**Názory autorov publikovaných článkov
sa nemusia zhodovať s názormi SAK
a členov Redakčnej rady BSA.**

Uzávierka odbornej časti: 25. 6. 2025

Uzávierka redakčnej časti: 10. 7. 2025

Číslo bolo zverejnené 24. 7. 2025

K fotografii na obálke: Konferencia
advokátov, 6. jún 2025 – Zimná jazdiareň
Bratislavského hradu. Foto V. Zigo

AKTUÁLNE

- 4 Predstavujeme nové Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory
- 11 Novozvolené orgány Slovenskej advokátskej komory
- 12 Náhrada trov „z neurčitku“ (niektoré súvisiace otázky)
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 14 Je lehota v článku 20.1 FIDIC naozaj prekuzívna?
Mgr. Mária Sadloňová
- 19 Sexuálne útoky na osobách s mentálnym postihnutím
prof. JUDr. Margita Prokeiová, PhD.
- 26 Obhajobné vyšetrovanie v Taliansku
a perspektívy jeho implementácie v slovenskom právnom poriadku
Mgr. Agáta Bajčíková, doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
- 33 Nové stavebné právo
JUDr. Martin Píry, PhD.

JUDIKATÚRA

- 44 Posudzovanie organizačných zmien a nadbytočnosti zamestnancov
v kontexte transformácie pracovných vzťahov na živnosti
- 46 Zabezpečenie efektívnej obhajoby pre zraniteľné osoby
je povinnosťou štátu
- 48 Revenge porn a pozitívny záväzok štátu

ADVOKÁCIA

SAK

- 50 Správy a udalosti
- 58 Ohliadnutie za Konferenciou advokátov 2025
- 62 Z májových zasadnutí Predsedníctva SAK
- 64 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 66 Bezplatné právne poradenstvo.
Rok 2025 – rozšírenie do rekordného počtu miest, silná advokátska účasť
- 70 Povinnosť advokáta podať riadne a včas odpor proti platobnému rozkazu

ZAHRANIČIE

- 72 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky

ZAÚJÍMAVOSTI

DO VAŠEJ KNIŽNICE

- 74 Odmeny a náhrady advokátov. Judikatúra
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 76 Úskalia prekladu advokátskej terminológie
Mgr. Michaela Chládekovej, PhD.
- 79 Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
na rok 2025

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátky **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je **34 000 znakov** vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnuť jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

je pre mňa nesmiernou ctou, že Vás smiem prostredníctvom Bulletinu slovenskej advokácie osloviť ako novozvolený predseda Slovenskej advokátskej komory.

Dovoľte mi poďakovať všetkým, ktorí sa zúčastnili na júrovej konferencii advokátov a prejavili svoju vôľu pri voľbe do orgánov komory. Účasť 2 125 kolegyň a kolegov na týchto voľbách je pre mňa osobne, ako aj pre komoru prísľubom, že v advokátskom stave rastie záujem o dianie v advokácii a s tým súvisiaci záujem o účasť na smerovaní slovenskej advokácie. Verím, že tento záujem pretrvá a budeme spoločne participovať na činnosti Slovenskej advokátskej komory.

Dôvera, ktorú členovia orgánov komory získali od členskej základne, je predovšetkým veľkým záväzkom. Ja osobne pristupujem k zvoleniu za predsedu Slovenskej advokátskej komory a k výkonu tejto funkcie s mimoriadnym rešpektom. Funkciu nevnímam ako naplnenie osobných ambícií, ale ako službu pre všetky advokátky a advokátov. Mám záujem, aby komora bola silným predstaviteľom nezávislej a slobodnej advokácie, ktorá s ohľadom na svoju činnosť požíva dobrú povesť a je dôveryhodnou súčasťou občianskej spoločnosti. Neopomenuteľnými náležitosťami uvedeného sú rešpekt k právu, striktné dodržiavanie etických princípov a apolitickosť Slovenskej advokátskej komory. Silná, nezávislá a apolitická advokácia sa však musí vždy postaviť na obranu základných princípov právneho štátu, ak sú ohrozené.

Pred vedením Slovenskej advokátskej komory teraz stoja viaceré dôležité výzvy týkajúce sa jej budúceho fungovania. Už na prvom zasadnutí predsedníctva sme sa zhodli, že základnými zásadami našej činnosti musia byť čestnosť, transparentnosť a efektivita.

Ak chceme konať čestne, musíme vždy postupovať s najvyššou mierou odbornej starostlivosti a v súlade s právnymi, ako aj stavovskými predpismi. Ak vyžadujeme takéto konanie od členov, musíme ako orgány ísť vždy príkladom. Rovnako je nevyhnutné, aby mala členská základňa prístup k úplným informáciám o činnosti komory, bola schopná na činnosti participovať a určovať jej smerovanie. V rámci transparentného pôsobenia musia byť orgány komory schopné všetky svoje rozhodnutia prezentovať členskej základni a riadne ich odôvodniť s ohľadom na dosah na advokáciu alebo komoru ako takú. Ak hovoríme o efektívnosti, mám na mysli najmä hospodárenie Slovenskej advokátskej komory a poskytovanie primeranej protihodnoty advokátkam a advokátom vo vzťahu k ich príspevkom na činnosť.

Rešpektujúc uvedené princípy musí nové predsedníctvo spraviť niekoľko zásadných rozhodnutí. Asi za najpodstatnejšiu úlohu považujeme riadne dokončenie rekonštrukcie budovy našej komory na Kolárskej ulici. S tým súvisí otázka posúdenia požiadavky zhotoviteľa na zvýšenie ceny za realizované práce (z dôvodov vyvolaných zmenou právnych predpisov, ale aj dodatočných požiadaviek komory) a ustálenie termínu, kedy bude rekonštrukcia riadne dokončená. Druhou kľúčovou otázkou je dodávka nového informačného systému. Aj tu narážame na určité problémy spojené s migráciou dát z existujúcich systémov, s čím súvisia požiadavky dodávateľa na úpravu dohodnutej ceny (vzhľadom na nevyhnutnosť v ponuke nepredvídaných prác). Verím, že počas leta sa nám podarí uvedené projekty s dodávateľmi doladiť a budeme vedieť členskej základni čo najskôr poskytnúť konkrétne informácie o termíne dodania a konečnej cene.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
som presvedčený, že spoločne dokážeme preklenúť ťažkosti a ešte tento rok Vás budeme môcť privítať v zrekonštruovanej budove Slovenskej advokátskej komory, ktorá môže reprezentovať budúcnosť slovenskej advokácie nadväzujúcu na jej úctyhodnú minulosť.

Tomáš Kamenec
predseda Slovenskej advokátskej komory

Predstavujeme nové Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory

*Predstavujeme vám novozvolené
**Predsedníctvo Slovenskej
advokátskej komory.***

*Všetkým členom a členkám
sme položili spoločné otázky.
Prečítajte si, čo odpovedajú
na nasledujúce otázky:*

**1. Aké výzvy vnímate ako advokát
v rámci výkonu advokácie?**

**2. Čo vás motivovalo vstúpiť
do orgánov SAK?**

**3. Čo je vašou prioritou, čo by ste chceli
pôsobením v P SAK dosiahnuť?**

4. Ktojej oblasti sa chcete venovať?

Mgr. Tomáš Kamenec

predseda Slovenskej advokátskej komory

1. Výzvy, s ktorými som ako advokát konfrontovaný, sú jednak „organizačného“ charakteru, ako aj vecné výzvy súvisiace s úrovňou legislatívy a adhézie k princípom právneho štátu. Za organizačnú výzvu by som označil zníženú atraktivitu nášho povolania pre absolventov právnických fakúlt a celkovo zníženú atraktivitu štúdia práva. Z dnešného pohľadu je oveľa zložitejšie získať nových kvalitných kolegov. K tomu je potrebné prirátat faktor využívania AI, ktorý začína zásadným spôsobom ovplyvňovať našu profesiu. Druhou výzvou je dynamika legislatívnych zmien a často aj ich kvalita. Mám dojem, že kvalita legislatívy trpí vo vzťahu k požiadavke na rýchlosť jej prijatia. Rovnako minimalizácia odbornej diskusie k legislatívnym návrhom nie je na prospech výsledku.
2. Uchádzať sa o miesto v orgánoch SAK som vnímal ako možnosť podieľať sa aktívne na advokátskej samospráve. Vniesť do procesov moje videnie sveta a v určitom rozsahu pomôcť aj komore vedomosťami a skúsenosťami.
3. Ako predseda SAK by som chcel zabezpečiť riadne plnenie úloh komory vyplývajúcich zo zákona, ale aj posilniť postavenie SAK ako dôveryhodnej inštitúcie garantujúcej slobodný a nezávislý výkon advokácie. Rovnako komora musí byť stavovskou organizáciou pre všetky kolegyne a kolegov. Bol by som rád, ak by sa podarilo advokátky a advokátov čo najviac vtiahnuť do činnosti komory, aby ju považovali za pridanú hodnotu pri výkone svojho povolania.
4. Ako predseda SAK sa v zásade musím venovať takmer všetkým oblastiam. Je podstatné, aby sme riadne dokončili projekty rekonštrukcie budovy a nového informačného systému ako najväčších investícií v histórii SAK. Rovnako mám záujem posilniť otvorenú a dôveryhodnú komunikáciu komory. Venovať sa budem intenzívne aj otázkam etického výkonu advokácie.

Mgr. Alexandra Čižmáriková*podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory*

1. Komplexná otázka s mnohými variáciami odpovedí. Odpoviem z pohľadu aktuálnych trendov. Klienti čoraz častejšie siahajú po „alternatívnych“ právnych radách generovaných AI. Menšie kancelárie sú tak pod tlakom nerealistických očakávaní na rýchle a lacnejšie právne poradenstvo. Verejnosti musíme viesť zrozumiteľne odkomunikovať, že z hľadiska etiky, zodpovednosti, odbornosti, skúsenosti a dôvery tieto nástroje nie sú schopné poskytnúť individualizované a komplexné právne riešenia ako advokáti a rady generujú bez akejkoľvek zodpovednosti, často bez odkazu na zdroj informácií. Vo veľkých kanceláriách zase sledujem trend špecializácie kolegov koncipientov, čo síce zvyšuje efektivitu v týchto kanceláriách, no možno oslabuje ich komplexný právny rozhľad a praktické zručnosti. To je však téma, ktorej by sme sa mali venovať najmä v rámci vzdelávania.

2. Skôr motivovalo pokračovať... Napokon, v orgánoch komory pôsobím už viac ako 12 rokov. V predošlom funkčnom období Predsedníctvo SAK iniciovalo dva veľké projekty – projekt rekonštrukcie nášho sídla a budovanie IT systému SAKURA. Z hľadiska osobnej zodpovednosti bolo a je pre mňa dôležité odovzdať oba projekty kolegom dokončené.

3. Okrem dokončenia začatých projektov chcem prispieť k budovaniu identity a dôveryhodnosti advokátskeho stavu – nielen vo vnímaní verejnosti, ale aj smerom dovnútra, v podobe väčšej stavovskej súdržnosti a vzájomnej komunikácie kolegov. Záleží mi na tom, aby bola komora vnímaná ako dôveryhodný a aktívny partner navonok a opora kolegom dovnútra – nie len ako formálna inštitúcia.

4. Rada by som nadviazala na svoju doterajšiu zodpovednosť v oblasti ekonomiky s dôrazom na zodpovedné, vyrovnané a transparentné hospodárenie komory. Zároveň ako predsedníčka pracovnej skupiny pre občianske právo hmotné a procesné chcem aktívne rozvinúť odbornú spoluprácu kolegov pri pripomienkovaní pripravovanej rekodifikácie Občianskeho zákonníka, ktorú považujem za zásadnú reformu civilného práva po mnohých rokoch.

JUDr. Stanislav Ďurica*podpredseda Slovenskej advokátskej komory*

1. Advokátsky stav je komunita ako každá iná v otázkach, ktoré sa týkajú súčasných celospoločenských výziev, medzi ktoré patrí napríklad nástup umelej inteligencie, medzigeneračné rozdiely, globalizácia atď. Zároveň z povahy advokácie ako súčasti spravodlivosti a právneho štátu v širšom zmysle slova vyplýva neustála potreba ochrany nezávislosti advokácie ako celku, pretože len nezávislá advokácia môže spĺňať ústavou garantované práva občanov. Za jednu z najväčších výziev advokácie súčasnosti a budúcnosti jednoznačne považujem zvýšenie atraktivity tohto povolania pre mladšie generácie.

2. Ochota a chuť prispieť aj koncepčne k budovaniu stavovskej organizácie, ktorej som členom viac ako 22 rokov. Zároveň to vnímam aj ako určitý pay-back mojej stavovskej komore a komunite advokátov ako takej.

3. Medzi moje priority patrí komunikácia a regionálna spolupráca. V oblasti komunikácie je z celkového hľadiska potreba zlepšenia kvality komunikácie vo vzťahu k členskej základni. Druhou je téma vnímania komory a advokácie ako povolania v očiach verejnosti.

4. Mám ambíciu v oblastiach, ktoré sú mojou prioritou (PR a regionálna spolupráca), pomôcť posunúť komoru do 21. storočia. Je potrebné si uvedomiť, že viac ako 40 percent kolegov a kolegýň vykonávajú prax mimo Bratislavu ale ich „hlas“ v komore tomu nezodpovedá. Po posledných voľbách sa naskytla výnimočná situácia, keď až 4 z 12 členov Predsedníctva SAK sú aj regionálni zástupcovia. Každý ďalší člen predsedníctva vníma potrebu posilnenia hlasu regiónov vo viacerých oblastiach. Zlepšenie vnímania úlohy a postavenia advokácie v spoločnosti je dlhodobá cesta. Aj v tomto smere je vždy priestor na zlepšenie.

JUDr. Zuzana Čížová

členka Predsedníctva SAK

1. Za najväčšie výzvy považujem potrebu flexibility v dôsledku legislatívnej nestálosti a neustáleho vzdelávania advokátov. Narastá tlak na rýchlosť, efektivitu a digitalizáciu právnych služieb, čo prináša príležitosti, ale aj riziká – napríklad ohrozenie dôvery a nezávislosti advokácie. Výzvou je aj postavenie advokátov v spoločnosti a potreba posilňovať dôveru verejnosti v našu profesiu. Dôležitá je ochrana samosprávy advokácie a jej nezastupiteľného postavenia v právnom štáte. SAK má byť pre advokátov oporou, a preto je kľúčová intenzívna a adresná komunikácia s členskou základňou a ich aktívne zapájanie do formovania priorít komory.
2. V orgánoch SAK pôsobím od roku 2010 – ako regionálna zástupkyňa, neskôr ako členka a predsedníčka revíznej komisie, od roku 2021 ako členka Predsedníctva SAK. Motivovalo ma presvedčenie, že advokácia potrebuje ľudí, ktorí nielen hovoria o problémoch, ale hľadajú aj riešenia. Verím, že každý môže prispieť k pozitívnej zmene. Chcem, aby bol v SAK počuť hlas bežných advokátov, a to aj z regiónov, a advokátskych koncipientov. Členstvo v predsedníctve vnímam ako možnosť aktívne formovať podmienky na dôstojný výkon advokácie aj do budúcnosti.
3. Aby SAK bola nielen dobrým správcom advokácie, ale aj jej aktívnym obhajcom. Mojou prioritou je podpora advokátov pri adaptácii na nové technológie, posilňovanie postavenia advokácie v spoločnosti a podpora advokátskych koncipientov. Dôležitá je aj aktívna účasť v legislatívnych procesoch. Prioritou je spravodlivé odmeňovanie advokátov vrátane bezplatnej právnej pomoci – férové odmeňovanie je kľúčové pre udržateľnosť, kvalitu a dostupnosť právnej pomoci. Zmena vyhlášky o odmenách musí zostať jednou z hlavných tém aj v tomto období.
4. Prioritne sa budem venovať dohľadu nad vecami advokátskymi, prinášaniu podnetov priamo z praxe a presadzovaniu riešení reflektujúcich potreby advokátov a koncipientov. Chcem pokračovať aj v legislatívnych aktivitách, ktoré sú prirodzeným pokračovaním môjho doterajšieho pôsobenia, a zároveň sa zameriavať na činnosť v regióne, v ktorom pôsobím, a podporu kvalitnej prípravy koncipientov na výkon advokátskej praxe. Ako členka predsedníctva však budem spolupracovať vo všetkých oblastiach činnosti predsedníctva, pretože o všetkých otázkach sa rozhoduje kolektívne.

JUDr. Tomáš Illeš

člen Predsedníctva SAK

1. Ako kľúčovú výzvu vnímam dlhodobý rozvoj a posilnenie výkonu advokácie v rámci regiónov. Ďalšou výzvou je adaptácia výkonu advokácie na rýchlo sa vyvíjajúce technologické prostredie vrátane elektronizácie procesov a nástupu umelej inteligencie. Pri dynamike technologických zmien treba dbať na ochranu dôvery a bezpečnosti údajov, ako aj etické hranice profesie. Významnou výzvou je boj proti pokútnictvu, ktoré v súčasnosti znižuje dôveru verejnosti vo výkon advokácie a deformuje trh advokátskych služieb.
2. Mojou motiváciou bolo zlepšiť podmienky výkonu advokácie v regiónoch, najmä na východnom Slovensku, s dôrazom na podporu, infraštruktúru aj reprezentáciu záujmov advokátov v regióne. Chcem prispieť k tomu, aby advokácia dokázala držať krok s technologickým vývojom a zároveň nezabudla na svoju podstatu – nezávislosť, odbornosť a etiku. Záleží mi na tom, aby komora bola otvorenejšia jej členom, technologicky dostupnejšia a aby bola rovnocenným partnerom v dialógu s verejnou mocou a celou spoločnosťou.
3. Mojou prioritou je dosiahnuť vyššiu pozornosť komory voči regiónom, podporiť vzdelávacie a komunitné aktivity advokátov v regiónoch a vytvoriť podmienky na rovnomernejší profesijný rozvoj na východnom Slovensku a v ostatných regiónoch.
- Zároveň chcem dosiahnuť urýchlenie a zefektívnenie elektronizácie procesov v rámci komory, vytvorenie nástrojov na podporu advokátov pri používaní umelej inteligencie v praxi (za jasne nastavených etických a bezpečnostných pravidiel) a zintenzívnenie boja proti pokútnictvu a nelegálnemu výkonu advokátskej praxe.
4. Ako regionálny zástupca pre Košický kraj považujem za svoju prirodzenú prioritu podporu a rozvoj regionálnej advokácie. Chcem sa aktívne venovať posilňovaniu postavenia advokátov v regiónoch a vytváraniu priestoru na ich odborný rast. Zároveň plánujem venovať sa aj digitalizácii a využívaniu umelej inteligencie v právnej praxi, a to spôsobom, ktorý bude dostupný a prakticky využiteľný aj pre advokátov pôsobiacich mimo väčších miest. V neposlednom rade vnímam ako dôležitú tému boj proti pokútnictvu, ktorý má často silný dosad najmä na menšie advokátske kancelárie v regiónoch.

JUDr. Igor Ribár*člen Predsedníctva SAK*

1. Advokácia dnes čelí nárokom, ktoré presahujú tradičný rámec právnej odbornosti. Zvyšujú sa očakávania na efektívnosť, dostupnosť a rýchlu orientáciu v technológiách. Mnohé činnosti, ktoré boli kedysi papierové a formálne, sa dnes digitalizujú – no bez primeranej opory v systéme a vzdelávaní. Výzvou je nielen udržať si odbornosť, ale zároveň nestratiť kontakt s tým, ako sa mení svet okolo nás. V regiónoch je táto výzva často násobená obmedzenými možnosťami prístupu k relevantným službám, klientom či profesionálnej komunite. Pre mladých advokátov to môže byť demotivujúce až limitujúce.

2. V určitom bode prestane stačiť pomenúvať problémy – a prídje potreba niesť aj zodpovednosť za ich riešenie. Rozhodol som sa vstúpiť do predsedníctva komory, pretože verím, že dnes je čas systematicky posilniť jej schopnosť reflektovať vývoj profesie a byť oporou advokátom v praxi. Komora má potenciál byť nielen správcom zoznamu, ale aj strategickým partnerom pri nastavovaní pravidiel výkonu povolania. Táto ambícia sa nezaobíde bez dôvery, odbornej práce a lepšej komunikácie dovnútra aj navonok.

3. Chcel by som, aby komora systematicky rozvíjala tri piliere: profesionalitu, partnerstvo a predvídateľnosť. Profesionalitu chápem ako schopnosť rozvíjať kompetencie advokátov vrátane digitálnych – v tejto oblasti dlhodobo chýba koncepcia vzdelávania. Partnerstvo znamená, že komora by nemala byť len tichým pozorovateľom, ale aktívnym účastníkom pri tvorbe verejných politík v oblasti justície, digitalizácie či ochrany práv. A predvídateľnosť je o tom, aby členovia vedeli, akú hodnotu im členstvo v komore prináša – transparentne, odborne a zrozumiteľne.

4. Dlhodobo sa venujem téme elektronizácie výkonu advokácie – nielen ako technologickému nástroju, ale ako širšiemu kontextu, ktorý ovplyvňuje vzťah advokáta ku klientovi, súdu aj štátu. Práve v tejto oblasti je potrebné začať budovať vzdelávaciu infraštruktúru a koncepčne riešiť, ako má advokácia fungovať v digitálnom prostredí. Chcem sa tiež venovať podpore advokátov v regiónoch a vytváraniu priestoru pre férové a realistické podmienky výkonu povolania – bez ohľadu na to, kde advokát pôsobí alebo v akej fáze kariéry sa nachádza.

JUDr. Katarína Čechová*členka Predsedníctva SAK*

1. Za hlavnú výzvu považujem potrebu posilnenia rešpektu a uznania advokácie ako neoddeliteľnej súčasti ochrany ľudských práv v právnom štáte a tiež neustálu potrebu ochrany nezávislosti advokácie. Významnou výzvou je aj zefektívnenie a modernizácia fungovania našej komory a dôslednejšia kontrola a presadzovanie dodržiavania etických štandardov výkonu advokácie.

2. Motiváciou bola predovšetkým možnosť zúročiť moje dlhoročné skúsenosti z advokácie, ktorú vykonávam už 41 rokov. Je legitímne a zodpovedné využiť pre rozvoj a posilnenie postavenia našej komory a celej advokátskej profesie na Slovensku poznatky, ktoré som nadobudla v medzinárodnom prostredí počas pôsobenia na poste predsedníčky Európskeho fóra International Bar Association (IBA), pri činnosti v Rade IBA a v Komisii pre záležitosti advokátskych komôr IBA.

3. Predovšetkým vytvorenie priaznivých podmienok na výkon advokácie pre mladú generáciu advokátov – najmä formou mentorstva, podpory kariérneho rastu a budovania medzinárodných kontaktov. Osobitnú pozornosť si zasluhuje aj podpora postavenia žien-advokátok v našom stave. Mojou prioritou bude vytvorenie funkčných platforiem pre začínajúcich advokátov a tiež pre ženy - advokátky a koncipientky. V našej profesii sa nedostáva dostatočnej pozornosti a podpory ženám pri špecifických životných situáciách, ktoré ich môžu obmedziť v plnohodnotnom venovaní sa rozvoju svojej praxe a kariéry. Obdobne vidím široké spektrum potrebnej praktickej podpory začínajúcim advokátom a koncipientom, aby sa viac mohli sústrediť na rozvoj klientely a svoj odborný a profesijný rast.

4. Chcem sa aktívne venovať vzdelávaniu advokátskych koncipientov a advokátov. Záleží mi na tom, aby mladí právnici dostali nielen odborné vedenie, ale aj ľudskú podporu pri budovaní svojej profesijnej identity. Plánujem angažovať sa v rozvoji zahraničných vzťahov a prepojení našej advokácie so svetom, aby sme vedeli inšpirovať a byť inšpirovaní najlepšimi zahraničnými skúsenosťami. Budem tiež pôsobiť v Pracovnej skupine pre obchodné právo, kde by som si želala prispieť k odbornému rozvoju a zvyšovaniu kvality právnych služieb v tejto oblasti.

doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.

člen Predsedníctva SAK

1. Je dôležité prispôbiť sa neustále meniacim sa podmienkam. Každý advokát je v súčasnosti konfrontovaný, ako takmer celá spoločnosť predovšetkým s digitalizáciou a ekonomickými tlakmi. Výzvou je aj skutočnosť, že minimálne časť verejnosti vníma advokátky a advokátov nevelmi pozitívne. To môže vyplývať z nedostatku informácií, ktoré verejnosť má o funkcii a poslaní advokácie. Náš obraz je možné zlepšiť otvorenou a proaktívnou komunikáciou navonok.

2. Moja kandidatúra vychádzala z presvedčenia o dôležitosti advokácie ako piliera právneho štátu a ochrany základných práv a slobôd. Spolu s kolegami sme mali víziu, aby komora bola moderná, efektívna a proaktívna. Preto sme diskutovali o skvalitnení vzdelávania, podpore etických štandardov, transparentnosti a snažili sa aj na stretnutiach s kolegami zistiť, akú predstavu o fungovaní komory majú.

3. Chcel by som spolu s kolegami v predsedníctve prispieť k tomu, aby komora bola skutočným servisným centrom pre advokátov, poskytovala im podporu v každodennej praxi a efektívne chránila ich záujmy. Komora musí byť silným, rešpektovaným a apolitickým hlasom, ktorý bráni vyššie spomenuté hodnoty.

4. Dlhodobo sa venujem problematike informačných technológií a kybernetickej bezpečnosti. Moja priorita je pomerne jednoznačná – využívanie moderných technológií a umelej inteligencie v advokácii. Keďže som v minulosti pôsobil v prostredí dodávateľov informačných technológií, budem sa venovať aj projektu nového informačného systému Slovenskej advokátskej komory.

JUDr. Kvetoslava Živčáková

členka Predsedníctva SAK

1. Motiváciou pre moje pôsobenie v orgánoch Slovenskej advokátskej komory bola túžba aktívne prispieť k formovaniu prostredia, v ktorom advokáti vykonávajú svoje povolanie. Verím, že svojou prácou môžem ovplyvniť vývoj našej profesie, zlepšiť jej etické štandardy, ako aj úroveň odbornosti v advokátskej praxi. Ale, predovšetkým by som tu chcela byť pre svoje kolegyne a kolegov, aby sa na mňa mohli s dôverou obrátiť.

2. Medzi najväčšie výzvy zaraďujem udržiavanie profesionálnej nezávislosti, dodržiavanie etických predpokladov výkonu advokácie, ale aj zabezpečenie rovnováhy medzi osobným a pracovným životom. Ďalšou výzvou je digitalizácia, ktorá si vyžaduje nové zručnosti a prístup, ale zároveň otvára priestor na zefektívnenie našej práce.

3. Mojou prioritou je posilnenie dôvery v advokáciu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou právneho štátu. Záleží mi na tom, aby advokátska samospráva bola transparentná, aktívna a vnímať voči potrebám svojich členov. Rada by som prispela k podpore mladých advokátov a k využitiu skúseností staršej generácie, k rozvoju systému vzdelávania a etických štandardov, ale aj k prehĺbeniu našej spoločenskej zodpovednosti.

4. Svoju pozornosť chcem upriamiť najmä na regionálnu činnosť, s ktorou mám dlhoročné skúsenosti. Považujem za dôležité posilňovať profesionálne prepojenie medzi advokátmi, podporovať výmenu skúseností a vytvárať priestor pre otvorený dialóg. Zároveň by som sa chcela venovať oblasti vzdelávania advokátov a profesijnej etiky – teda témam, ktoré vnímam ako základ dôveryhodnosti a kvality výkonu nášho povolania. Tiež sa teším na pôsobenie v pracovnej skupine pre verejné právo. Nechcem však ostať len pri formálnych témach, vnímam potrebu aj ľudského zbližovania, budovania rešpektu a vzájomného pochopenia.

JUDr. Ján Majling, PhD.*náhradný člen Predsedníctva SAK*

1. Výkon advokácie prináša so sebou viacero výziev. Ja, ako advokát s viac ako 22-ročnou praxou, ich samozrejme vnímam a snažím sa ich identifikovať a byť nápomocný ich riešeniu. Advokáti by mali byť naďalej dôveryhodným partnerom pre verejnosť, pre klientov, pre iné právnické profesie, súdy a inštitúcie. Dôvera sa buduje najmä odbornosťou, čestnosťou a transparentnosťou. Advokát by mal byť pre klienta nielen právnym zástupcom, ale aj spoľahlivým partnerom, ktorý mlčí, keď treba, a bojuje, keď je to nevyhnutné. Veľmi si želám, aby naša profesia požívala prirodzenú úctu, dôveru a dobrú povesť a aby sa posilňovalo postavenie advokácie v spoločnosti. Ďalšou výzvou je zlepšenie prístupu k právnym službám tak, aby všetci občania, bez ohľadu na majetnosť, mali rovnaké právo na právnu pomoc, čo je základným kameňom spravodlivosti a rovnosti pred zákonom. Advokáti pravidelne poskytujú bezplatné právne poradenstvo, poskytujú konkrétne právne služby pro bono, alebo spolupracujú s Centrom právnej pomoci a poskytujú právnu pomoc osobám v materiálnej núdzi. V týchto aktivitách je potrebné kolegov podporovať a motivovať ich. Takisto za výzvu považujem nástup umelej inteligencie (AI), pričom advokát vybavený AI môže byť efektívnejší, ale AI bez advokáta je nebezpečná.

2. Do orgánov SAK som prvýkrát vstúpil už v roku 2021 ako člen Disciplinárnej komisie SAK. Keďže mi záleží na advokácii a svojou profesiou žijem každý deň, tak som cítil potrebu našej komore aj niečo vrátiť, ponúknuť jej svoju skúsenosť z dlhoročnej praxe a pracovitosť. Členstvo v orgánoch komory mi umožňuje jednak veci poznať zvnútra a jednak mať možnosť ich ovplyvniť v prospech advokátskeho stavu.

3. Mojou prioritou je upevňovanie nezávislosti, dôstojnosti a odbornosti slovenskej advokátskej komory ako samosprávnej stavovskej organizácie. Chcem, aby komora bola moderná, transparentná a efektívna a aby v prípade potreby bola oporou pre každého advokáta.

4. Chcem sa venovať oblastiam, ktoré sú mi blízke a v ktorých viem poskytnúť moje skúsenosti a odbornosť. Je to najmä kultúrno-spoločenská oblasť, dohľad nad problematikou neoprávneného poskytovania právnych služieb a dohľad nad vydávaním Zbierky disciplinárnych rozhodnutí. Takisto chcem byť nápomocný svojou odbornosťou v pracovných skupinách a komisiách najmä v oblasti obchodného a rodinného práva.

Mgr. Vladimír Kordoš, LL.M.*náhradný člen Predsedníctva SAK*

1. Časť výziev považujem za klasické – súvisiace s cieľom, aby advokácia ako celok ostala rešpektovanou profesiou. S tým sa mi spája nielen riadne plnenie našich povinností, ale tiež potreba dôsledného dodržiavania etického správania, či už vo vzťahu ku klientom, sebe navzájom, ale aj k najširšej verejnosti. V praktickej rovine vnímam ekonomické výzvy – tlak na ceny, pretrvávajúce pokútnictvo – ako aj výzvy „globálneho“ charakteru – zrýchľujúca sa digitalizácia a nástup nových technológií, ako je umelá inteligencia. Očakávania mnohých klientov sa menia a je pre nás výzvou sa im prispôbiť, zároveň však zachovať jedinečnosť nášho postavenia a úloh v spoločnosti.

2. Motivovala ma túžba prispieť k zmene a priniesť hlas advokátov, ktorí očakávajú efektívnejšiu, transparentnejšiu a ľudskejšiu komoru. Verím v komunitu – či už cez vzdelávanie alebo šport, ktorý spája kolegov naprieč regiónmi.

3. Mojou prioritou je komora 21. storočia – nezávislá, efektívna, moderná a ľudsky blízka. Chcem presadzovať finančnú efektivitu. Z ďalších cieľov by som spomenul podporu rozvoja regionálnych aktivít, vytváranie priestoru pre hlas mladšej advokácie a posilnenie sociálneho rozmeru našej profesie.

4. V rámci predsedníctva sa budem primárne venovať ekonomike komory, kde nás čaká dokončiť a zaplatiť rekonštrukciu sídla, splácať úver, sťahovanie a v neposlednom rade nový informačný systém. Pri akomkoľvek nakladaní s prostriedkami komory budem presadzovať finančnú efektivitu. Som toho názoru, že pre to nájdem širokú podporu v celom P SAK, keďže komora je financovaná advokátmi a ide o nakladanie s našimi vlastnými peniazmi. V mojej agende je tiež Rozhodcovský súd SAK, spoločenské aktivity a rád by som tiež prispel k tomu, aby komora vhodnými nástrojmi zvyšila hodnotu nášho povolania.

JUDr. Boris Bohunský*náhradný člen Predsedníctva SAK*

1. Určite dbať na etiku výkonu advokátskeho povolania, rozširovanie vedomostí a znalostí z rôznych právnych odvetví. Takisto zlepšenie povedomia verejnosti o postavení a úlohe advokáta v právnom štáte; advokát by mal v očiach verejnosti požívať primeranú vážnosť a dôstojnosť, ktorá k jeho povolaniu prináleží.
2. Do orgánov SAK som vstúpil v roku 2010. Dve funkčné obdobia som bol členom Disciplinárnej komisie SAK a ďalšie dve som bol členom Revíznej komisie SAK. Vstup do orgánov SAK tak pre mňa nie je novým, ale skôr „pokračujúcim“ výkonom funkcie. Túto otázku vnímam v dvoch časových líniách: vtedajšia motivácia vstúpiť do orgánov SAK a dnešná motivácia vstúpiť do Predsedníctva SAK. Vtedajšia motivácia sa odvíjala od mojej vnútornej potreby zapojiť sa aktívne do činnosti SAK. Počas členstva v Revíznej komisii SAK som sa venoval kontrole výkonu advokácie a súladnosti rozhodnutí Predsedníctva SAK so stavovskými predpismi advokácie. Ako člen predsedníctva budem mať možnosť zužitkovať svoje poznatky a skúsenosti v prospech SAK v rámci jej exekutívy.
3. Mojou prioritou, ak to bude možné, je pôsobiť na zlepšenie hospodárenia SAK, udržanie a rozvoj vzdelávania advokátov a koncipientov a kontinuita pri pohľade SAK na statusové veci advokátov a koncipientov.
4. V rámci rozdelenia pôsobnosti medzi členov Predsedníctva SAK sa budem venovať práci vo viacerých pracovných skupinách a komisiách (zlučiteľnosť iných činností s výkonom advokácie a koncipientúry, ochrana spotrebiteľov právnych služieb, pracovná skupina pre rodinné právo), dohľadu nad činnosťou matriky a nad správnymi žalobami, vedenými voči SAK. Takisto pokračovať vo vzdelávaní advokátskych koncipientov vrátane členstva v skúšobnej komisii. ■

ZJEDNODUŠTE SI POČÍTANIE SÚDNYCH TROV

Vyskúšajte nové kalkulačky

www.sudnetrovy.sk

**SÚDNE
TROVY.**

Novozvolené orgány Slovenskej advokátskej komory

Predsedsníctvo Slovenskej advokátskej komory

Predseda:

Mgr. Tomáš Kamenec

Podpredsedovia:

Mgr. Alexandra Čižmáriková

JUDr. Stanislav Ďurica

Členovia:

JUDr. Zuzana Čížová

JUDr. Tomáš Illeš

JUDr. Igor Ribár

JUDr. Katarína Čechová

doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.

JUDr. Kvetoslava Živčáková

Náhradníci:

JUDr. Ján Majling, PhD.

JUDr. Vladimír Kordoš, LL.M.

JUDr. Boris Bohunský

Disciplinárna komisia Slovenskej advokátskej komory

Predseda:

JUDr. Peter Štrpka, PhD.

Členovia:

Mgr. Ján Kutan

JUDr. Tomáš Langer

doc. JUDr. Branislav Jablonka, PhD.

JUDr. Anna Niku

JUDr. Jakub Löwy, PhD., LL.M.

Mgr. Eva Kováčechová

JUDr. Tomáš Suchý, PhD.

JUDr. Blanka Gondová

JUDr. Andrej Majerník

doc. JUDr. Zuzana Mlková Illýová, PhD.

JUDr. Jarmila Zahradníková

JUDr. Bronislava Krištof, LL.M.

Mgr. Peter Šťastný

doc. JUDr. Martin Štrkolec, PhD.

Mgr. Peter Makýš

JUDr. Martin Bednárík

JUDr. Milan Cívik

JUDr. Martin Landl

Mgr. Peter Serina

JUDr. Michaela Bielík Beláková

Mgr. Martina Rusnáková

JUDr. Vladimír Babin

JUDr. Michaela Bezáková, LL.M.

JUDr. Rastislav Vysocký, LL.M.

JUDr. Milan Gocník, LL.M.

JUDr. Ján Kanaba ml.

Mgr. Peter Neštepny

JUDr. Dagmar Zukalová

Mgr. Michal Martinák

Mgr. Róbert Vrablica, LL.M.

JUDr. Martin Krendl

JUDr. Annamária Vozárik

Mgr. Lukáš Michálik, LL.M.

JUDr. Jozef Vajda

JUDr. Jaroslav Novický

JUDr. Ing. Bernard Pekár, PhD.

JUDr. Ing. Martina Kiseľová

Mgr. Ivan Poruban

JUDr. Roman Frňčo

JUDr. Lenka Erdős

Odvolacia disciplinárna komisia Slovenskej advokátskej komory

Predsedsníčka:

JUDr. Andrea Mesiarik Havelková

Členovia:

JUDr. Alexander Bröstl

JUDr. Martin Čižmárik

JUDr. Slavomír Moško

JUDr. Ľubomír Schweighofer

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Anton Staněk

JUDr. Štefan Kseňák, PhD.

JUDr. Pavel Lacko, LL.M.

JUDr. Ján Gereg

JUDr. Hana Sopko, LL.M.

JUDr. Martin Friedrich

JUDr. Romana Bdžochová

Revízná komisia Slovenskej advokátskej komory

Predsedsníčka:

JUDr. Martina Hopferová

Členovia:

prof. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDr. Ján Havlát

prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.

JUDr. Jozef Beňo, PhD.

Mgr. Katarína Matulníková

doc. JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD.

JUDr. Pavel Nechala, PhD.

Náhradníci:

JUDr. Dominik Okenica

Mgr. Ivan Mazanec

Mgr. Vladimír Misároš

DISKUSNÁ RUBRIKA

Náhrada trov „z neurčitku“ (niektoré súvisiace otázky)

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Právna norma vyplývajúca z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) pravidelne vyvoláva rôzne výkladové polemiky. Ide o osobitné pravidlo na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, ak nemožno hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch (do 31. 12. 2023 aj vtedy, ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami).

Nie je to teda v pravom zmysle slova výnimka vo vzťahu k všeobecnej norme podľa § 10 vyhlášky, ktorá vymedzuje tarifnú hodnotu, spôsob jej určenia a základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Je to dopĺňujúce a subsidiárne pravidlo, ktoré sa aplikuje iba v prípade, ak nemožno použiť kritérium peňažne vyjadriteľnej hodnoty veci alebo práva. Základnú sadzbu pre tieto prípady stanovuje paušálne na úrovni 1/13 výpočtového základu (aktuálne 114,15 eur). Rozdiel v konečnej výške odmeny advokáta môže byť teda oproti § 10 vyhlášky veľmi výrazný, čo je spravidla hlavným impulzom naznačených polemík.

Tie vznikajú najčastejšie v súvislosti s rozhodovaním súdov o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP, a to najmä v tzv. určovacích sporoch. Podľa okolností prípadu môže ísť o určenie vlastníckeho práva, neplatnosti právneho úkonu, neúčinnosti právneho úkonu (odporovanie) a podobne. Či v konkrétnom prípade možno hodnotu veci alebo práva, resp. predmetu súdneho sporu, vyjadriť v peniazoch, je pri určovacích žalobách často nejasné. S určitou mierou odľahčenia sa dá naznačiť, že z pohľadu procesne úspešnej sporovej strany to takmer vždy možné je, čo by malo smerovať k podstatne vyššej sume náhrady trov konania v jej prospech.

Za daných okolností je prirodzené hľadať usmernenie, ak nie priamo riešenie, v relevantnej judikatúre. Od účinnosti Civilného sporového poriadku, teda už viac než deväť rokov, je primárnym zdrojom mienkotvornej judikatúry k náhrade trov konania Ústavný súd SR. Dôvodom je skutočnosť, že o výške náhrady trov konania rozhoduje vždy súd

prvej inštancie, a to uznesením súdneho úradníka (§ 262 ods. 2 CSP). Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť bez devolutívneho účinku, o ktorej rozhoduje ten istý súd prvej inštancie (§ 248 CSP). Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o sťažnosti nie je odvolanie prípustné, čím je vylúčený nielen odvolací prieskum, ale aj prípustnosť dovolania (§ 419 CSP).

Tým sa v konečnom dôsledku (masívne) presúva reálny prieskum v rámci agendy náhrady trov konania do ústavnoprávnej roviny, čo je dlhodobou predmetom odbornej kritiky. Ústavný súd síce medzičasom zvolil zdržanlivý prístup (napr. IV. ÚS 583/2018, IV. ÚS 214/2022, II. ÚS 171/2023 alebo IV. ÚS 39/2024) a k prijímaniu tohto typu sťažností na ďalšie konanie pristupuje iba sporadicky, naďalej je však v podstate hlavným zdrojom judikatúry k náhrade trov civilného sporového konania.

Načrtnutá problematika sa preto v rámci jeho rozhodovacej činnosti nevyhnutne musela odzrkadliť. Možno poukázať na značné množstvo rozhodnutí, v rámci ktorých boli zvolené odlišné riešenia s rôznymi výsledkami a výslednou mierou spravodlivosti. Postupný vývoj judikatúry, reprezentovaný napríklad rozhodnutiami II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020 alebo I. ÚS 111/2020, však viedol k záveru, ktorý bol zrejme najilustratívnejšie vyjadrený v náleze zo dňa 5. 5. 2021 sp. zn. I. ÚS 58/2021, publikovanom v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 26/2021 s nasledujúcou právnou vetou „Pri vyčíslení trov konania je pri určovacích sporoch potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie práva a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej majetkovej (peniazmi ocenítej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti.“

Druhá kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie „kvázi prejudiciálne“ – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.“

Ústavný súd zvolil teda materiálne východisko, ktoré zohľadňuje skutočný hmotnoprávny následok meritórneho rozhodnutia v právnej sfére sporových strán. Napríklad vyhovie žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti poskytuje žalobcovi definitívnu právnu ochranu a má bezprostredne za následok zápis vlastníckeho práva v prospech žalobcu do katastra nehnuteľností. Je preto nevyhnutné určiť základnú sadzbu tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby z hodnoty spornej nehnuteľnosti.

Osobitnú výnimku, ktorú ústavný súd v okolnostiach konkrétnej veci nezvýraznil, zakladá rozporuplný § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Podľa tohto ustanovenia sa postupuje rovnako ako pri tzv. neurčitku (1/13), ak je klientom fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie. Výnimku z tejto výnimky predstavujú úkony vo veciach vyporiadania BSM alebo zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

Na druhej strane existuje značné množstvo určovacích súdnych sporov, v ktorých vyhovujúci rozsudok iba deklaruje právnu skutočnosť, ktorá sa stáva základom pre následné vyporiadanie alebo inú definitívnu právnu ochranu žalobcu. Preto sa napríklad podľa judikatúry ústavného súdu aplikuje pravidlo o neurčitku (1/13) v prípade určovacích sporov o neúčinnosť právneho úkonu / odporovanie (I. ÚS 111/2020), o určenie že vec patrí do BSM (II. ÚS 116/2021), o neplatnosť odstúpenia od zmluvy alebo výpovede (IV. ÚS 5/2021), o neplatnosť dražby (IV. ÚS 652/2020) alebo o reštitučných nárokoch (IV. ÚS 604/2020).

Veľmi zaujímavú právnu otázku v danej súvislosti aktuálne posudzovalo plénum Ústavného súdu SR, v rámci zjednocovania odlišných právnych názorov podľa § 13 ZoÚS, vyjadrených na jednej strane v rozhodnutiach I. ÚS 93/2021, I. ÚS 87/2022 a III. ÚS 91/2023 a oproti tomu v náleze pod sp. zn. III. ÚS 573/2023. Ratio decidendi spočívalo v aplikácii vyššie uvedených východísk na procesnú situáciu, keď je žalobcom osoba, ktorá sama nie je účastníkom napadnutého právneho úkonu.

V konkrétnom prípade (I. ÚS 222/2024) išlo o procesne neúspešnú žalobkyňu, ktorá sa pôvodnou žalobou domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi jej matkou, ako predávajúcou, a sestrou žalobkyne, ako kupujúcou. Po právoplatnom zamietnutí žaloby bola žalobkyňi uložená povinnosť nahradiť trovy konania podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (1/13). S tým sa nestotožnil ústavný súd, ktorý na základe ústavnej sťažnosti žalovanej vydal kasačný nálež pod sp. zn. III. ÚS 573/2023, z ktorého vyplýva nevyhnutnosť aplikácie § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky a určenie podstatne vyššej náhrady trov konania podľa hodnoty spornej nehnuteľnosti.

Po zrušujúcom náleze ústavného súdu bola v konečnom dôsledku procesne neúspešnej žalobkyňi uložená povinnosť zaplatiť náhradu trov konania viac než 60 000 eur. V súvislosti s jej ústavnou sťažnosťou, ktorá bola uznesením zo dňa 25. 4. 2024 sp. zn. I. ÚS 222/2024 prijatá na ďalšie konanie, bol podaný podnet na zjednotenie odlišných právnych názorov jednotlivých senátov Ústavného súdu SR.

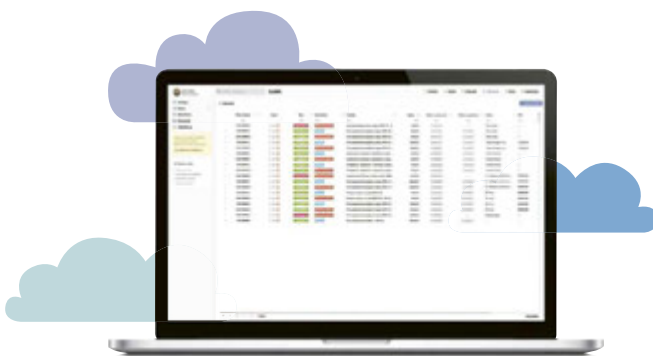
V uznesení zo 14. mája 2025 sp. zn. PLz. ÚS 2/2025 dospelo následne plénum ústavného súdu k záveru, že „V konaní o určenie absolútnej neplatnosti zmluvy, ktorej žalobca sám nie je účastníkom a ktorou sleduje dosiahnutie pôvodného usporiadania vlastníckych vzťahov, nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva, ktoré je predmetom sporu, v peniazoch, a preto sa výška základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta určí podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Tento postup zodpovedá obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.“ ■

Clerk.

ZAČNITE S DIGITÁLNOU AGENDOU BEZ STRESU

Vyskúšajte na 30 dní zdarma.
Už od 21€ mesačne pre 2 užívateľov.

www.clerk.sk

Je lehota v článku 20.1 FIDIC naozaj prekluzívna?

Mgr. Mária Sadloňová

Článok sa zaoberá otázkou, či je lehota na uplatnenie tzv. claimov zakotvená v článku 20.1 vzorovej zmluvy o dielo FIDIC prekluzívna a či je možné príslušné dojednanie považovať za platné podľa slovenského práva. Článok reaguje na rôzne názory na túto problematiku v rámci odbornej verejnosti, ako aj na nedávne rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky v tejto veci.

V rámci odbornej verejnosti zaoberajúcou sa aplikáciou vzorovej zmluvy o dielo FIDIC VZP¹ už dlhšie rezonuje otázka platnosti dojednania lehoty na oznámenie nárokov (tzv. claimov)² podľa článku 20.1 FIDIC VZP. Dané ustanovenie obsahuje požiadavku, že ak má zhotoviteľ zato, že má nárok na predĺženie lehoty na dokončenie diela alebo dodatočné platby, je povinný o tejto skutočnosti informovať objednávateľa najneskôr v lehote 28 dní od kedy sa o tejto skutočnosti dozvedel alebo mal dozvedieť. Pre prípad márneho uplynutia tejto lehoty daný článok ustanovuje, že lehota na dokončenie nebude predĺžená, resp. zhotoviteľ nebude mať nárok na dodatočné platby.³

Článok 20.1 FIDIC VZP a názory naň

Článok 20.1 FIDIC VZP pokrýva široké spektrum nepredvídaných situácií, ku ktorým môže pri výkone zmluvy o dielo dôjsť. Môže ísť o nároky zhotoviteľa na predĺženie lehôt na dokončenie diela alebo dodatočné platby/náklady napríklad z dôvodu neskorého odovzdania staveniska objednávateľom, nemožnosti vykonávať dielo z dôvodu nálezov na stavenisku, dôvodov vyššej moci, nepriaznivých klimatických podmienok alebo akejkoľvek prekážky alebo porušenia, ktoré sú pripísateľné objednávateľovi. Zjednodušene možno povedať, že ide o situácie, za ktoré nesie podľa zmluvy riziko alebo zodpovednosť objednávateľ a ktoré majú dopad do finančnej sféry zhotoviteľa alebo majú vplyv na lehoty dohodnuté v zmluve. To znamená, že ak si chce zhotoviteľ z dôvodu uvedených situácií uplatniť svoje nároky voči objednávateľovi, je viazaný vyššie uvedenou 28-dňovou lehotou, v opačnom prípade tieto nároky nemá resp. ich stráca.

Ako bolo uvedené vyššie, aplikácia daného ustanovenia naráža na otázku, či je v súlade so slovenským právnym poriadkom, a teda či je vôbec platné a vykonateľné.

Neplatnosť tejto zmluvnej podmienky je zdôvodňovaná tým, že upravuje zmluvne dohodnutú preklúziu, teda zánik práva, pričom náš právny poriadok neumožňuje si zmluvne dohodnúť zánik práva z dôvodu jeho neuplatnenia v určitom čase. Podľa § 583 OZ⁴ môže zánik práva z tohto dôvodu nastať len v prípadoch, ktoré ustanovuje zákon.

Zástancovia platnosti článku 20.1 argumentujú, že toto zmluvné dojednanie by mohlo predstavovať naturálnu obligáciu, teda formu premlčacej lehoty,⁵ špecifickú odkladaciu podmienku,⁶ alebo jednoducho podmienku zmluvného nároku.⁷

1 Všeobecné zmluvné podmienky FIDIC.

2 Tieto nároky sa štandardne označujú ako claimy, v texte budeme používať pojem nárok alebo právo.

3 Príslušné ustanovenie v Červenej knihe FIDIC VZP znie nasledovne:
„If the Contractor considers himself to be entitled to any extension of the Time for Completion and/or any additional payment, under any Clause of these Conditions or otherwise in connection with the Contract, the Contractor shall give notice to the Engineer, describing the event or circumstance giving rise to the claim. The notice shall be given as soon as practicable, and not later than 28 days after the Contractor became aware, or should have become aware, of the event or circumstance. If the Contractor fails to give notice of a claim within such period of 28 days, the Time for Completion shall not be extended, the Contractor shall not be entitled to additional payment, and the Employer

shall be discharged from all liability in connection with the claim. (...)“

4 Zákon č. 40/1964 Zb.
Občiansky zákonník.

5 KLEE, L.: Smluvní podmínky FIDIC. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 116.

6 Ibidem, s. 111.

7 KOTVAN, P.: Zmluvné podmienky FIDIC. Červená kniha a Žltá kniha. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2025, s. 328 a nasl.

8 Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 23 Cdo/763/2022.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR

Touto problematikou sa v nedávnej dobe zaoberal aj Najvyšší súd Českej republiky,⁸ ktorý dospel k záveru, že článok 20.1 upravuje neprípustnú prekluzívnu lehotu, na základe čoho nárok zhotoviteľa na dodatočnú platbu nezaniká v prípade jej nedodržania.

V predmetnom konaní sa zhotoviteľ domáhal zaplatenia nákladov, ktoré mu vznikli v dôsledku omeškania objednávateľa s odovzdaním staveniska. Zmluvné strany mali medzi sebou uzatvorenú zmluvu, na ktorú sa aplikovala Červená kniha FIDIC, teda aj článok 20.1 FIDIC VZP.

Objednávateľ popieral oprávnenosť nároku zhotoviteľa na náhradu nákladov, a to z dôvodu, že zhotoviteľ nedodržiaval lehotu podľa článku 20.1 FIDIC VZP na oznámenie týchto nárokov. Namietal, že nešlo o zákonom zakázanú preklúziu a tvrdil, že článok 20.1 predstavuje špecifický postup, ktorý je potrebné dodržať na to, aby nárok zhotoviteľa mohol vzniknúť. Tvrdil, že ustanovenia ohľadom náhrady nákladov sú osobitnými zmluvne dojednanými ustanoveniami, ktoré sa netýkajú nároku na náhradu škody. Súd teda nemal tieto nároky podriaďiť pod režim nároku na náhradu škody.

Odvolačný súd posúdil nárok na náhradu nákladov v dôsledku omeškania s odovzdaním staveniska ako nárok na náhradu škody v dôsledku porušenia povinnosti. Uzavrel, že existenciu zodpovednosti za spôsobenú škodu nie je možné vylúčiť dohodou strán, pričom za takúto nedovolenú dohodu je potrebné považovať aj „transformáciu“ nároku na náhradu škody do podoby zmluvného nároku. Zároveň uviedol, že lehota na oznámenie nároku zhotoviteľa na dodatočnú platbu podľa článku 20.1 FIDIC VZP je lehotou prekluzívnou a je v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona.

Najvyšší súd ČR dal odvolaciemu súdu za pravdu, keď uviedol, že podľa článku 20.1 sa oznamuje vzniknutý nárok a podľa jeho znenia sa objednávateľ zbavuje už vzniknutej zodpovednosti. Zároveň dodal, že aj v prípade, ak by mala platiť argumentácia objednávateľa, tak by išlo o prekluzívnu lehotu – uplynutím lehoty by nevznikol nárok, ktorý by v prípade dodržania lehoty mal.

Premĺčanie, preklúzia, odkladacia podmienka, osobitný zmluvný nárok?

Ako bolo uvedené, sú názory, že lehota v článku 20.1 by mohla predstavovať premĺčaciu lehotu. V prípade premĺčania síce právo nezaniká, avšak súd ho nemôže priznať, ak povinná osoba namietne premĺčanie po uplynutí premĺčacej doby. Pre účely tohto článku je podstatné, že právna úprava premĺčania je podľa § 263 ObchZ⁹ kogentná, vrátanie premĺčacích lehôt. To znamená, že ak by aj článok 20.1 FIDIC VZP ustanovoval premĺčaciu lehotu a nie prekluzívnu, tak by bol v rozpore so zákonom, keďže by došlo k skráteniu zákonom stanovenej premĺčacej lehoty. Z uvedeného dôvodu nepovažujeme argumentáciu premĺčaním za schodnú, resp. za riešenie situácie.

Pokiaľ ide o preklúziu, z Občianskeho zákonníka vyplýva, že „k zániku práva preto, že nebolo uplatnené v určenom čase, dochádza len v prípadoch uvedených v zákone.“¹⁰ To znamená, že zmluvne dohodnutý zánik práva je vylúčený, a v prípade, ak sa na ňom zmluvné strany dohodnú, takéto dojednanie bude neplatné pre rozpor so zákonom. Uvedené ustanovenie sa považuje za kogentné, preto zmluvné strany nemôžu toto ustanovenie vylúčiť. Zároveň existuje názor, že v prípade preklúzie je vylúčená aj aplikácia analógie.¹¹

K zániku práva dochádza na základe dvoch skutočností, a to uplynutia prekluzívnej lehoty a omisívneho právneho úkonu v podobe neuplatnenia práva.¹² Tým sa preklúzia líši od zániku

Mgr. Mária Sadloňová

je advokátkou v advokátskej kancelárii Eversheds Sutherland, v ktorej pôsobí od roku 2015. Vo svojej praxi sa venuje predovšetkým právu nehnuteľností, správemu právu, právu životného prostredia a súvisiacim súdnym sporom.

9 Zákon č. 513/1991 Zb.
Obchodný zákonník.

10 § 583 Občianskeho zákonníka.

11 BEJČEK, J.: Zánik záväzku prekluzí. Právni rádce, 1994/4, s. 19. Tento názor považujeme za sporný, keďže nevidíme dôvod, prečo v prípade, ak sú splnené podmienky na analógiu, by sa v tomto prípade nemala aplikovať. Téma analógie by si však vyžadovala samostatný článok.

12 ELIÁŠ, E. a kol.: Občianský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek. Praha: Linde Praha, a. s., 2008, s. 1702.

práva uplynutím času podľa § 578 OZ, ktorý predpokladá len uplynutie času, nie omisívny právny úkon.

Zároveň platí, že príslušné ustanovenie/dojednanie nemusí výslovne ustanovovať zánik práva, teda používať slovo „zánik“, na to, aby upravovalo prekluzívnu lehotu.¹³ Preto by článok 20.1 FIDIC VZP mohol obsahovať prekluzívnu lehotu, aj napriek tomu, že tento článok vôbec neobsahuje pojem zánik.

S ohľadom na uvedené sa na prvý pohľad javí rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR správne. Aj keď článok 20.1 FIDIC VZP výslovne nehovorí o zániku nárokov zhotoviteľa, upravuje následky nedodržania lehoty, a to a) nepredĺženie termínov, b) zhotoviteľ nemá právo na dodatočné platby a c) objednávatel' je zbavený akejkolvek zodpovednosti súvisiacej s nárokom. Inými slovami, ak v stanovenom čase zhotoviteľ neuplatní svoje nároky, tak tieto nároky nemá. Uvedené pôsobí ako preklúzia, len prezlečená za iné slová. Keďže právne úkony treba posudzovať podľa obsahu a nie formy, zastávame názor, že táto formulácia naplňa znaky prekluzívnej lehoty.

Zároveň však treba pripomenúť, že predmetom konania pred Najvyšším súdom ČR bol nárok, ktorý naplňal definíciu nároku na náhradu škody. Hoci objednávatel' argumentoval, že nešlo o nárok na náhradu škody, ale „zmluvný nárok na dodatočnú platbu“, táto argumentácia naráža na skutočnosť, že pôvodom tohto nároku boli náklady zhotoviteľa vzniknuté z dôvodu porušenia povinnosti objednávatel'a odovzdať stavenisko včas. Teda ním došlo k naplneniu všetkých definičných znakov náhrady škody a) porušenie povinnosti, b) vznik škody a c) príčinná súvislosť medzi uvedenými. Len preto, že škoda v zmluve nie je označená ako škoda, ešte neznamená, že nenaplnia zákonnú definíciu škody, a teda sa nemusí riadiť jej režimom. Objednávatel' v konaní argumentoval tým, že § 379 ObchZ je dispozitívne ustanovenie, čím sa pravdepodobne snažil presadiť argument, že je možné zmluvne meniť definíciu škody a nárok na náhradu nákladov nepredstavoval nárok na náhradu škody. Tento argument by podľa nášho názoru mal šancu uspieť, ak by neexistoval kogentný § 386 ods. 1 ObchZ zakazujúci vzdanie sa nároku na náhradu škody vopred.

To znamená, že v tomto prípade došlo k dojednaniu prekluzívnej lehoty vo vzťahu k zákonnému, kogentnému nároku.

Zároveň však uvedené nepostačuje na konštatovanie, že lehota, resp. podmienka uvedená v článku 20.1 FIDIC VZP je v rozpore so zákonom, a teda je neplatná. Tento článok nie je možné analyzovať izolovane, teda bez toho, aby sme posúdili, aký nárok sa ním má uplatňovať.¹⁴

Podľa nášho názoru sa § 583 Občianskeho zákonníka, ktorý zakazuje zmluvne dohodnuté prekluzívne lehoty, vzťahuje len na zákonné práva kogentného charakteru,¹⁵ nie na „dispozitívne práva“, ani na zmluvou vytvorené práva, ktoré nemajú svoj základ v zákone. Právo, ktoré má svoj základ v zákone a je zákonom do určitej miery garantované, je práve nárok na náhradu škody. Ak zmluva ustanovuje dojednanie, že nárok naplňajúci definíciu náhrady škody, zaniká, ak nebude uplatnený v určitej lehote, len ťažko možno v našom právnom prostredí obhájiť platnosť takéhoto dojednania. Preto je rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR pochopiteľné.

Na druhej strane, ak zmluva napríklad obsahuje dojednanie, že zmluvná strana má nárok na predĺženie termínu na dokončenie diela bez udania dôvodu, ak o tejto skutočnosti informuje v určitej lehote objednávatel'a (s tým, že ak túto lehotu zmešká, tento nárok zanikne), nejde o zákonný nárok, ale zmluvou kreovaný nárok a nie je dôvod, prečo by si zmluvné strany nemohli regulovať podmienky jeho vzniku a zániku.

To znamená, že lehota uvedená v článku 20.1 FIDIC VZP nie je en bloc neprípustná a sú prípady, s ktorými FIDIC VZP pracujú, kedy môže byť uplatniteľná.

Napríklad nárok na posunutie termínu dokončenia diela z dôvodu nepriaznivého počasia (článok 8.4 FIDIC VZP). Aj v tomto prípade z FIDIC VZP vyplýva požiadavka, aby tento svoj nárok zhotoviteľ oznámil objednávatel'ovi v lehote 28 dní. Nárok na posunutie termínu odovzdania diela v tomto prípade nie je zákonným nárokom, úprava zodpovednosti pre tento prípad je záležitosťou dohody medzi zmluvnými stranami, a preto si zmluvné strany môžu stanoviť podmienky uplatnenia tohto nároku. Podobný princíp v podstate platí pri všetkých nárokoch regulovaných článkom 20.1 FIDIC VZP, ktoré nemajú základ v kogentnom zákonom ustanovení. Ak zákon nereguluje právo na posunutie termínu zhotovenia

13 Pozri napr. ibidem.

14 Podobne KLEE, L.: Smluvní podmínky FIDIC. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 118.

15 Pri aplikácii princípu a maiori ad minus dospejeme k záveru, že ak je možné úplne vylúčiť zákonné právo dohodou strán, musí byť možné ho aj obmedziť, a to napríklad lehotou na jeho uplatnenie.

diela, nejde o nárok, pri ktorom by si zmluvné strany nemohli upraviť podmienky jeho zániku. Ak v dôsledku určitej skutočnosti (napríklad vyššia moc) **alebo porušenia povinnosti nevznikajú zákonné „kogentné“ nároky** (teda napríklad nárok na náhradu škody), **ale zmluvné nároky alebo „dispozitívne“ zákonné nároky, tak si tieto nároky môžu zmluvné strany slobodne regulovať**. V týchto prípadoch by mal byť článok 20.1 FIDIC VZP plne aplikovateľný.

Pokiaľ ide o názor, že článok 20.1 FIDIC VZP upravuje špecifickú odkladáciu podmienku, ktorá stanovuje podmienky vzniku nároku, tak na tento sú aplikovateľné argumenty ohľadom preklúzie. Je problém vylúčiť nárok na náhradu škody s argumentáciou, že neboli splnené zmluvné podmienky jeho vzniku, ak tento nárok vznikol priamo zo zákona. Zakotvenie odkladacej podmienky však nie je vylúčené pokiaľ ide o zmluvné nároky, resp. práva zakotvené v dispozitívnych zákonných ustanoveniach.

Ešte k argumentu § 547 ods. 2 a 3 ObchZ

Platnosť článku 20.1 FIDIC VZP sa zvykne odôvodňovať aj § 547 ods. 2 a 3 ObchZ, podľa ktorého platí, že ak bola cena určená na základe neúplného alebo nezáväzného rozpočtu, môže sa cena o tieto náklady zvýšiť, s tým, že § 547 ods. 6 ObchZ zároveň stanovuje, že tento nárok si musí zhotoviteľ uplatniť bez zbytočného odkladu, inak právo na zvýšenie ceny zaniká. To znamená, že priamo zákon v tomto prípade upravuje prekluzívnu lehotu, pričom možno konštatovať, že lehota 28 dní upravená v FIDIC VZP prevyšuje zákonnú požiadavku „bez zbytočného odkladu“. V nadväznosti na to sa poukazuje, že FIDIC VZP v článku 20.1 neupravuje nárok na náhradu škody, ale nárok na zvýšenie ceny diela, pretože FIDIC Červená kniha predstavuje meranú zmluvu. To znamená, že cena diela je pri podpise zmluvy určená len na základe odhadovaných množstiev, pričom finálna cena diela je určená až s ohľadom na reálne vykonané práce. Nárok na zvýšenie zmluvnej ceny najčastejšie spočíva v dodatočných prácach, keď sa musí vykonať viac práce, ako sa predpokladalo, alebo sa musí dodať viac materiálu, než sa predpokladalo, prípadne oboje. V tejto súvislosti je však podľa nášho názoru problematické, či je § 547 ObchZ aplikovateľný aj na prípady zvýšených nákladov z dôvodu porušenia povinnosti zo strany objednávateľa. Hoci pri čisto jazykovom výklade daného ustanovenia sa javí, že pokrýva aj prípady porušenia zmluvy zo strany objednávateľa, zastávame názor, že pokrytie týchto prípadov (de iure nároku na náhradu škody) nebolo cieľom tohto zákonného ustanovenia.¹⁶ Zároveň treba podotknúť, že argumentácia § 547 ObchZ nefunguje v prípade Žltej knihy FIDIC, pretože v tomto prípade je rozpočet záväzný (zhotoviteľ nesie riziko jeho úplnosti).

Záver

Z vyššie uvedeného vyplýva, že lehotu zakotvenú v článku 20.1 FIDIC VZP nemožno en bloc považovať za zakázanú prekluzívnu lehotu. Práve naopak, v mnohých prípadoch, na ktoré je článok 20.1 FIDIC VZP aplikovateľný, ide o dovolené dojednanie. Pokiaľ ide o vyššie uvedený prípad, ktorý prejednával Najvyšší súd ČR, pri striktnej aplikácii nášho právneho poriadku možno dať Najvyššiemu súdu ČR za pravdu.

Aj napriek tomu zastávame názor, že v tomto prípade Najvyšší súd ČR rezignoval na požiadavku, že prednosť by mal mať výklad, ktorý nepovedie k neplatnosti právneho úkonu, ako aj na princíp, že obchodnoprávne vzťahy by mali byť založené na zmluvnej slobode strán. S výnimkou znenia zákona a nadväzujúcej judikatúry možno nájsť len málo racionálnych a legitímnych dôvodov, prečo by si zmluvné strany v obchodnoprávných vzťahoch nemohli regulovať lehoty na uplatnenie svojich nárokov. Zákon je v tomto prípade samoúčelný. Uvedené platí dvojnásobne, keď sám zákonodarcu vo veľmi podobnom prípade zakotvuje veľmi krátku prekluzívnu lehotu. Ak sa cena diela navýši podľa § 547 ObchZ, zhotoviteľ má rádovo pár

16 Okrem iného aj z toho dôvodu, že objednávateľ má právo odstúpiť od zmluvy o dielo v prípade, ak by malo dôjsť k navýšeniu ceny o viac než 10% podľa § 547 ods. 2 ObchZ. Bolo by absurdné, ak by zákon oprávňoval objednávateľa odstúpiť od zmluvy pre prípad, že spôsobil zhotoviteľovi škodu vo výške prevyšujúcej 10% dohodnutej ceny.

dní na to, aby si tento nárok u objednávateľa uplatnil. Ak dôjde k zvýšeniu ceny diela (vzniku škody) z dôvodu porušenia povinnosti objednávateľa, má zhotoviteľ štyri roky na uplatnenie tohto nároku. Disproporcionalita je v tomto prípade očividná. ■

RESUMÉ

Je lehota v článku 20.1 FIDIC naozaj prekluzívna?

Vzorová zmluva o dielo FIDIC obsahuje článok 20.1, podľa ktorého je potrebné uplatniť nároky zhotoviteľa voči objednávateľovi v lehote 28 dní, inak zhotoviteľ príslušný nárok stráca. Slovenský právny poriadok však stanovuje, že k zániku práva z dôvodu jeho neuplatnenia v stanovenom čase môže dôjsť len v prípade, ak tak ustanovuje zákon (tzv. preklúzia práva). V článku autor dospieva k záveru, že toto zákonné ustanovenie nie je aplikovateľné na všetky prípady, ktoré reguluje článok 20.1 vzorovej zmluvy o dielo FIDIC. Z toho vyplýva, že sú prípady, kedy je tento článok vzorovej zmluvy o dielo FIDIC platným dojednaním. Neplatnosť tohto dojednania prichádza do úvahy iba v prípade, ak príslušný nárok predstavuje zákonný nárok kogentného charakteru, teda taký nárok, ktorý nie je možné vylúčiť alebo modifikovať dohodou zmluvných strán.

SUMMARY

Is the Time Limit in Sub-Clause 20.1 of FIDIC Conditions Really Preclusive?

The FIDIC Sample Contract Form in its Sub-Clause 20.1. reads that the Contractor shall give notice of his claim to the Employer not later than within 28 days, otherwise the time for completion shall not be extended and/or the Contractor shall not be entitled to payment. However, the Slovak law stipulates that the right may be lost due to failure to exercise such right within the specified time limit only on condition that this is provided for by virtue of law (the so-called preclusion of rights). The author concludes that this provision does not apply to all cases regulated by Sub-Clause 20.1 of the FIDIC Sample Contract Form. Therefore, there are cases in which this Sub-Clause of the FIDIC Sample Contract Form is a valid arrangement. The invalidity of this arrangement can only be considered if the relevant claim is a legal claim of a mandatory nature, i.e. a claim that cannot be excluded or modified by the parties' agreement.

ZUSAMMENFASSUNG

Ist die Frist im Artikel 20.1 FIDIC tatsächlich präklusiv?

Der Musterwerkvertrag FIDIC enthält den Artikel 20.1, dem zufolge erforderlich ist, die Ansprüche des Auftragnehmers gegenüber dem Auftraggeber innerhalb von 28 Tagen geltend zu machen, ansonsten verliert der Auftragnehmer den betreffenden Anspruch. Die slowakische Rechtsordnung stellt allerdings fest, dass zum Verlust des Rechtes, das innerhalb einer bestimmten Frist nicht geltend gemacht wurde und die Frist verstrichen ist nur kommen kann, wenn es gesetzgemäß festgehalten ist (die sogenannte Präklusion des Rechtes). Der Autor kommt in seinem Artikel zur Schlussfolgerung, dass diese gesetzliche Bestimmung nicht auf alle Fälle, die im Artikel 20.1 des FIDIC Musterwerkvertrages geregelt sind, anwendungsfähig ist. Es resultiert daraus, dass es Fälle gibt, wann dieser Artikel des FIDIC Musterwerkvertrages eine gültige Vereinbarung darstellt. Die Nichtigkeit dieser Vereinbarung kommt nur in Betracht, wenn der betreffende Anspruch einen gesetzlichen Anspruch mit zwingendem Charakter darstellt, somit einen solchen Anspruch, der nicht ausgeschlossen oder durch Vereinbarung der Vertragsparteien nicht modifiziert werden kann.

Sexuálne útoky na osobách s mentálnym postihnutím

prof. JUDr. Margita Prokeinová, PhD.

Sexuálne útoky na osobách s mentálnym postihnutím predstavujú jednu z najzávažnejších, no zároveň najmenej viditeľných foriem násilia v spoločnosti. Zraniteľnosť týchto osôb ich často robí ľahkým terčom, pričom mnohé prípady zostávajú nenahlásené alebo sú ignorované. Tento článok sa venuje hmotnoprávnym aspektom posudzovania právnej kvalifikácie konania páchatela, ktoré spočíva v sexuálnych útokoch na osobách s mentálnym postihnutím.

Úvod

Sexuálne útoky voči osobám s mentálnym postihnutím sú mimoriadne vážnou problematikou, ktorá si vyžaduje komplexné porozumenie a citlivý prístup. Títo ľudia patria medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva, a preto sú neraz vystavovaní riziku násilia, vrátane sexuálneho útoku. V zmysle § 2 ods. 1 písm. c) bod 3. zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o obetiach trestných činov“) spadajú takéto osoby do kategórie obzvlášť zraniteľných obetí. V tomto ustanovení síce nie je vyslovene uvedený pojem „osoba s mentálnym postihnutím“, ale „osoba so zdravotným postihnutím“, čo predstavuje širší pojem zahrňujúci i mentálne postihnutie. Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím definuje osoby so zdravotným postihnutím ako osoby s dlhodobými telesnými, mentálnymi, intelektuálnymi alebo zmyslovými postihnutiami, ktoré v súčinnosti s rôznymi prekážkami môžu brániť ich plnému a účinnému zapojeniu do spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými (zákon č. 317/2010 Z. z., čl. 1). Takisto je okrem iných obzvlášť zraniteľnou obeťou aj obeť niektorého z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti (zahrňujúce tzv. sexuálne trestné činy) podľa § 2 ods. 1 písm. c) bod 4 Zákona o obetiach trestných činov.

Osoby s mentálnym postihnutím sú bezpochyby vystavené vyššiemu riziku sexuálneho útoku z viacerých dôvodov, či už je to závislosť na druhých, neschopnosť rozpoznať nebezpečenstvo, čo im bráni adekvátne reagovať alebo vyhľadať pomoc, sociálna izolácia, ktorá ich robí viac zraniteľných voči útokom, ľahšia manipulovateľnosť s nimi atď. Zvýšenie povedomia o problematike sexuálnych útokov na osoby s mentálnym postihnutím je kľúčové pre zmenu spoločenského postoja a zvýšenie citlivosti voči tejto téme. Ide o závažný problém, ktorý si vyžaduje špeciálny prístup nielen z pohľadu sociálnej a zdravotnej starostlivosti, ale aj z právneho hľadiska. V článku sa práve zameriame na problematiku hmotnoprávných aspektov – na posudzovanie právnej kvalifikácie konania páchatela, ktoré spočíva v sexuálnych útokoch na osobách s mentálnym postihnutím.

Prof. JUDr. Margita Prokeinová, PhD. pôsobí na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity

Komenského v Bratislave. Je autorkou viacerých odborných a vedeckých domáckich aj zahraničných diel, pravidelne sa aktívne zúčastňuje na vedeckých medzinárodných konferenciách. Z projektovej činnosti viedla vedecké projekty VEGA 1/4575/07 a APVV 16-0471 a je členkou Komisie VEGA.

1. Sexuálne zneužitie osoby s mentálnym postihnutím

Trestný čin sexuálneho zneužívania je upravený v druhej hlave v druhom diele pod názvom trestné činy proti ľudskej dôstojnosti. Okrem tohto trestného činu sú jeho súčasťou aj trestné činy znásilnenia, sexuálneho násillia a súložie medzi príbuznými. Trestný čin sexuálneho zneužívania je upravený až v štyroch paragrafových ustanoveniach – § 201, § 201a, § 201b a § 202 Trestného zákona. Na účely tohto článku sa zameriame len na jeho všeobecnú právnu úpravu v zmysle § 201 Trestného zákona.¹ Skutková podstata tohto ustanovenia je v tomto znení:

- „(1) Kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.
- (2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) spoločným konaním najmenej dvoch osôb.
- (3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1a
- a) spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví, alebo
- b) bezprostredne ním ohrozí život dieťaťa.
- (4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.“

Na to, aby mohla byť naplnená objektívna stránka, musí dôjsť k súložiu alebo k inému spôsobu sexuálneho zneužívania² na osobe mladšej ako pätnásť rokov, a to **bez známok násillia, hrozby bezprostredného násillia alebo nezneužívania bezbrannosti**. Ak je obeťou osoba s mentálnym postihnutím a má viac ako pätnásť rokov, ale rozumovo je na úrovni napríklad päťročného dieťaťa, absentuje predmet útoku, ktorý je v tejto skutkovej podstate stanovený obligatórne. Z toho dôvodu nemôže byť naplnená skutková podstata trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona, keďže sa vyžaduje skutočný vek osoby.³ Za predpokladu, že by išlo o maloleté štrnásťročné dievča s mentálnym postihnutím a dobrovoľne súhlasila s vykonaním súložie s osobou opačného pohlavia staršou ako pätnásť rokov,⁴ je potrebné na správnu kvalifikáciu skutku zistiť, či chápala význam páchatel'ovho konania, resp. si uvedomovala protiprávnosť jeho závažného konania. Ak tomu tak nebolo, potom páchatel' zneužil stav jej bezbrannosti⁵ v dôsledku čoho takéto konanie nevykazuje prvok sexuálneho zneužívania, ale môžeme hovoriť o znásilnení. V stave bezbrannosti sa nachádzajú aj osoby, ktoré síce vnímajú danú situáciu, ale ich duševné a rozumové schopnosti nie sú na takej úrovni, aby si ju dokázali dostatočne vyhodnotiť (konanie páchatel'a nevnímajú ako niečo, čo by im ubližovalo) a primerane, logicky a účinne na ňu reagovať.⁶ V takom stave zrejme nebola poškodená maloletá A. M., s ktorou vykonal pohlavný styk druh jej matky, hoci vedel, že maloletá ešte nedovršila pätnásť rokov svojho veku a že trpí duševnou poruchou trvalého charakteru – mentálnou retardáciou stredne ťažkého stupňa s významnou poruchou správania. Samosudca Okresného súdu Pezinok skutok kvalifikoval ako zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c), písm. f) Trestného zákona, pretože išlo o blízku osobu a zároveň aj o chorú osobu.⁷ Obdobne posúdil skutok v bode 2 aj samosudca Okresného súdu Stará Ľubovňa, kde iným spôsobom sexuálne zneužil maloletú V. Č. brat napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že je jeho sestrou, že v čase skutku nedovršila pätnásť rokov svojho veku a trpela duševnou chorobou, a to stredne ťažkou mentálnou retardáciou.⁸ Na základe týchto súdnych rozhodnutí nemáme informácie o povahe vykonaných dôkazov predovšetkým z hľadiska riešenia otázky zneužívania stavu bezbrannosti. Preto možno len veriť a nádejať sa, že súdy správne vyhodnotili situáciu berúc do úvahy aj eventúálnu možnosť prítomnosti tzv. psychickej bezbrannosti,⁹ že maloleté osoby napriek stredne ťažkej mentálnej retardácii, ktorou trpeli, dokázali v oboch prípadoch dostatočne chápať význam konania páchatel'ov a taktiež dokázali vyhodnotiť dôsledky ich konania, na základe čoho nedošlo k zneužitiu bezbrannosti.

Záverom k tejto časti článku môžeme konštatovať, že predmetom útoku sexuálneho zneužívania môže byť aj osoba mladšia ako pätnásť rokov s mentálnym postihnutím, pokiaľ nebola v stave

1 Blížšie k tomu pozri PROKEINOVÁ, M. – LACIAK, O.: Sexuálne zneužívania detí a zverených osôb a trestnoprávna ochrana obetí trestných činov. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, s. 25 – 32.

2 Za iný spôsob sexuálneho zneužívania možno považovať napríklad ohmatávanie prsníkov alebo pohlavných orgánov, bozkávanie prirodzenia, orálny, análny styk a iné sexuálne praktiky. BURDA, E. – ČENTÉŠ J. – KOLESÁR, J. – ZÁHORA, J. a kol.: Trestný zákon. Osobitná časť. Kommentar. II. diel. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 426 – 427.

3 Tomu, ako treba kvalifikovať skutok v takýchto prípadoch sa budeme zaoberať v ďalšej časti článku.

4 Treba vychádzať z § 22 ods. 2 Trestného zákona: „Pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rokov svojho veku.“

Tým, že na Slovensku je určená hranica legálneho sexu od pätnásť rokov, z toho dôvodu je posunutá veková hranica trestnej zodpovednosti pri trestnom čine sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona na pätnásť rokov. Obdobne je tomu tak aj v prípade § 201b Trestného zákona.

5 Pojem „bezbrannosť“

Trestný zákon nedefinuje, definuje len bezbrannú osobu, ktorou sa rozumie osoba, ktorá vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, okolnosti činu alebo okolnosti na strane páchateľa nemala nádej účinne sa ubrániť pred jeho útokom (§ 127 ods. 7 Trestného zákona).

6 Uznesenie

Najvyššieho súdu ČR z 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tdo 457/2019.

7 Trestný rozkaz Okresného súdu Pezinok

z 15. 2. 2021, sp. zn. 39T/6/2021. Pojmy „blízka osoba“ i „chorá osoba“ majú legálnu definíciu v § 127 ods. 4, ods. 5 a v § 127 ods. 6 Trestného zákona.

8 Rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa

zo 7. 8. 2023, sp. zn. 8T/36/2023.

9 „Ve stavu bezbrannosti

se však nacházejí i osoby, které sice vnímají okolní svět, avšak jejich duševní a rozumové schopnosti nejsou na takové úrovni nebo takového stavu, aby si ve své mysli dokázaly situaci, v níž se nacházejí, dostatečně přiléhavě ze všech souvislostí

bezbrannosti s ohľadom na jej mentálny postih (zneužitie bezbrannosti je súčasťou trestných činov znásilnenia a sexuálneho násillia). Samozrejme, z tohto hľadiska musí absentovať aj znak násillia alebo hrozby bezprostredného násillia, pretože tieto znaky taktiež nie sú súčasťou základnej skutkovej podstaty trestného činu sexuálneho zneužívania, ale opäť prináležia k znásilneniu a sexuálnemu násilliu.

2. Znásilnenie a sexuálne násillie voči osobe s mentálnym postihnutím

Znásilnenie, ako si možno vyvodíť z názvu tohto trestného činu obsahuje v sebe znak **násillia**, okrem toho je súčasťou spôsobu konania aj **hrozba bezprostredného násillia alebo zneužitie bezbrannosti**. Na naplnenie objektívnej stránky sa teda vyžaduje donútenie ženy k súložu násillím alebo hrozbou bezprostredného násillia alebo zneužitie jej bezbrannosti na taký čin. Celá skutková podstata trestného činu znásilnenia podľa § 199 Trestného zákona je v tomto znení:

- „(1) Kto násillím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložu alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.
- (2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu,
- d) na žene vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody, alebo
- e) spoločným konaním najmenej dvoch osôb.
- (3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1a
- a) spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví, alebo
- b) bezprostredne ním ohrozí život dieťaťa.
- (4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.“

Dôležité je pripomenúť, že pri zneužití bezbrannosti je nevyhnutné, aby sa žena do tohto stavu dostala sama alebo pod vplyvom okolností, ktoré páchateľ sám nevyvolal. Takou okolnosťou je aj duševná porucha, v dôsledku ktorej žena nechápe zmysel konania páchateľa a nie je tak schopná posúdiť potrebu odporu proti súložu, resp. iným sexuálnym praktikám (v prípade sexuálneho násillia). Takáto poškodená osoba nie je schopná prejavíť dostatočne jednoznačne svoju vôľu a dať svoj nesúhlas s konaním páchateľa zreteľne najavo z dôvodu, že nevie rozumovo posúdiť, že zo strany páchateľa ide o nepripustné, protiprávne konanie, že sa deje niečo nesprávne a že sa má brániť.¹⁰

Je potrebné rozlišovať medzi sexuálnym zneužívaním spáchanom vo forme súložu a znásilnením, kde následkom konania je tiež súlož. Ako sme už uviedli, pri sexuálnom zneužívaní ide o dobrovoľnú súlož, teda bez známkov násillia, hrozby bezprostredného násillia alebo nezneužitia bezbrannosti. V rámci trestného činu znásilnenia sa zameriame na problematiku zneužitia bezbrannosti, pričom stále vychádzame z rámca, že predmetom útoku je maloleté štrnásťročné dievča s mentálnym postihnutím. Ak ide o taký stupeň mentálneho postihnutia, že v dôsledku tejto trvalej duševnej poruchy poškodená osoba nevníma konanie páchateľa tak, že by jej ubližoval, že by robil niečo, čo je v rozpore so záujmami spoločnosti, a preto sa mu ani neprieči, dokonca aj keď s páchateľom spolupracuje, nemožno to hodnotiť ako dobrovoľnú súlož. K násilliu síce nedošlo, ani k hrozbe bezprostredného násillia, ale bola **zneužitá bezbrannosť**, keď je preukázaný páchateľov úmysel vykonať súlož na maloletej poškodenej práve z dôvodu využitia jej mentálneho postihnutia. Preto neprichádza do úvahy trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona, ale skutok má byť kvalifikovaný ako zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a), písm. f) Trestného zákona, keďže ide o dieťa¹¹ a zároveň aj o chorú osobu.¹² Oporou je aj český judikát v znení: „Jednání pachatele spočívající ve vykonání pohlavního styku na dítěti mladším patnácti let při současném zneužití bezbrannosti této oběti naplňuje znaky trestného činu znásilnění podle § 185 tr. zákoníku, a nikoli jen znaky trestného činu pohlavního zneužití podle § 187

tr. zákoníku. V prípade znásilnení spáchaného zneužitím bezbrannosti dieťa mladšieho patnácti let není použitie kvalifikované skutkové podstaty podľa § 185 ods. 1 alinea 2, ods. 3 písm. a) tr. zákoníku vylúčené, neboť nejde o prípad, na ktorý dopadá zákaz dvojitého pričítaní téže okolnosti. Tento zákaz podľa § 39 ods. 4 tr. zákoníku se totiž vzťahuje výhradne k ukládání trestu.“¹³

Tak ako znásilnenie i **sexuálne násilie** je sprevádzané násilím, hrozbou bezprostredného násillia alebo zneužitím bezbrannosti. Pri sexuálnom násillí však nie je následkom donútenie k súložu, ale donútenie k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám. Skutková podstata trestného činu sexuálneho násillia podľa § 200 Trestného zákona je v tomto znení:

- „(1) Kto násillím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti iného k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám alebo kto na taký čin zneužije jeho bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.
- (2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) závažnejším spôsobom konania,
 - na chránenej osobe,
 - z osobitného motívu,
 - na osobe vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody, alebo
 - spoločným konaním najmenej dvoch osôb.
- (3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1a
- spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví, alebo
 - bezprostredne ním ohrozí život dieťaťa.
- (4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
- a) spôsobí ním smrť, alebo
 - za krízovej situácie.“

Opäť treba zisťovať, či poškodená osoba je alebo nie je schopná prejavíť dostatočne jednoznačne svoju vôľu a dať svoj nesúhlas s konaním páchatel'a zreteľne najavo, či vôbec chápe význam páchatel'ovho konania z dôvodu svojho mentálneho postihu. Ak pôjde o maloletú osobu (o čom má páchatel' vedomosť), ktorá je schopná napriek takémuto postihnutiu pochopiť konanie páchatel'a a svoj prípadný nesúhlas s týmto konaním dať dostatočne zreteľne najavo, v tom prípade nepôjde z tohto hľadiska o stav bezbrannosti. Ak absentovalo aj násillie alebo hrozba bezprostredného násillia, bude potrebné takýto skutok kvalifikovať ako zločin sexuálneho zneužívania (spáchaného vo forme iného spôsobu sexuálneho zneužívania) podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona. Ako sme už uviedli, kvalifikovanú skutkovú podstatu v rámci ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona použijeme len v prípade, keď páchatel' spáchal trestný čin v súvislosti s jej zdravotným stavom. Ak sa dokazovaním preukáže páchatel'ov úmysel vykonať konanie zodpovedajúce sexuálnemu násilliu na poškodenej práve z dôvodu využitia jej mentálneho postihnutia, v dôsledku ktorého nechápe význam páchatel'ovho konania, a zároveň bol trestný čin spáchaný v súvislosti s jej vekom, skutok potom treba kvalifikovať ako zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a), písm. f) Trestného zákona, keďže ide o dieťa a zároveň o chorú osobu.

Vylúčený nie je ani jednočinný súbeh trestných činov znásilnenia a sexuálneho násillia. Takto vo svojom rozhodnutí postupoval napríklad Krajský súd v Prešove,¹⁴ keď obžalovaného A. B. uznal za vinného zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona. V tomto prípade obžalovaný – opatrovatel' v ústavnom zariadení zneužil mentálne postihnutie poškodenej J. G., ktorá bola právoplatným rozsudkom okresného súdu pozbavená spôsobilosti na právne úkony, tak, že v spoločenskej miestnosti, kde boli v tom čase sami, vykonal s ňou orálny styk, análny styk a následne aj súlož. Na spáchanie týchto dvoch trestných činov v jednočinnom súbehu obžalovaný zneužil bezbrannosť ženy, pretože skutok bol spáchaný na chránenej osobe – chorej osobe. Krajský súd v Prešove postupoval v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“), kde obsahom právnej vety je: „Znásilnenie a sexuálne násillie je síce motivačne homogénnym konaním páchatel'a, ktoré je zamerané na dosiahnutie vlastného sexuálneho uspokojenia, a to prostredníctvom prinútenia (násillím,

vyhodnotit a približne, logicky a účinné na ni reagovať. Tak tomu obvykle býva napr. u osôb trpiacich duševnou chorobou, pro niž nechápou význam pachateľova jednání, alebo u dětí či osôb mentálne zaostalých, které nemají dostatečné znalosti a zkušenosti, aby byly schopny posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku apod. V takových případech bezbrannosti se jedná o psychickou bezbrannost, v důsledku níž oběť často nechápe, co se po ní požaduje, resp. co je smyslem jednání pachatele, nebo není způsobilá vůbec domyslet a vyhodnotit důsledky takového jednání atd.“ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tdo 457/2019.

10 Rozsudok Krajského súdu Prešov z 26. 9. 2023, sp. zn. 2 To/48/2022.

11 Pri znásilnení na rozdiel od sexuálneho zneužívania nemáme v základnej skutkovej podstate vekovú limitáciu poškodenej osoby. Preto ak ide o znásilnenie dieťaťa, musíme ísť v tomto smere do kvalifikovanej skutkovej podstaty za predpokladu, že trestný čin bol spáchaný v súvislosti s vekom chránenej osoby (§ 139 ods. 2 Trestného zákona). Dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak Trestný zákon neustanovuje inak (§ 127 ods. 1 Trestného

zákona). Definíciu dieťaťa upravuje aj Zákon o obetiach trestných činov v § 2 ods. 1 písm. c) v bode 1: „Dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, a ak nie je vek osoby známy a existuje dôvod domnievať sa, že je dieťaťom, považuje sa za dieťa, až kým sa nepreukáže opak.“

12 Ako už bolo naznačené, v súvislosti s § 139 ods. 1 Trestného zákona musíme mať vždy na zreteli aj ods. 2, v zmysle ktorého: „Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.“ Páchateľ ak teda vykoná súlož na poškodenej práve v súvislosti s jej vekom a zároveň aj z dôvodu využitia jej mentálneho postihnutia, je namieste aplikovať § 139 ods. 1 písm. a), písm. f) Trestného zákona. Na margo § 139 ods. 2 Trestného zákona uvádzame judikát: „I. Ustanovenie § 18 Tr. zák. a ustanovenie § 139 ods. 2 Tr. zák. upravujú spôsob riešenia dvoch odlišných právnych otázok a to jednak otázku zavinenia vo vzťahu k okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a jednak ďalšiu podmienku použitia osobitného kvalifikačného pojmu chránenej osoby, spočívajúcu v súvislosti spáchania činu s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Taká súvislosť musí byť daná

jeho hrozbou, alebo využitím bezbrannosti) poškodenej osoby k sexuálnym praktikám alebo k súdoži, a narúša druho rovnaký objekt, no tento objekt je diferencovaný ochranou jeho špecifických foriem v dvoch rôznych ustanoveniach, čo nemožno prehliadať. Preto ak páchateľ prinúti násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia ženu k súdoži a tiež k inej sexuálnej praktike alebo ak na tento čin zneužije jej bezbrannosť, a tieto sexuálne praktiky (zahŕňajúce súdož) strieda, kumuluje alebo ich vykonáva v bezprostrednej nadväznosti, ide o jednočinný súbeh týchto dvoch trestných činov, čo napokon vyplýva aj z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (R 119/2014 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2014)... Ad marginem (na okraj) dovolací súd poznamenáva, že zákonodarca vymedzením skutkovej podstaty trestného činu sexuálneho násilia v trestnoprávnej norme jednoznačne vyjadril potrebu chrániť spoločnosť nielen pred konaním, ktoré znamená najvyššiu formu zásahu do slobody sexuálneho života (teda donútením k súdoži), ale tiež pred donútením k iným sexuálnym praktikám, ako kvalitatívne a možnými následkami odlišnej (nie však menej významnej) formy takéhoto zásahu. Rešpektujúc uvedené nemožno tak závažné narušenie ľudskej dôstojnosti, k akému došlo aj v prejednávanej veci, bagatelizovať jeho prehliadaním, resp. subsumovaním pod nižšie štádiá trestnej činnosti (prípravu, pokus) a znižovať tak význam jeho dopadu na poškodenú osobu, a fortiori (tým skôr), že za oba trestné činy bola zákonodarcom stanovená rovnaká trestná sadzba.“¹⁵

2.1 Čo treba rozumieť pod bezbrannosťou

Pre komplexnosť si bližšie objasníme, čo treba rozumieť pod bezbrannosťou, pretože, ako sme už uviedli, Trestný zákon tento pojem nedefinuje. V rámci výkladových pojmov sa zmieňuje o stave bezbrannosti len v súvislosti s definovaním násilia v § 122 ods. 7 Trestného zákona: „Trestný čin je spáchaný násilím, ak páchateľ použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchateľ uviedol do stavu bezbrannosti ľstou, alebo ak páchateľ použil násilie proti veci iného.“ Stav bezbrannosti je v uvedenom ustanovení ponímaný len ako forma násilného konania za predpokladu, že páchateľ do stavu bezbrannosti uviedol obeť trestného činu ľstou. Z uvedenej definície vyplýva, že ak páchateľ napríklad ženu opije alebo jej nebadane nasype do nápoja uspávací prášok, jeho konanie treba posúdiť tak, že konal násilím, pretože uviedol ženu do stavu bezbrannosti ľstou. Ak je žena napríklad v stave opitosti v dôsledku nadmernej konzumácie alkoholu bez pričinenia páchateľa, pričom nevládze klásť odpor, keď na nej vykonáva súdož, tak zneužil stav jej bezbrannosti. Komentár k Trestnému zákonu uvádza, že o zneužitie bezbrannosti ide vtedy, ak sa žena bez pričinenia páchateľa nachádza v takom stave, v ktorom vzhľadom na okolnosti činu nie je schopná prejavíť svoju vôľu, prípadne nie je schopná klásť odpor voči páchateľovmu konaniu, napríklad z dôvodu bezvedomia, hlbokého spánku, nadmernej konzumácie alkoholu alebo omamných látok alebo ide o ženu trpiacu duševnou chorobou, pre ktorú nechápe význam páchateľovho konania.¹⁶ Podľa judikátu Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČR“) je definícia bezbrannosti chápaná tak, že: „V prípade této skutkové podstaty je pojem bezbrannosti chápán v jejím nejširším smyslu. Jednak se může jednat o bezbrannost, která předpokládá celkovou odevzdanost se pachateli bez jakýchkoli známek projevu vlastní vůle či schopnosti na požadavky obviněného jakkoli reagovat. Jedná se zde o takový stav bezbrannosti, kdy se oběť nachází v situaci, již sama nevnímá, a tudíž není schopna jakéhokoli vlastního úsudku, a tedy ani jakkoli ovlivnit jednání pachatele. V takovém stavu se nachází člověk, který je např. v bezvědomí, v mdlobách nebo v silném obluzení alkoholem, při němž zcela nevnímá situaci kolem sebe, v hypnotickém spánku, v umělém spánku nebo hlubokém spánku, pod vlivem drog, které ho zcela zbavily vlády nad sebou samým, anebo v obdobném stavu způsobeném chorobou a pod. Jde o stav, v němž si oběť vůbec neuvědomuje, co se s ní děje, a proto ani nemůže hodnotit situaci, ve které u ní dochází k pohlavnímu styku s pachatelem. Tuto bezbrannost lze označit za celkovou či absolutní. Ve stavu bezbrannosti se však nacházejí i osoby, které sice vnímají okolní svět, avšak jejich duševní a rozumové schopnosti nejsou na takové úrovni nebo takového stavu, aby si ve své mysli dokázaly situaci, v níž se nacházejí, dostatečně přiléhavě ze všech souvislostí vyhodnotit a přiměřeně, logicky a účinně na ni reagovat. Tak tomu obvykle bývá např. u osob trpících duševní chorobou, pro niž nechápou význam pachatelova jednání, anebo u dětí či osob mentálně zaoštalých, které nemají dostatečné znalosti a zkušenosti, aby byly schopny posoudit význam odporu proti vynucovanému pohlavnímu styku a pod. V takových případech bezbrannosti se jedná o psychickou bezbrannost, v důsledku níž oběť často nechápe, co se po ní požaduje, resp. co je smyslem jednání pachatele, nebo není způsobilá vůbec domyslet a vyhodnotit důsledky takového jednání atd. Kromě této absolutně chápané bezbrannosti se však oběť může nacházet i ve stavu, kdy je bezbranná nikoli

proto, že zcela nevnímá svět kolem sebe nebo není způsobilá chápat význam pachatelova jednání, ale proto, že ač ví, co se s ní děje, není schopna se buď vůbec, anebo účinně bránit, přestože by tak učinit chtěla. V takovém stavu bezbrannosti je osoba spoutaná nebo osoba s fyzickou vadou omezující její hybnost, osoba upoutaná na lůžku nebo na vozíku, osoba ochmutá, vysílená nemocí nebo přestálá a pod. Jedná se tedy o stav, při němž oběť není schopna vzdorovat nepřijatelnému chování pachatele pro nedostatek tělesných sil a schopností. V důsledku tohoto stavu je taková osoba fyzicky bezbranná, a vzhledem k tomu že takový fyzický stav vždy ovlivňuje i psychiku uvedeným způsobem handicapované osoby, je třeba přihlížet i k tomu, že stav její tělesné bezbrannosti může způsobovat i její bezbrannost psychickou. Za bezbrannost se však nepovažuje stav poškozené osoby, která je sice nezletilá, ale natolik fyzicky a duševně vyspělá, že je schopna pochopit jednání pachatele a svůj případný nesouhlas s tímto jednáním dát dostatečně zřetelně najevo.¹⁷

V stave bezbrannosti sa teda nachádzajú i osoby, ktoré síce majú vnímacie schopnosti, ale v dôsledku svojich duševných a rozumových schopností nechápu význam páchatelovho konania. „Znak bezbrannosti poškodené trestným činom znásilnení podľa § 185 odst. 1 alinea 2 TZ môže byť naplnen i v dôsledku jej jeho veľmi nízkeho veku (napr. päť let), vzhľadom k nemuž nebola schopna adekvátne prejavit svoju vôľu, pochopit jednání pachatele a bránit se mu, i když netrpěla duševní poruchou, měla pozitivní vztah k pachateli a jeho jednání nevnímala jako něco, co by jí ubližovalo.“¹⁸

Záver

Osoby s mentálnym postihnutím sú v našom právnom systéme považované za obzvlášť zraniteľné osoby. To znamená, že potrebujú dodatočnú právnu ochranu, aby sa plne zabezpečila ochrana a rešpektovanie ich práv. Istý pokrok v tomto smere priniesla novela Trestného poriadku zákon č. 274/2017 Z. z., ktorým sa zaviedla do § 2 ods. 21 zásada ochrany práv poškodeného, ktorá je v tomto znení: „Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné v priebehu celého trestného konania umožniť poškodenému plné uplatnenie jeho práv, o ktorých ho treba riadne, vhodným spôsobom a zrozumiteľne poučiť. Trestné konanie sa musí viesť s potrebnou ohľaduplnosťou k poškodenému a rodinným príslušníkom obete podľa osobitného zákona. Treba zohľadniť jeho osobnú situáciu a okamžité potreby, vek, pohlavie, prípadné zdravotné postihnutie a jeho vyspelosť a zároveň plne rešpektovať jeho fyzickú, mentálnu a morálnu integritu. Ustanovenia osobitného zákona o právach obetí trestných činov tým nie sú dotknuté.“ Mentálne postihnutí ľudia sú často zraniteľnejší a môžu byť ľahšie zneužití alebo manipulovaní. V článku sme sa zamerali na skupinu tzv. sexuálnych trestných činov, kde ich obeťami sú neraz práve takíto ľudia. Pri posudzovaní prípadov sexuálnych útokov na mentálne postihnutých osobách sa zohľadňujú špecifické okolnosti, ako sú schopnosť obete rozpoznať povahu a význam páchatelovho konania a jej schopnosť prejavíť svoju vôľu, prípadne klásť odpor. To sú dôležité ukazovatele na správnu kvalifikáciu skutku, či pôjde o trestný čin znásilnenia, prípadne sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania pokiaľ ide o poškodenú (chorú) osobu mladšiu ako pätnásť rokov. Ak páchatel na vykonanie súložie zneužil bezbrannosť takejto obete v dôsledku jej mentálneho postihu a trestný čin spáchal v súvislosti s jej vekom, právnu kvalifikáciu bude spáchanie zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a), písm. f) Trestného zákona, keďže ide o dieťa a zároveň aj o chorú osobu. Obdobne tomu tak bude aj v prípade konania páchatela napríklad vo forme iných sexuálnych praktík, kedy už pôjde o zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. a), písm. f) Trestného zákona. Mimochodom, tieto dva trestné činy môžu byť spáchané aj v jednočinnom súbehu. V článku sme si judikátom tiež priblížili pojem „bezbrannosť“, keďže jeho legálnu definíciu Trestný zákon neobsahuje. Za situácie, keď úroveň mentálneho postihu osoby mladšej ako pätnásť rokov nespĺňa atribúty zneužívania bezbrannosti (chápe význam páchatelovho konania a svoj prípadný nesúhlas s týmto konaním vie dať dostatočne zreteľne najevo), respektíve chýba znak násillia alebo hrozby bezprostredného násillia,¹⁹ právnu kvalifikáciu bude spáchanie zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona, pokiaľ bol trestný čin spáchaný v súvislosti s jej chorobou a páchatel si bol vedomý aj jej veku. Osobitný kvalifikačný pojem chránená osoba – dieťa podľa § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa však pri tomto trestnom čine nepoužije, pretože takýto predmet útoku je súčasťou základnej skutkovej podstaty. V súhrne teda môžeme konštatovať, že nie každé mentálne postihnutie musí automaticky znamenať stav bezbrannosti. Treba to

nielen objektívne, ale z hľadiska páchatela aj subjektívne. II. V zmysle § 139 ods. 2 Tr. zák. možno spáchanie činu voči (na) osobe vyššieho veku (§ 127 ods. 3, § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák.) považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len pri úmyselnom trestnom čine. Zároveň sa vyžaduje, aby páchatel vedel, že poškodený je osobou vyššieho veku a aby túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatela spáchať trestný čin. Taká subjektívna súvislosť, primeraná postaveniu alebo stavu chránenej osoby, sa vyžaduje aj pri kvalifikačnom použití ostatných ustanovení uvedených v § 139 ods. 1 pod písmenami a) až d) a f) až i) Tr. zák.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 3. 12. 2013, sp. zn. 2 Tdo 65/2013, R 117/2014).

13 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 12. 12. 2019, sp. zn. 15 Tdo 1154/2019.

14 Rozsudok Krajského súdu Prešov z 26. 9. 2023, sp. zn. 2 To/48/2022.

15 Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. 9. 2015, sp. zn. 4 Tdo 57/2014.

16 BURDA, E. – ČEN-TEŠ, J. – KOLE-SÁR, J. – ZÁHORA, J. a kol.: Trestný zákon.

Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 416.

17 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 19. 6. 2019, sp. zn. 3 Tdo 457/2019.

18 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 833/2021, R 15/2022.

19 Tieto spôsoby konania nie sú súčasťou základnej skutkovej podstaty trestného činu sexuálneho zneužívania.

starostlivo posúdiť na podklade znaleckého posudku, aby bol skutok správne a spravodlivo právne kvalifikovaný orgánom činným v trestnom konaní a súdom. Treba si však uvedomiť nepopierateľnosť toho, že v každom prípade ide o chránenú osobu – chorú osobu, ak má diagnostikovaný napríklad mentálny postih a trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jej stavom, čo má, samozrejme, za následok prísnejší trestný postih pre páchatela. Záleží len na jeho stupni, či takto postihnutá osoba bola v dôsledku neho v stave bezbrannosti alebo nie. Je to jeden z dôležitých faktorov pre rozhodnutie súdu, či pôjde o znásilnenie, respektíve sexuálne násilie alebo sexuálne zneužívanie. ■

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV 16-0471.

RESUMÉ

Sexuálne útoky na osobách s mentálnym postihnutím

Problematica sexuálnych útokov na osobách s mentálnym postihnutím nie je doménou spoločnosti v tom zmysle, že nejde o otázku, ktorá by bola široko diskutovaná alebo viditeľná vo verejnom diskurze. Tento problém je často podceňovaný, čo prispieva k jeho prehliadaniu. V dôsledku stigmatizácie sú osoby s mentálnym postihnutím vystavené vyššiemu riziku násillia a zneužitia. Veľa prípadov je aj latentných, ostávajú nenahlásené alebo neodhalené. Dôvody tkvejú v obmedzenej schopnosti obetí rozpoznať a komunikovať, že boli sexuálne napadnuté, ako aj strach z nedôvery alebo nepochopenia zo strany okolia. V súvislosti s tým sa autorka v článku koncentruje na otázku, či mentálny postih vždy predstavuje stav bezbrannosti, pretože je to tiež dôležitý ukazovateľ na posúdenie skutku, či došlo k spáchaniu trestného činu znásilnenia, prípadne sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania, pokiaľ by bola obeťou osoba s mentálnym postihnutím mladšia ako pätnásť rokov.

SUMMARY

Sexual Assaults on Persons with Mental Disorders

The issue of sexual assaults on persons with mental disorders is not of a main concern to the society in a sense that it is not widely discussed or visible in public discourse. This problem is often underestimated, which contributes to it being overlooked. As a consequence of mental health-related stigma, persons with mental disorders are exposed to a greater risk of violence and abuse. Many cases are also latent, remaining unreported or undetected due to the limited ability of victims to recognize and communicate that they have been sexually assaulted, as well as due to fear of mistrust or being misunderstood by other people. In this context, the author focuses on the question whether a mental disorder always constitutes a state of helplessness because this is also an important indicator for assessing whether a crime of rape, sexual violence or sexual abuse has been committed in cases where the victim would be a person with a mental disorder under the age of fifteen.

ZUSAMMENFASSUNG

Sexuelle Übergriffe an Personen mit mentaler Behinderung

Die Problematik sexueller Übergriffe an Personen mit mentaler Behinderung ist kein Einflussbereich der Gesellschaft in dem Sinne, dass es dabei um eine Frage geht, die breit diskutiert oder im öffentlichen Diskurs sichtbar wäre. Dieses Problem wird oft unterschätzt, was dazu beigetragen hat, dass es übersehen wird. Infolge der Stigmatisierung sind Personen mit mentaler Behinderung einem höheren Risiko der Gewalt oder des Missbrauchs ausgesetzt. Viele von diesen Fällen sind sogar latent, sie werden gar nicht angezeigt oder sie bleiben nicht aufgedeckt. Die Gründe liegen in der eingeschränkten Wahrnehmungs- und Unterscheidungsfähigkeit der Opfer und in deren mangelnden Fähigkeit klar zu kommunizieren, dass sie sexuell angegriffen worden sind und weiter ist es ihre Angst vor Misträuen oder Unverständnis seitens der Umgebung. Im Zusammenhang damit konzentriert sich die Autorin im Artikel auf die Frage, ob die mentale Behinderung jeweils auch einen Schutzlosigkeitszustand bedeutet, weil es auch ein wichtiges Anzeichen für die Beurteilung der Tat in dem Sinne ist, ob die Straftat der Vergewaltigung eventuell der sexuellen Gewalt oder des sexuellen Missbrauches begangen wurde in dem Fall, wenn die Opfer eine Person mit mentaler Behinderung im Alter unter fünfzehn Jahren wäre.

Obhajobné vyšetrovanie v Taliansku a perspektívy jeho implementácie v slovenskom právnom poriadku

Mgr. Agáta Bajčíková

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Obhajobné vyšetrovanie predstavuje významný nástroj na posilnenie práva na obhajobu a vyváženie postavenia procesných strán v trestnom konaní. Príspevok prináša podrobnú analýzu talianskej právnej úpravy obhajobného vyšetrovania a jej praktického uplatnenia, pričom poukazuje na legislatívne a aplikačné medzery slovenskej právnej úpravy a načrtáva perspektívy ich prekonania prostredníctvom inšpirácie talianskym modelom.

Úvod¹

V americkom právnom prostredí koluje príbeh, ktorý výstižne ilustruje podstatu obhajobného vyšetrovania. Pred súdom stojí sedemdesiatročný bezdomovec, recidivista. Sudca, ktorý ho už niekoľkokrát odsúdil na nepodmienečný trest odňatia slobody hovorí: „Ako vieš Sam, ak si nemôžeš dovoliť dobrého obhajcu, môžem ti jedného bezplatne prideliť.“ Sam odpovie „Ďakujem, ale ak je to jedno, radšej by som tentokrát mal jedného alebo dvoch dobrých svedkov obhajoby.“²

Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje komplexný súbor ústavnoprávnych záruk zákonného vedenia trestného konania. Orgány činné v trestnom konaní musia rešpektovať široké penzum práv spojených s vedením trestného stíhania, resp. vznesenia obvinenia určitej osobe. Práva podozrivého a obvineného tradične označujeme v súhrne ako právo na obhajobu, ktorého imanentnou súčasťou je zásada prezumpcie nevinoty, zásada *in dubio pro reo* ako i zákaz sebaobviňovania.³

V tejto súvislosti je nevyhnutné zdôrazniť význam účinnej a efektívnej obhajoby, ktorá sa odzrkadľuje najmä v tom, že obvinený má možnosť aktívne prispieť k výsledku trestného konania, najmä vyhľadávaním a obstarávaním dôkazov. Absencia prístupu k aktívnemu obhajobnému vyšetrovaniu, ktoré sa dá formulovať aj ako vyhľadávanie dôkazov obhajobou, by vyžadovala absolútnu objektivitu a absolútnu nestrannosť orgánov činných v trestnom konaní. Uvedené však v praxi predstavuje celkom nerealistickú predstavu. Súčasne by uvedený prístup nespĺňal požiadavky kladené na demokratické štáty.⁴ Trestný poriadok prikazuje orgánom činným v trestnom konaní zisťovať skutkový stav bez dôvodných pochybností, pričom vyhľadávacia zásada spolu s prezumpciou nevinoty predpokladajú, že orgány činné v trestnom konaní obstarávajú dôkazy, ktoré slúžia primárne k odhaleniu pravého páchatela, a preto majú povinnosť obstarávať aj dôkazy, ktoré svedčia v prospech obvineného. Objektivita a nulová mentálna nezaújatosť sa však každou ďalšou fázou trestného konania, ktoré vyústi do podania obžaloby, úmerne znižuje. Je to pochopiteľné, pretože uznesenie o vznesení obvinenia je obsahovo neporovnateľne užšie ako obžaloba, ktorou sa nielen končí prípravné konanie, ale z prokurátora ako pána sporu sa stáva strana v konaní pred súdom. Predpokladá sa, že prokurátor v takom štádiu trestného konania disponuje dostatočným množstvom dôkazov usvedčujúcich obvineného, a preto uvedená skutočnosť môže logicky znamenať jeho tendenciu predkladať dôkazy najmä v jeho neprospech.

Vyhľadávanie a obstarávanie dôkazov obvineným ako i obhajcom má svoje základné zákonné ukotvenie v ustanoveniach Trestného poriadku⁵ a Advokátskeho poriadku.⁶ Ide o právo obvineného po vznesení obvinenia podávať návrhy na vykonanie dôkazov a súčasne právo tieto dôkazy obstarávať, čo predstavuje možnosť účinnej obhajoby a súčasnú aktívnu participáciu

1 Článok je súčasťou projektu VEGA 1/0722/24 „Princípy právneho štátu v trestnom práve.“

2 Hertz, R. – Guggenheim, M. – Amsterdam, A.: Trial Manual for Defence Attorneys in Juvenile Delinquency Cases. New York University School of Law. 2024. s. 205.

3 Čentéš, J. a kol.: Trestné právo procesné. Všeobecná časť. Šamorín: Heuréka. 2016. s. 139 – 140

4 Cape, E. – Namoradze, Z.: Effective Criminal Defence in Eastern Europe. Moldova – Soros Foundation. 2012. s. 9

5 Trestný poriadok ust. § 2 ods. 10, 18; § 44 ods. 6; § 119 ods. 4

6 Advokátsky poriadok ust. § 7; § 8

7 Laciak, O.: Vplyv realizácie práva na obhajobu na dokazovanie v trestnom konaní. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2019. s. 132 – 133

- 8 Čopko, P.: Obstarávanie dôkazov obhajcom v trestnom konaní. In: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie vydaný pri príležitosti životného jubilea prof. JUDr. Michala Gašpara, CSc.. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. 2008. s. 147
- 9 Kolesár, J.: Perspektívy dokazovania v trestnom konaní s dôrazom na znalecké dokazovanie. Prievidza: Citicom. 2010. s. 19
- 10 V kontexte obhajobného vyšetovania a nerovného postavenia obhajoby porovnaj prípad Al Alo v. Slovensko a Khachapuridze a Khachidze v. Gruzínsko
- 11 Predmetný návrh zahŕňal dôkazy od piatich svedkov na preukázanie vzťahov medzi sťažovateľmi a inými subjektami, tiež navrhli dôkazy od ďalších siedmich osôb na overenie spoľahlivosti výpovede iného svedka vo vzťahu k motívu sťažovateľov. Vyšetrovateľ však zamietol návrh obhajoby, pretože „nepovažoval vykonanie týchto dôkazov za nevyhnutné“.
- 12 Nález Ústavného súdu SR, sp zn. PL ÚS I. ÚS 72/2023 zo dňa 7.9.2023
- 13 Prezidentský dekrét č. 447 z 22. septembra 1988, ktorým sa schvaľuje taliansky Trestný poriadok. Dostupné online: <https://www.normattiva.it/esporta/attoCompleto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1988-10-24&atto.codiceRedazionale=088G-0492>. Navštívené dňa 2. 5. 2025.
- 14 Treba však pripomenúť, že taliansky Ústavný súd v rozhodnutí č. 184/2009 uviedol, že „zásada rovnosti strán – podľa ustálenej judikatúry tohto súdu – nezna-

na objasnení trestného činu a odhalení páchatelia. Kvalitná a aktívna obhajobná stratégia spočívajúca v obstarávaní dôkazov v prípravnom konaní tvorí základ pre realizáciu kontradiktórnosti na hlavnom pojednávaní.

Realizácia aktívneho obhajobného vyšetovania sa na strane obvineného ako i na strane obhajcu v praxi stretáva so širokým diapazónom problematických aspektov, ktoré jej efektívnosť a účinnosť do veľkej miery znižujú. Obhajoba nedisponuje rovnakou možnosťou zaobstarávať a vykonávať dôkazy ako majú orgány činné v trestnom konaní, a to z dôvodu absencie právnej úpravy obhajobného vyšetovania v Trestnom poriadku.

V prípade realizácie obhajobného vyšetovania zo strany obvineného môže dôjsť k presvedčenou orgánov činných v trestnom konaní o naplnení dôvodu kolúznei väzby v súvislosti so snahou o kontaktovanie potenciálnych svedkov⁷ a v prípade obhajcu je situácia takisto pomerne zložitá. Obhajca je povinný konať v záujme svojho klienta, a preto nemôže obstarat' dôkaz, ktorý by bol v jeho neprospech. Musí preto ten-ktorý dôkaz náležite overiť, aby nezabezpečil obstaranie dôkazu v neprospech obvineného. V rámci uvedeného procesu je na mieste aj úvaha, že obhajca môže potenciálneho svedka ovplyvniť, čo môže mať za následok spochybnenie alebo dokonca nepoužiteľnosť dôkazu. V niektorých prípadoch môže obhajcovi hroziť dokonca trestné stíhanie pre trestný čin krivej výpovede formou návodu.⁸ Týmto situáciám by sa dalo predísť napríklad účasťou orgánov činných v trestnom konaní na úkonoch realizovaných obhajobou, avšak orgány činné v trestnom konaní takúto povinnosť zúčastniť sa predmetných úkonov, ak to nepovažujú za potrebné, v súčasnosti nemajú.⁹ Trestný poriadok v ust. § 2 ods. 12 ustanovuje, že orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom, podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Je teda možné konštatovať možnosť obhajoby realizovať dokazovanie v rozsahu, ktorý považuje za dostatočný tak, aby to napĺňalo zmysel kontradiktórneho konania? Je potrebné si preto nastoliť otázku, kde začínajú a kde končia hranice obhajobného vyšetovania a či ich je možné za účelom posilnenia obhajobných práv posúvať.

Mgr. Agáta Bajčíková je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Už počas štúdia získavala prax

v advokácii, pričom v súčasnosti pôsobí ako interná doktorandka na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky PraF UK a zároveň na Ministerstve spravodlivosti SR ako kriminológ. Vo svojej vedeckej a odbornej činnosti sa špecializuje na dokazovanie v trestnom konaní a restoratívnu justíciu v prípadoch závažnej trestnej činnosti. Publikovala viacero vedeckých článkov a aktívne participuje na vedeckých konferenciách.

Doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. pôsobil v rokoch 2017 až 2025 ako podpredseda Slovenskej advokátskej komory, v súčasnosti je členom

Revíznej komisie SAK. Zároveň je partnerom advokátskej kancelárie Laciak & Co. so zameraním na trestné právo, ústavné, európske a medzinárodné právo. Pôsobí aj na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 2019 do 2025 bol predsedom Výboru pre trestné právo Rady európskych advokátskych komôr (CCBE). Je taktiež člen orgánu predsedníctva Európskej komory obhajcov (European Criminal Bar Association – ECBA), člen expertného výboru pri Fair Trials International a ad hoc sudcom Európskeho súdu pre ľudské práva.

Právna úprava de lege lata a rozhodovacia činnosť súdov

Ako bolo vyššie uvedené, Trestný poriadok v súčasnosti priznáva stranám trestného konania právo obstarávať dôkazy. Avšak absencia legislatívnych pravidiel a procesných mechanizmov obhajobného vyšetovania môže viesť k situáciám, kde sú dôkazy získané obhajobou vyhodnoten

ako nezákonné a sú vylúčené z dokazovania ako neprípustné. Tento deficit oslabuje efektívnosť obhajoby, narúša kontradiktórnosť procesu a negatívne ovplyvňuje rovnosť strán v trestnom konaní, čo je kľúčový princíp spravodlivého súdneho procesu. Typickým príkladom negatívnych dôsledkov absencie obhajobného vyšetrovania je prípad *Vasaráb a Paulus v. Slovenská republika*,¹⁰ v rámci ktorého Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) z dôvodu, že vina sťažovateľov bola založená výlučne na základe dôkazov predložených zo strany orgánov činných v trestnom konaní, pričom neexistoval žiadny náznak, že by akékoľvek dôkazy navrhované obžalobou neboli prijaté a preskúmané. Inými slovami, všetky dôkazy predložené obžalobou preskúmané boli. Naopak, žiaden z návrhov na vykonanie dôkazov zo strany obhajoby nebol vykonaný, hoci počas celého konania v každej fáze neustále o ich vykonanie žiadali. Obhajoba navrhla devätnásť bodov, v ktorých by mali byť dôkazy vykonané.¹¹

Trestný poriadok zakotvuje ako jeden zo základných princípov trestného konania povinnosť orgánov činných v trestnom konaní zisťovať a preverovať rovnako dôkladne okolnosti, ktoré svedčia proti obvineným, ako aj okolnosti, ktoré sú v ich prospech. V predmetnom prípade však neboli zrejmé žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali dodržanie uvedeného princípu. Naopak, príslušné orgány vyšetrovali výlučne jednu verziu skutkového stavu a aktívne odmietli preskúmať alternatívnu verziu predloženú sťažovateľmi. Konajúce súdy zhodne s orgánmi činnými v trestnom konaní sa vyjadrili v tom zmysle, že dôkazy navrhované sťažovateľmi by nemali žiadny vplyv na skutkové závery, ktoré boli stanovené na základe už existujúcich dôkazov, pričom argumentovali absenciou iných skutočností, ktoré by mohli spochybniť tieto závery, okrem samotných tvrdení sťažovateľov. ESLP uviedol, že uvedené hodnotenie malo všeobecný charakter a nebolo podporené žiadnym konkrétnym odôvodnením vychádzajúcim zo špecifických okolností prípadu. Aj keď niektorí zo svedkov navrhnutých sťažovateľmi boli vypočutí ešte pred podaním obžaloby voči nim, žiaden z príslušných orgánov, ktorí rozhodovali o žiadostiach na doplnenie či preskúmanie ďalších dôkazov, podrobne neuviedol, z akých konkrétnych dôvodov by výpovede týchto svedkov mali byť bezvýznamné, prípadne neschopné vyvrátiť už uskutočnené skutkové zistenia. V tomto kontexte pôsobí paradoxne, že sa bez konkrétneho posúdenia navrhnutých dôkazov konštatovalo, že neexistujú žiadne iné skutočnosti okrem samotných tvrdení sťažovateľov, ktoré by mohli spochybniť už stanovené skutkové okolnosti. Jednak orgány činné v trestnom konaní v prípravnom konaní a jednak Špecializovaný trestný súd a Najvyšší súd SR ako súd odvolací sa obmedzili prevažne na všeobecný odkaz na príslušné procesné ustanovenia, ktoré umožňujú odmietnuť návrhy na vykonanie dôkazov v prípade, že sú považované za nadbytočné, bezvýznamné alebo zbytočné.

Na vyššie špecifikované rozhodnutie ESLP vo veci *Vasaráb a Paulus v. Slovenská republika* reflektoval vo svojej rozhodovacej činnosti aj Ústavný súd SR v náleze I. ÚS 72/2023 v odôvodnení ktorého uviedol, že bez zrozumiteľného, logického a dostatočne vyčerpávajúceho odôvodnenia zo strany súdu nemožno za súladný s princípmi spravodlivého procesu považovať postup, v rámci ktorého súdy vykonajú len dôkazy navrhnuté obžalobou, zatiaľ čo dôkazné návrhy obhajoby odmietnu s odôvodnením, že existuje dostatočný dôkazný základ na vyvodenie záveru o vine obžalovaného. Spravodlivé konanie si vyžaduje vyvážené a nestranné posúdenie všetkých relevantných verzii skutkového stavu, vrátane tej, ktorú v súvislosti s rozhodujúcimi okolnosťami prípadu predkladá obhajoba. Zároveň však treba zdôrazniť, že tento princíp nemožno aplikovať absolútne. Nemožno vylúčiť situáciu, v ktorej bude dôkazná situácia natoľko presvedčivá, že súd môže návrhy obhajoby na vykonanie ďalších dôkazov považovať za nadbytočné. V takom prípade je však nevyhnutné, aby takýto záver vychádzal z jasne formulovaného, konkrétneho a vecne podloženého súdneho odôvodnenia, ktoré zodpovedajúcim spôsobom vysvetlí, prečo boli dôkazné návrhy odmietnuté, a zároveň nevyvoláva pochybnosti o spravodlivosti samotného konania.¹² Máme za to, že práve špecifikovaný prípad zreteľne odzrkadľuje úskalia obhajoby za absencie právnej úpravy procesného postupu obhajobného vyšetrovania a nerovnosť strán v konaní pred súdom.

V tejto súvislosti sa žiada zdôrazniť, že právna úprava obhajobného vyšetrovania nie je ojedinelá a nenachádzame ju len v podmienkach USA alebo Veľkej Británie, ale existuje aj v podmienkach kontinentálneho právneho systému, napríklad v Taliansku. V nasledujúcej časti zosumariujeme a porovnáme predmetné právne úpravy a procesné postupy obhajobného vyšetrovania v jednotlivých právnych poriadkoch.

mená nevyhnutne identitu procesných právomocí medzi verejným prokurátorom a obžalovaným. Odlišné zaobchádzanie môže byť odôvodnené v rozumnej miere jednak špecifickým inštitucionálnym postavením prokurátora, jednak úlohami, ktoré mu boli zverené, ako aj požiadavkami na efektívnu a riadnu správu spravodlivosti. A to aj v záujme celkového vyrovňovania moci medzi stranami, berúc do úvahy opačné formy nerovnováhy v iných fázach konania, než je tá, do ktorej zasahuje konkrétna normatívna úprava.“

- 15 Rozhodnutie Kasačného súdu Corte di Cassazione (Najvyšší súd Talianska) sp. zn. Sez. 2 č. 13552/2002.
- 16 Dogma Knowledge Partner: Defence Investigations. Dostupné online: <https://www.dogma.it/en/-defensive-investigations>. Navštívené dňa 29. 3. 2025.
- 17 Radi, R.: Investigazioni difensive: modalità e criticità. Dostupné online: <https://www.filodiritto.com/investigazioni-difensive-modalita-e-criticita>. Navštívené dňa 29. 3. 2025.
- 18 Radi, R.: Investigazioni difensive: modalità e criticità. Dostupné online: <https://www.filodiritto.com/investigazioni-difensive-modalita-e-criticita>. Navštívené dňa 29. 3. 2025.
- 19 Laciak, O. – Vasilik, L.: Kontradiktórnosť v trestnom konaní USA ako inšpirácia pre slovenský trestný proces? Dostupné online: <https://info.sak.sk/bulletin/kontradiktornost-v-trestnom-konani-usa-ako-inspiracia-pre-slovensky-trestny-proces/>. Navštívené dňa: 30. 3. 2025.

20 Hertz, R. – Guggenheim, M. – Amsterdam, A.: Trial Manual fo Defence Attorneys in Juvenile Delinquency Cases. New York University School of Law. 2024. s. 170

21 Ibidem, s. 172

22 Hertz, R. – Guggenheim, M. – Amsterdam, A.: Trial Manual fo Defence Attorneys in Juvenile Delinquency Cases. New York University School of Law. 2024. s. 177.

Codice di Procedura Penale: Investigazioni Difensive

Taliansky právny poriadok explicitne upravuje obhajobné vyšetrowanie, vrátane procesných postupov obhajcov pri zaobstarávaní a vykonávaní dôkazov. Právnu úpravu obhajobného vyšetrowania nachádzame v § 391-bis až po § 391-decies Trestného poriadku.¹³ Ustanovenia článkov 391-bis a nasl. Trestného poriadku predstavujú realizáciu zásad vyplývajúcich z článku 111 ods. 2 a 3 talianskej Ústavy, ktoré stanovujú, že trestné konanie sa má viesť za rovnakých podmienok medzi stranami a obvinený má mať k dispozícii nástroje umožňujúce účinné uplatnenie svojej obhajoby – na úrovni, ktorá neruší asymetriu právomocí medzi obžalobou a obhajobou.¹⁴ Dôkazy získané obhajcom podľa čl. 391-bis sú použiteľné a majú rovnakú dôkaznú silu ako dôkazy prokurátora. Sudca, ktorému boli predložené podľa čl. 391-octies, ich nemôže len mechanicky prijať, ale musí ich vyhodnotiť spolu s ostatnými dôkazmi a ak ich odmietne, musí svoje rozhodnutie náležite odôvodniť.¹⁵

Obhajobné vyšetrowanie označuje všetky vyšetrovacie úkony vykonávané advokátom s cieľom vyhľadávať a získavať dôkazy v prospech svojho klienta, a to spôsobom a na účely stanovené Trestným poriadkom. S účinnosťou nového Trestného poriadku v Taliansku od roku 1989 došlo k zásadnej zmene charakteru trestného procesu – predchádzajúci inkvizitčný systém bol nahradený prevažne kontradiktórnym systémom. V rámci nového modelu vystupuje obhajca a prokurátor ako strany pred súdom, pričom obhajca má právo vykonávať vlastné vyšetrowanie s cieľom získavať dôkazy v prospech obvineného. V zmysle článku 222 talianskeho Trestného poriadku je možné, aby obhajcu pri obhajobnom vyšetrowaní podporoval aj súkromný detektív.¹⁶

Úkony obhajcu v rámci obhajobného vyšetrowania spočívajú v oprávnení vyhľadávať dôkazné prostriedky a zdroje dôkazov. Zákonnodarca explicitne obmedzil rozsah vyšetrovacích úkonov zo strany obhajcu na (1) získavanie informácií – neformálnym rozhovorom alebo formálne zadokumentovaným vyhlásením, (2) právo žiadať informácie od verejnej správy a (3) vstup na miesta. Nie je teda možné napríklad vykonávať neodkladné a neopakovateľné vyšetrovacie úkony, na ktoré musí obhajca podať návrh prokurátorovi.¹⁷

Článok 391-bis ods. 1 Trestného poriadku upravuje tzv. „*Nezdokumentovaný rozhovor*“, ktorého podstatou je zhromažďovanie informácií od osoby, ktorá disponuje informáciami o skutkových okolnostiach neformálnym spôsobom, ktorými advokát zisťuje rozsah vedomostí danej osoby, ktoré by mohli byť pre obhajobu užitočné.

Po realizácii neformálneho rozhovoru nasleduje spravidla postup upravený v 391-bis ods. 2 Trestného poriadku, a teda obhajca môže požiadať osobu, s ktorou viedla neformálny rozhovor o tzv. „*písomné vyhlásenie*“, ktoré sa zadokumentuje formou zápisnice spôsobom upraveným v článku 391-ter Trestného poriadku. Zápisnica musí obsahovať dátum prijatia vyhlásenia, identifikačné údaje vyhlasovateľa, potvrdenie o poskytnutí poučenia podľa článku 391-bis ods. 3 Trestného poriadku a opis skutkov, ktorých sa vyhlásenie týka. Obhajca musí tieto osoby vždy poučiť o svojom postavení a o účele rozhovoru; o tom, či má ísť len o rozhovor, alebo o prijatie vyhlásenia či získanie informácií, pričom v takom prípade sú povinní uviesť spôsob a formu dokumentácie; o povinnosti uviesť, či sú vyšetrowané alebo obvinené v tom istom konaní, v súvisiacej veci alebo v konaní o súvisiacej trestnej činnosti; o práve odmietnuť odpovedať alebo neposkytnúť vyhlásenie; o zákaze prezradiť otázky, ktoré im prípadne položila polícia alebo prokurátor a odpovede, ktoré na ne poskytli a v neposlednom rade o trestnoprávných dôsledkoch vyplývajúcich z nepravdivého vyhlásenia. Zápisnica vyhotovená obhajcom má rovnakú právnu silu ako zápisnica vyhotovená prokurátorom, a preto obhajca disponuje rovnakými právami a povinnosťami pri dokumentácii dôkazov.¹⁸

Je dôležité vnímať aj jednotlivé osobitosti, napríklad v prípade, ak sa má vypočuť osoba, ktorá je podozrivá, obvinená alebo obžalovaná v rovnakom či súvisiacom konaní, musí byť aspoň 24 hodín vopred upovedomený jej obhajca, ktorého prítomnosť je nevyhnutná, inak sú jej vyhlásenia procesne nepoužiteľné. Ak uvedená osoba obhajcu nemá, na návrh obhajcu vykonávajúceho vyšetrowanie súd ustanoví obhajcu ex offio podľa článku 97 Trestného poriadku.

Veľmi zaujímavý prístup môžeme pozorovať aj v tom, že ak osoba, ktorú má vypočuť obhajca, odmietne vypovedať, prokurátor na žiadosť obhajcu podľa článku 391-bis ods. 10 Trestného poriadku nariadi jej výsluch, ktorý sa uskutoční do siedmich dní od podania žiadosti. V takých prípadoch sa výsluch koná za prítomnosti obhajcu, ktorý ako prvý kladie otázky, avšak toto

ustanovenie sa v súvislosti s vyššie špecifikovanými okolnosťami nevzťahuje na osoby podozrivé alebo obžalované v tom istom konaní.

V rámci obhajobného vyšetrovania môže obhajca požiadať príslušný orgán verejnej moci o vydanie dokumentov, ktoré má vo svojej držbe a vyhotoviť si ich kópie na vlastné náklady. V prípade zamietnutia žiadosti verejnou správou sa postupuje podľa článkov 367 a 368 Trestného poriadku, ktorá v zmysle článku 368 Trestného poriadku postúpi žiadosť obhajcu spolu so svojím stanoviskom sudcovi pre prípravné konanie.

Taliansky model obhajobného vyšetrovania však pri vypočúvaní svedkov nekončí a svoje uplatnenie nachádza aj v tzv. „*preventívnom obhajobnom vyšetrovaní*“. Obhajobné vyšetrovanie môže advokát vykonávať na základe písomného poverenia v ktoromkoľvek štádiu a v akejkoľvek fáze trestného konania, a preto je v zmysle článku 391-nonies Trestného poriadku možné uskutočňovať obhajobné vyšetrovanie aj preventívne – teda ešte pred formálnym začatím trestného konania.

Ďalším z významných práv obhajoby je výslovné zakotvenie možnosti realizácie vstupu obhajcu na súkromné a verejnosti neprístupné miesta. Články 391-sexies a 391-septies Trestného poriadku výslovné upravujú právo obhajoby na prístup na miesta, ktoré sú súkromné alebo verejnosti neprístupné, ako aj formy dokumentácie vykonávaných úkonov a osobitné postupy, ktoré musí obhajca pri vstupe dodržať.

Článok 391-sexies upravuje vstup do verejných priestorov, a teda v prípade, ak obhajca vykonáva vstup na účel prehliadky miesta alebo vecí alebo a účelom ich opisu či vykonania technických, grafických, či fotografických záznamov, môže vyhotoviť zápisnicu, v ktorej sa uvedie dátum a miesto vstupu, osobné údaje všetkých prítomných osôb, opis stavu miesta a vecí, označenie vykonaných záznamov, ktoré tvoria neoddeliteľnú časť zápisnice.

Článok 391-septies naopak upravuje vstup obhajcu do neverejných, súkromných priestorov. Ak je to na účely realizácie obhajobného vyšetrovania nevyhnutné a vlastník s jeho vstupom nesúhlasí, je obhajca povinný požiadať o povolenie vstupu súd, ktorý následne rozhoduje odôvodneným uznesením.

Komparácia talianskeho a amerického modelu obhajobného vyšetrovania

Ešte predtým, než začneme s komparáciou vyššie špecifikovaných modelov je nevyhnutné zdôrazniť, že taliansky model obhajobného vyšetrovania má na rozdiel od amerického k podmienkam slovenského právneho systému bližšie. Je pravdou, že taliansky právny poriadok priznáva obhajcovi omnoho širšie penzum oprávnení v oblasti realizácie práva na obhajobu pre svojho klienta v porovnaní so slovenskou právnou úpravou, ale súčasne stanovuje určité medze a kritériá, ktoré obhajca musí rešpektovať smerom k orgánom činným v trestnom konaní, a ktoré, naopak, americký model nevyžaduje. Formálnosť a explicitnosť procesného postupu zakotvená v ustanoveniach talianskeho Trestného poriadku je príznačná pre naše pomery.

V nadväznosti na vyššie uvedené je v tejto súvislosti nevyhnutné uviesť, že americký model trestného konania na rozdiel od talianskeho, či slovenského modelu neovláda vyhľadávaciu zásadu, a teda orgány činné v trestnom konaní nemajú povinnosť vyhľadávať dôkazy v prospech obvineného.¹⁹ Uvedené má za následok, že obhajca nesie bremeno vyhľadávania, zabezpečovania a vykonávania dôkazov pre svojho klienta, a preto je odôvodnené predpokladať, že limitácie stanovené v talianskom obhajobnom vyšetrovaní neplatia v tom americkom. Medzi kľúčové aspekty obhajobného vyšetrovania v americkom prostredí zaraďujeme (1) vyhľadávanie a vypočúvanie svedkov obhajoby, (2) vyhľadávanie a vypočúvanie svedkov obžaloby, (3) prehliadka miesta činu a iných relevantných miest, (4) zhromažďovanie dôkazov.²⁰ Americkí obhajcovia často využívajú služby súkromných detektívov, čo umožňuje efektívnejšie získavanie dôkazov za nižšie náklady. Dôležitým aspektom je tiež flexibilita vo vyšetrovacej stratégii obhajoby, ktorá sa prispôsobuje dynamicky meniacim sa okolnostiam prípadu a dostupným dôkazom.²¹

V porovnaní s americkým modelom vykazuje talianska právna úprava viaceré významné rozdiely. Zatiaľ čo americký systém je charakteristický vysokou mierou neformálnosti, flexibility a autonómie obhajcov pri vedení vyšetrovania, taliansky model predstavuje striktné regulovaný

proces s dôrazom na formálne požiadavky a zákonom stanovené postupy. Americký obhajca má napríklad možnosť bez obmedzenia viesť neformálne rozhovory s potenciálnymi svedkami, pričom tieto rozhovory nemusia byť písomne dokumentované, aby boli chránené pred prokuratúrou. V Taliansku je takisto možné realizovať neformálne rozhovory, avšak platia tu určité limitácie, ktoré je nevyhnutné pre zachovanie procesnej čistoty získaných informácií rešpektovať.

Ako bolo uvedené vyššie v súvislosti s vykonávaním výsluchu svedka obhajcom, taliansky Trestný poriadok výslovne zakazuje vypočúvanej osobe prezradiť obhajcovi otázky, ktoré mu prípadne položil policajt alebo prokurátor a odpovede, ktoré na ne poskytol. V prípade nedodržania uvedeného pravidla je takto získaný dôkaz považovaný za nezákonný. Naopak, v americkom modeli sa základná technika výsluchu obhajcom vyznačuje tým, že obhajca by sa mal každého svedka vždy spýtať, či o prípade s niekým hovoril, s kým a čo presne vypovedal, pričom osobitná pozornosť je venovaná tomu, aby svedok podrobne opísal, čo uviedol pri výsluchu orgánom činným v trestnom konaní, čo mu orgány činné v trestnom konaní povedali, vrátane otázok, ktoré mu kládli.²²

Americký systém vyniká svojou flexibilitou a schopnosťou rýchlej reakcie, zatiaľ čo taliansky systém poskytuje vyššiu mieru procesnej istoty a explicitnú právnu rovnosť medzi stranami. Pre slovenské právne prostredie by inšpiráciu mohla predstavovať kombinácia týchto prístupov, pričom by sa zachovala formálna rovnosť dôkazov s dostatočnou mierou flexibility pre obhajcu pri ich získavaní.

Záver

Slovenský právny poriadok v súčasnosti neposkytuje explicitnú legislatívnu úpravu obhajobného vyšetrovania v takej podobe, ako ju poznajú taliansky alebo americký trestný poriadok. Podľa slovenského Trestného poriadku v § 2 ods. 10 majú strany právo obstarávať dôkazy, avšak súčasná prax ukazuje, že úloha obhajcu je prevažne pasívna, a to najmä z dôvodu absencie riadneho procesného postupu pre zaobstarávanie a vykonávanie dôkazov obhajobou. Porovnávajúc americký a taliansky model, americký poskytuje obhajobe pomerne výraznú flexibilitu, umožňuje využívať súkromných detektívov bez potreby súdnych povolení a kladie dôraz na efektivitu a rýchlu reakciu. Naproti tomu taliansky model, zakotvený v čl. 391-bis a nasl. talianskeho Trestného poriadku vytvára explicitný legislatívny rámec spolu s riadne legislatívne ukotvenými limitáciami, ktorých nedodržanie má za následok nezákonnosť získaných dôkazov. Ako bolo vyššie uvedené, uvedené prístupy majú svoje logické odôvodnenie vychádzajúc najmä z absencie vyhľadávacej zásady v americkom systéme a s tým spojeným dôkazným bremenom oboch strán v trestnom konaní.

Pre slovenský právny poriadok by bol optimálny hybridný model, ktorý kombinuje pozitíva oboch uvedených systémov. Z amerického systému by bolo vhodné prevziať flexibilitu pri získavaní dôkazov s cieľom zabezpečiť čo najefektívnejšie získavanie dôkazov. Avšak, v tejto súvislosti je nevyhnutné zohľadniť existenciu vyhľadávacej zásady a z nej vyplývajúce procesnoprávne konsekvencie smerom k aktivite procesných strán v konaní pred súdom. Z uvedeného dôvodu je potrebné počítať s určitými limitáciami vyplývajúcimi z talianskeho modelu. V podmienkach Slovenskej republiky je vhodné zaviesť explicitnú legislatívnu úpravu, ktorá jasne stanovuje procesné pravidlá postupu získavania dôkazov predložených obhajobou, čím by sa posilnila rovnosť strán v konaní pred súdom. Obhajobné vyšetrovanie má potenciál vytvoriť kvalitnú kontradiktornosť a výrazné posilnenie práva na obhajobu.

Pre implementáciu takéhoto systému v podmienkach Slovenskej republiky by bolo potrebné novelizovať Trestný poriadok v nasledovných bodoch: zavedenie ustanovení, ktoré umožnia advokátom formálne vykonávať výsluchy svedkov, ustanovenie pravidiel dokumentovania a archivácie dôkazov získaných obhajobou a jednoznačné určenie podmienok, za akých tieto dôkazy môžu byť použité v trestnom konaní, či v štádiu prípravného konania alebo konania pred súdom. Zároveň by bolo potrebné legislatívne umožniť využitie súkromných detektívov s definovanými kompetenciami a povinnosťami voči obhajcom.

Zavedenie právnej úpravy obhajobného vyšetrovania jednak vo vnútroštátnom právnom poriadku, ale aj v práve Európskej únie (napríklad novelizáciou niektorej zo smerníc upravujúcich

procesné práva v trestnom konaní) by nepredstavovalo len odstránenie legislatívnych a aplikačných medzier v súčasnom právnom poriadku, ale zároveň by významne prispelo k posilneniu základného práva na spravodlivý proces. Modernizácia trestného konania v tomto smere by viedla k efektívnejšiemu realizácii práva na obhajobu, zvýšeniu kvality dokazovania a celkovej vyváženosti medzi právami obvineného a právomocami predstaviteľov štátu v trestnom konaní. Ide o krok smerom k formovaniu systému, ktorý zodpovedá požiadavkám súčasnej demokratickej spoločnosti a plne rešpektuje princípy právneho štátu, vrátane rovnosti strán a efektívnej ochrany práv obvinených a v širšom slova zmysle plnohodnotnú realizáciu práva na spravodlivý proces. ■

RESUMÉ

Obhajobné vyšetrovanie v Taliansku a perspektívy jeho implementácie v slovenskom právnom poriadku

Príspevok sa zaoberá analýzou právnej úpravy a praktického fungovania obhajobného vyšetrovania v Taliansku a jeho potenciálnym prínosom pre aplikačnú prax v Slovenskej republike. Autori poskytujú ucelený prehľad kľúčových ustanovení talianskeho Trestného poriadku upravujúcich aktívnu účasť obhajoby na obstarávaní a vykonávaní dôkazov, pričom ich konfrontujú s aktuálnymi legislatívnymi a aplikačnými nedostatkami v slovenskej právnej úprave. Cieľom článku je prispieť k odbornej diskusii a inšpirovať k legislatívnym zmenám smerujúcim k zvýšeniu efektívnosti a spravodlivosti slovenského trestného konania.

SUMMARY

Defense Investigation in Italy and the perspectives of its implementation in the Slovak legal system

This paper analyzes the legal framework and practical operation of defense investigation in Italy and their potential contribution to the Slovak criminal justice system. The authors offer a comprehensive overview of key provisions of the Italian Code of Criminal Procedure regulating the active participation of the defense in the collection and conduct of an evidence, while confronting these mechanisms with the current legislative and practical deficiencies within Slovak law. The aim of the paper is to contribute to professional discourse and to inspire a legislative changes aimed to enhancing the efficiency and fairness of criminal proceedings in Slovakia.

ZUSAMMENFASSUNG

Verteidigungsuntersuchung in Italien und Aussichten deren Implementierung in die slowakischen Rechtsordnung

Der Beitrag befasst sich mit der Analyse der Rechtsregelung und des praktischen Vorganges bei der Verteidigungsuntersuchung in Italien und mit potentielltem Beitrag für die Anwendungspraxis in der Slowakischen Republik. Die Autoren bieten eine vollständige Übersicht von Schlüsselbestimmungen der italienischen Strafprozessordnung, durch die die aktive Beteiligung der Verteidigung an der Beweisbeschaffung und Beweisaufnahme geregelt wird, wobei diese mit den aktuellen legislativen und Anwendungsmängeln der slowakischen Rechtsregelung konfrontiert werden. Das Ziel des Artikels ist, zur Disputation im Fach beizutragen und zu den legislativen, an die Erhöhung der Effektivität und der Gerechtigkeit des slowakischen Strafverfahrens gerichteten Änderungen, zu inspirieren.

Nové stavebné právo

JUDr. Martin Píry, PhD.

Nová stavebná legislatíva zásadne mení procesy výstavby aj územného plánovania. Príspevok predstavuje jej kľúčové inštitúty a upozorňuje na právne výzvy, ktoré prináša pre verejnú správu aj občanov.

Úvod

Dlhé roky malo Slovensko jeden komplexný stavebný zákon – presnejšie od roku 1976. Nespornou výhodou „starého“ stavebného zákona bola rozsiahla judikatúra, ktorá sa týkala viacerých kľúčových inštitútov, ako sú záväzné stanoviská, účastníci konania, pôsobnosť stavebných úradov, dodatočné povolenie nepovolenej stavby či pomerne komplexná problematika správneho trestného práva. Rovnako treba uviesť, že všetky tri kľúčové konania prebiehali v režime správneho poriadku, teda zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov. Tento všeobecný procesný predpis disponoval rozsiahlym judikatórnym zázemím a – na rozdiel od stavebného zákona – aj pomerne širokou publikačnou a doktrínalnou výkladovou oporou. V kontexte výkladov ústavy, zákona o obecnom zriadení a iných súvisiacich právnych predpisov tak vznikala relatívne stabilná platforma pre aplikáciu stavebného práva a jeho jednotlivých inštitútov.

Relevantná reforma stavebného práva sa začala prijatím dvoch právnych predpisov – už spomínaného zákona o územnom plánovaní a zákona č. 201/2022 Z. z. o výstavbe v znení neskorších právnych predpisov. Tým sa začala formovať základná filozofia novej legislatívy, ktorá mala smerovať k osobitnej regulácii územnoplánovacej činnosti zo strany orgánov územného plánovania obcí a vyšších územných celkov ako právneho predpokladu pre následné rozhodovacie procesy v rámci administratívnych konaní. Na túto koncepciu nadväzovala aj legislatíva upravujúca povoľovanie samotnej stavebnej činnosti vo forme individuálnych správnych aktov – či už vo forme opatrení, alebo rozhodnutí. Aj súčasná právna úprava sa opiera o túto filozofiu napriek skutočnosti, že zákon o výstavbe, ktorý bol pôvodne prijatý, nikdy nenadobudol účinnosť a bol nahradený novým stavebným zákonom.

JUDr. Martin Píry, PhD.

pôsobí na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Katedre finančného a správneho práva. Jeho odborné zameranie spočí-

va najmä v oblasti stavebného práva, ktorému sa venuje nielen akademicky, ale aj legislatívne – ako člen pracovnej komisie Ministra dopravy pre prípravu nového stavebného zákona. Pôsobil v disciplinárnych senátoch Najvyššieho správneho súdu SR. Je autorom viacerých odborných publikácií a učebníc, vrátane komentára k stavebnému zákonu, ktoré sa stali uznávanými opornými bodmi pre odbornú verejnosť aj aplikačnú prax.

Stručná prezentácia legislatívnej úpravy územného plánovania

Pôvodne prvá časť stavebného zákona má po reforme z roku 2022 samostatnú právnu úpravu – zákon o územnom plánovaní č. 200/2022 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov. Tento zákon upravuje jednak postavenie a organizáciu verejnej správy, jednak proces prijímania a podmienky tvorby územnoplánovacej dokumentácie v rôznych stupňoch, ako aj nový inštitút záväzného stanoviska orgánu územného plánovania ako správneho aktu výkladu územného plánu. Z hľadiska organizácie verejnej správy je kľúčovou zmenou vytvorenie nového ústredného orgánu štátnej správy – Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky. Tento úrad vykonáva štandardné právomoci ústredného orgánu štátnej správy, ako sú metodické, kontrolné a koordinačné úlohy, ale zároveň disponuje aj dozornými právomocami vo vzťahu k záväzným stanoviskám vydaným obcami. V tomto kontexte treba poukázať na kritickú pripomienku, že reálny výkon tejto činnosti zabezpečujú regionálne úrady, ktorých právne postavenie nie je úplne jasné – zákonodarca ich označuje ako pracoviská Úradu pre územné plánovanie a výstavbu, pričom v samotnom zákone o územnom plánovaní nie sú upravené ako samostatné prvky organizácie verejnej správy. Novú pôsobnosť v rámci územného plánovania získal aj vyšší územný celok. Ak obec nemá schválený územný plán, samosprávny kraj vstupuje do právnej pozície orgánu územného plánovania a vydáva záväzné stanovisko podľa potrieb a podmienok v území. Takéto stanovisko sa musí opierať o územnoplánovaciu dokumentáciu krajskej úrovne, najmä o Koncepciu územného rozvoja regiónu (náhradu za pôvodný krajský územný plán). Pokiaľ ide o postavenie obce, v právnej úprave sa prakticky nič nezmenilo – obec zostáva originálnym subjektom územnoplánovacej činnosti, a to vo viacerých podobách: územný plán zóny, územný plán obce a novinka v podobe spoločného územného plánu viacerých obcí. Keďže sa ukázala potreba územnej regulácie ako predpoklad výstavby, zákonodarca požaduje, aby každá obec na Slovensku mala nejakú formu územnoplánovacej regulácie. Uvedomujúc si rozdielne ekonomické, technické a personálne možnosti obcí, umožňuje zákon obstaranie spoločného územného plánu viacerých obcí, pričom schvaľovanie v podobe všeobecne záväzného nariadenia zostáva v pôsobnosti každého obecného zastupiteľstva zvlášť.

Novým stupňom územného plánovania je územný plán mikroregiónu. Ten má pokrývať územia, ktoré sa z hľadiska územného členenia krajov vyčleňujú – buď ako súvislé územie v rámci jedného kraja, alebo ako územie zasahujúce viacero krajov. V kontexte rozvoja sateľitných obcí a miest môže ísť o mimoriadne významný nástroj. Jeho význam spočíva najmä v možnosti systémovo koordinovať rozvoj dopravnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti, poskytovania sociálnych služieb a podpory konceptu tzv. „15-minútových miest“ – teda urbanistickej vízie, podľa ktorej by občan mal mať všetky základné služby dostupné do 15 minút od miesta bydliska. Tento model je čoraz bežnejší v mestách EÚ, Severnej Ameriky a vyspejších častí Ázie.

Mimoriadne zaujímavou a podstatnou otázkou, ktorá by si zaslúžila osobitnú analýzu, je formalizovanie predvídateľného spôsobu realizácie zmien a doplnkov územnoplánovacej dokumentácie. Je potrebné čitateľovi pripomenúť, že územný plán predstavuje právny základ pre výraznú zmenu kvality užívania pozemku alebo nehnuteľnosti. Z hľadiska princípu právnej istoty preto aplikačná prax ukazuje ako nevyhnutné, jasné a predvídateľné formulovanie dôvodov na zmenu územného plánu. Zákonodarca v tejto oblasti urobil prvý krok – zaviedol povinnosť vypracovať správu o stave územnoplánovacej dokumentácie. Ide o formalizovaný inštitút, ktorý má slúžiť ako základný podklad pre prípadné zmeny územného plánu a ktorý musí obsahovať merateľné údaje a fakty, z ktorých možno objektívne odvodiť potrebu jeho doplnenia či úpravy. Táto správa predstavuje významný krok smerom k transparentnosti procesov prijímania územnoplánovacej dokumentácie a zároveň istú mieru obmedzenia svojvoľného menenia územných plánov. Tieto zmeny totiž v minulosti neraz reagovali len na konkrétne správne konanie a neboli realizáciou verejného záujmu v danom území, ale skôr sa blížili k tomu, čo možno označiť ako zneužitie práva.

Z hľadiska stavebného práva však kľúčovú úlohu zohráva právna regulácia záväzného stanoviska orgánu územného plánovania. Či už podľa zákona z roku 1976, alebo podľa aktuálne platnej právnej úpravy z roku 2025, územný plán tvorí nevyhnutný predpoklad pre

rozhodovacie procesy o povolení výstavby v konkrétnom riešenom území. Obec prostredníctvom územného plánu odpovedá na otázky, kde majú byť rodinné domy, priemyselné zóny, občianska vybavenosť alebo aktívne prvky zelenej infraštruktúry, ako to vidíme vo viacerých mestách Európskej únie. Takáto úloha územného plánu bola súčasťou legislatívy aj pred rokom 2024, teda pred účinnosťou zákona o územnom plánovaní. Kritickým bodom však bola otázka, kto a v akej forme je oprávnený interpretovať územný plán ako záväzný podklad pre územné, stavebné a kolaudačné konanie. Fundamentálny problém vznikol v situáciách – ktoré však tvorili väčšinu rozhodovacích procesov – keď obec bola zároveň stavebným úradom. V takomto prípade nemohla byť zároveň dotknutým orgánom, a teda neexistoval právom predvídateľný subjekt verejnej správy, ktorý by mohol vydať záväzný posudok o tom, či konkrétne projektové riešenie novej stavby alebo jej zmeny je, alebo nie je, v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie platnej pre dané územie.

Kontroverzným – ak nie vyslovene protiprávnym – spôsobom niektoré obce a mestá vykonávali túto činnosť prostredníctvom odborov a útvarov hlavných architektov, prostredníctvom tzv. územnoplánovacej informácie alebo dokonca vydávaním záväzných stanovísk v rozpore so zákonom. Nie ojedinele boli vydávané vyjadrenia k investičnej činnosti ako náhrada záväzného stanoviska. Všetky tieto akty boli právom nepredvídateľné, a teda z pohľadu ich účinkov nulité.

Podľa novej právnej úpravy má každá obec, ktorá má zavedenú územnoplánovaciu reguláciu, predpoklady na to, aby mohla záväzne interpretovať územný plán, a to v zákonom predvídateľnej forme – ako záväzné stanovisko (opatrenie). Podľa § 11 zákona o územnom plánovaní obec ako orgán územného plánovania v týchto prípadoch vydáva záväzné stanovisko z hľadiska súladu so záväznou časťou územného plánu obce, zóny alebo mikroregiónu, ak bol takýto plán spracovaný.

Záväzné stanovisko orgánu územného plánovania, ako už bolo uvedené, je možné napadnúť na Úrade pre územné plánovanie v rámci administratívneho konania o jeho preskúmaní. Úrad môže – ak obec nespôsobuje a jej stanovisko je zjavne v rozpore s legislatívou – nahradiť toto stanovisko vlastným. Polemická je možnosť, že orgán územného plánovania (obec alebo samosprávny kraj) môže toto nové záväzné stanovisko napadnúť formou správnej žaloby, ktorá má automaticky odkladný účinok z dôvodu zásahu do jeho práv. Správne súdnictvo v súčasnosti pozná mechanizmus preskúmania opatrení orgánov verejnej správy formou správnej žaloby a následného konania pred správnym súdom. Problém však spočíva v tom, že zákonodarca túto správnu žalobu spojil s výslovnou podmienkou, uvedenou v § 24 zákona o územnom plánovaní, že orgán územného plánovania ju môže podať iba vtedy, ak sa domnieva, že bolo zasiahnuté do jeho práv. Ako však bude na inom mieste rozvedené, záväzné stanovisko orgánu územného plánovania nie je prostriedkom ochrany subjektívnych práv obce alebo vyššieho územného celku. Jeho exkluzívnou funkciou je ochrana verejného záujmu prostredníctvom regulatív územnoplánovacej dokumentácie. Z tohto dôvodu považujeme formuláciu, ktorú zákonodarca vložil do zákona o ochrane práv orgánu územného plánovania, za nešťastnú. Hypoteticky by mohol takýto zásah zo strany úradu nastať napríklad vtedy, ak by svojím záväzným stanoviskom de facto zmenil pravidlá regulácie daného územia, a tým by fakticky derogoval normotvorný akt obce alebo vyššieho územného celku.

Stavebné právo v užšom zmysle slova

Ako už bolo uvedené vyššie, zákon o výstavbe, ktorý mal tvoriť legislatívnu „dvojičku“ k zákonu o územnom plánovaní, nikdy nenadobudol účinnosť. Namiesto neho Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky vypracovalo nový stavebný zákon. Tento zákon – typicky pre správne právo – upravuje jednak organizáciu verejnej správy na úseku stavebného práva v užšom zmysle slova, rozhodovacie procesy v administratívnych konaniach na tomto úseku, systém správneho trestného práva, teda skutkové podstaty správnych deliktov a priestupkov. Samozrejmosťou súčasťou tohto právneho predpisu je aj identifikácia kľúčového a fundamentálneho pojmu stavebného práva – stavby.

Definícia stavby je v oblasti stavebného práva fundamentálnou a kľúčovou otázkou. V podmienkach Slovenskej republiky je to o to významnejšie, že pojem „stavba“ v administratívno-právnom chápaní a pojem „stavba“ v občianskoprávnom rozmere nie sú identické. Stavba z hľadiska občianskeho práva predstavuje najmä predmet občianskoprávnych vzťahov a zároveň musí byť v súlade s miestnymi normami občianskeho práva.

V stavebnom práve definujeme stavbu podľa viacerých kritérií. Vo výklade týchto ustanovení rozlišujeme najmä stavbu v statickom a dynamickom zmysle slova. V statickom význame má pojem blízko k občianskoprávnemu chápaniu, pretože ide o konštrukciu vytvorenú stavebnými prácami, ktorá spĺňa alternatívne kritériá uvedené v § 2 stavebného zákona – teda buď ide o stavbu pevne spojenú so zemou, alebo o takú, ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu. Spojka *alebo* má v tomto prípade vylučovaciu funkciu, čo znamená, že postačuje naplnenie jednej z týchto podmienok. Ak teda existuje nejaká forma spojenia so zemou, predpokladaná zákonom, nie je súčasne nevyhnutná úprava povrchu – a naopak. Pokiaľ však máme do činenia s výrobkom, ktorý síce opticky môže pripomínať stavebný objekt (napr. rôzne formy hotových záhradných domčekov, kontajnerov a pod.), no nie je napojený na inžinierske siete, nie je inak nezvratne spojený so zemou ani nie je umiestnený pod úrovňou terénu, v administratívno-právnom chápaní nejde o stavbu. Nový stavebný zákon rozlišuje viaceré druhy tzv. statických stavieb, a to v závislosti od ich vplyvu na okolie a verejné záujmy, ako aj z hľadiska ich konštrukčnej alebo realizačnej náročnosti.

Osobitne sú upravené v:

- drobných stavbách,
- jednoduchých stavbách,
- vyhradených stavbách.

Drobné stavby sú jednou z dvoch kategórií stavieb, ktoré poznáme už z predchádzajúcej právnej úpravy. Môžeme ich rozdeliť do niekoľkých kategórií s veľmi podstatnými právnymi dôsledkami z hľadiska povolovacích procesov. Jednou z kategórií je skupina drobných stavieb podľa ich parametrov, ako to uvádza § 2 ods. 4 stavebného zákona. Tento však treba vykladať vždy len v kontexte § 18 stavebného zákona, ktorý rozlišuje viaceré druhy drobných stavieb z hľadiska potreby ohlásenia, resp. ich možnej realizácie bez ohlásenia alebo rozhodnutia o stavebnom zámere. Drobné stavby podľa § 2 ods. 4 si vyžadujú ohlásenie v prípadoch, keď sú špecificky umiestnené – napríklad na verejnom priestranstve, v blízkosti hranice susediaceho pozemku, alebo ak ide o stavebné práce vykonávané v pamiatkovej rezervácii či na pobrežnom pozemku. Druhou kategóriou drobných stavieb sú tie, ktoré majú špecifické znaky – napríklad sú označené súpisným číslom, ide o tzv. budovy (priestorovo sústredené a zastrešené stavebné konštrukcie), alebo sú evidované ako kultúrne pamiatky. V takýchto prípadoch je povinné ohlásenie podľa § 63 stavebného zákona a tieto stavby nie je možné realizovať na základe fikcie pozitívneho rozhodnutia.

Napríklad výmena strešnej krytiny môže byť:

- stavebnou prácou, ktorá nevyžaduje žiadne osobitné povoloacie konanie,
- ale aj prácou, ktorá ohlásenie vyžaduje – ak ide o zásah na národnej kultúrnej pamiatke alebo v pamiatkovej rezervácii.

Predpokladá sa, že budúca právna aplikačná prax potvrdí výklad, podľa ktorého každá stavba alebo stavebná práca realizovaná na verejnom priestranstve bude vyžadovať osobitný povolovací režim formou ohlásenia.

Jednoduché stavby tvoria druhú kategóriu stavieb s veľmi podobným výpočtom – tentoraz taxatívnym, ako sme boli zvyknutí v legislatíve z roku 1976. Na jednoduché stavby sa vyžaduje rozhodnutie o stavebnom zámere a následne overenie projektu.

Novou kategóriou stavieb sú tzv. vyhradené stavby. Ide o stavby technologicky alebo konštrukčne náročné, ktoré obyčajne vyžadujú osobitnú koordináciu pri realizácii. Zákonodarca spojil s realizáciou takýchto vyhradených stavieb viacero podmienok, ako napríklad:

- kontrolnú prehliadku stavby počas jej realizácie,
- povinnosť vypracovania vykonávacieho projektu,
- osobitnú certifikáciu zhotoviteľa.

Už zákon č. 46/2024 Z. z. začlenil do stavebného zákona existenciu tzv. súboru stavieb. Ide o rôznorodé stavebné objekty, ktoré tvoria jeden funkčný celok. S cieľom zjednodušiť budúce administratívne konania v takýchto prípadoch sa zákonodarca rozhodol vytvoriť

samostatný právny režim, ktorý bude pre súbory stavieb upravený tak vo vecnej, ako aj procesnej rovine – pričom sa naväzuje na hlavnú stavbu. Z procesného hľadiska má takýto prístup význam najmä pri určení príslušného stavebného úradu, ktorý je viazaný na hlavnú stavbu. V prípade, že by o niektorých čiastkových stavebných objektoch boli vecne príslušné rozhodovať špeciálne stavebné úrady, ich úlohou je vystupovať ako dotknuté orgány.

Ako už bolo v úvode naznačené, stavebný zákon pracuje aj so stavbou v dynamickom zmysle, teda vo vzťahu k realizácii stavebných prác. (stavba ako činnosť) Stavba v dynamickom zmysle označuje realizáciu stavebných prác a právne vzťahy, ktoré s ňou vznikajú, predovšetkým v súvislosti so zriadením staveniska, bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, postavením stavbyvedúceho a stavebného dozoru, ako aj výkonom štátneho stavebného dohľadu.

Zákonodarca rozlišuje stavebné práce, ktoré sú implicitne definované ako legálne a nepovolené. Stavebné práce realizované bez overeného projektu alebo v rozpore s ním sa považujú za nepovolené. Osobitná situácia môže nastať, ak boli stavebné práce realizované na základe overeného projektu alebo právoplatného stavebného povolenia podľa predchádzajúcej právnej úpravy, ale projekt alebo povolenie bolo následne zrušené v rámci preskúvacieho konania, správneho súdnictva alebo dozoru prokuratúry. V takomto prípade nejde o nepovolené práce. Osobitný režim môže nastať aj pri realizácii stavebných prác, ktoré boli síce legálne, no ich priebeh viedol k odhaleniu mimoriadnych skutočností, ako je napríklad archeologické nálezisko. V tomto prípade zákonodarca umožňuje trvalé zastavenie stavebných prác, avšak práce vykonané do momentu zastavenia nesmú byť považované za nepovolené a nemôžu byť predmetom konania o správnom delikte. Stavebné práce v dynamickom zmysle úzko súvisia aj s výkonom štátneho stavebného dohľadu. Štátny stavebný dohľad predstavuje výkon verejnej moci na úseku stavebného práva, pričom je spojený s niekoľkými významnými oprávneniami verejnej správy. Tento výkon umožňuje napríklad vstup na cudzie pozemky, začatie konania vo veci priestupku alebo správneho deliktu, ako aj realizáciu vybraných opatrení, najmä zastavenie stavebných prác. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy je účasť iných osôb na výkone štátneho stavebného dohľadu výslovne prípustná – predovšetkým ide o dotknuté orgány verejnej správy a dotknuté právnické osoby. Výkon štátneho stavebného dohľadu zabezpečuje inšpektorát. V prípade všeobecných stavieb patrí tento inšpektorát pod regionálny úrad. Ak ide o stavby v špeciálnom režime, výkon dohľadu je zverený špeciálnemu stavebnému úradu.

Administratívne konania

Rozhodovacie procesy v stavebnom práve rozlišuje nový stavebný zákon v dvoch kategóriách:

- rozhodovacie procesy, ktorých výsledkom je individuálny správny akt – opatrenie,
- rozhodovacie procesy, ktorých výsledkom je rozhodnutie, na ktoré sa v rôznej miere vzťahuje správny poriadok.

Ohlásenie je proces, na ktorý sa – s výnimkou základných zásad správneho konania – nevzťahuje správny poriadok, a ktorý predstavuje jednoduchšiu formu rozhodovacej činnosti správnych orgánov. Ohlásením sa povoľujú zvyčajne drobné stavby alebo stavebné práce, a to v dvoch formách rozhodnutia podľa § 63 stavebného zákona:

- overením projektu stavby s tzv. overovacou doložkou, alebo
- formou fikcie pozitívneho rozhodnutia.

V druhom prípade však zákonodarca ustanovuje negatívny výpočet prípadov, v ktorých fikcia rozhodnutia neprichádza do úvahy. Tento výpočet bol spomenutý už pri definícii drobných stavieb. Stavebný úrad má v konaní o ohlásení aj možnosť vrátiť ohlásenie, a to v prípade, ak zároveň oznámi navrhovateľovi, že daná stavba môže byť realizovaná len na základe rozhodnutia o stavebnom zámere.

Dôvodom je:

- možné dotknutie práv tretej osoby, alebo
- potreba určenia osobitných podmienok z hľadiska ochrany verejného záujmu.

V obidvoch prípadoch ide o situácie, ktoré sú už štandardizované v rámci správneho aj stavebného práva – ide o ochranu subjektov, ktorých vlastnícke či iné práva môžu byť dotknuté a ktoré by si v skrátenom (ohlasovacom) konaní nemohli účinne uplatniť ochranu svojich práv. Rovnako, ak má vzniknúť situácia, v ktorej je potrebné určiť podmienky pre uskutočnenie stavby, nie je možné rozhodnúť administratívnym opatrením vo forme overenia projektu, ale je potrebné vydať rozhodnutie s výrokovou časťou, ktorá tieto podmienky obsahuje. V prípade práv tretích osôb je potrebné upozorniť, že nemôže ísť o situácie, ktoré už samostatne rieši osobitný právny predpis. Môže ísť napríklad o osobitnú úpravu obsiahnutú v § 127 Občianskeho zákonníka. Ak si dovoľíme rozvinúť príklad výmeny strešnej krytiny na stavbe nachádzajúcej sa v pamiatkovej rezervácii, tak potenciálna montáž lešenia na účel tejto výmeny nepredstavuje zásah do práv tretích osôb, pretože takúto situáciu implicitne predpokladá už citované ustanovenie § 127 Občianskeho zákonníka. To znamená, že iba z dôvodu vstupu na cudzie pozemky nie je potrebné začínať konanie o stavebnom zámere. Samotný finálny akt ohlásenia predstavuje overovaciu doložku, ktorá obsahuje spisové číslo, dátum overenia a podpis vedúceho správneho orgánu. Táto doložka bude, predpokladáme, vydávaná v elektronickej alebo pečiatkovej forme. Ak stavebný úrad vyzve účastníka konania na doplnenie ohlásenia a tento tak neurobí, správny orgán podanie vráti stavebníkovi.

Novinku predstavuje možnosť podať de facto opravný prostriedok proti vráteniu ohlásenia, a to na odvolací orgán, ktorým je v prípade rozhodnutia stavebného úradu obce príslušný regionálny úrad. Takéto preskúmanie ohlásenia, resp. jeho vybavenia, sa uskutočňuje spôsobom, že ak odvolací orgán zistí pochybenie z hľadiska procesných alebo hmotnoprávných zákonných ustanovení, vráti vec prvostupňovému stavebnému úradu s pokynom na jej opätovné vybavenie. Podrobnosti formálnych náležitostí ohlasovacieho procesu určuje vyhláška č. 68/2025 Z. z. Úradu pre územné plánovanie a výstavbu o štruktúre a prevádzke informačného systému územného plánovania a výstavby, o obsahu podaní a obsahu a rozsahu dokumentácie stavby. Novinkou v rámci procesu ohlásenia je aj skutočnosť, že samotná žiadosť musí byť sprevádzaná záväznými stanoviskami dotknutých orgánov, vrátane záväzného stanoviska orgánu územného plánovania. To znamená, že ani v zjednodušenej forme rozhodovania v administratívnom konaní sa stavebník nevyhne interakcii s dotknutými orgánmi a potrebou ochrany osobitných záujmov.

Kritickou otázkou rozhodovacích procesov v stavebnom práve bola a zostáva elektronická forma vybavovania konaní a elektronické podania. Zákonodarca si uvedomil, že elektronizácia verejnej správy ako aj technická pripravenosť obyvateľstva nie je na takej úrovni, aby bolo možné od fyzických osôb vyžadovať plošnú povinnosť vykonávať úkony výlučne elektronicky. Preto aj špeciálne pri ohlásení, ale aj v záverečných ustanoveniach zákona v § 83, výslovne uviedol možnosť vykonávať podanie v listinnej podobe – a to všeobecne do 31. marca 2029, pričom pre fyzické osoby bez obmedzenia. Stavebný úrad je povinný takéto listinné podania v rámci ohlásenia konvertovať – a to do formátu PDF, resp. PNG v prípade iných foriem dokumentov, najmä projektovej dokumentácie alebo vizualizácií.

Pokiaľ pôvodný stavebný zákon, ako už bolo uvedené, mal prakticky všetky povoloňacie konania v režime správneho poriadku (zákona o správnom konaní) v užšom zmysle slova, aj v novom stavebnom zákone môžeme o takomto režime hovoriť len pri konaní o povolení stavebného zámeru. Toto konanie tvorí chrbtovú kosť nového stavebného zákona a v zásade ide o trojkrokový proces povoľovania stavebných prác.

Rozhodovací proces sa vo všeobecnej rovine skladá z troch fáz:

- prerokovanie zámeru,
- správne konanie, ktorého výsledkom je rozhodnutie o zámere,
- overenie projektu, ktoré tvorí právny titul na realizáciu stavebných prác.

Podobne ako v starom zákone, aj nový stavebný zákon pozná konania, ktorých predmetom nie je vznik práva, ale uloženie povinnosti. Tie sú upravené samostatne v piatej časti, druhej hlave nového stavebného zákona ako nariadenia stavebného inšpektorátu vo verejnom záujme.

Povoľovanie stavieb začína tzv. prerokovaním stavebného zámeru. Prerokovanie stavebného zámeru znamená, že ešte pred samotným začatím formalizovaného správneho konania realizuje stavebník alebo ním poverený projektant predprípravnú fázu, ktorej cieľom

je zistenie dopadov navrhovanej činnosti na dotknuté verejné záujmy, vrátane posúdenia súladu s územným plánom.

Už za účinnosti starého zákona (z roku 1976 v znení noviel) sa často realizovalo tzv. predprípravné konanie vo forme neformálneho inžinieringu, ktorého účelom bolo získať záväzné stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov, ktoré sa následne prikladali k žiadosti o stavebné povolenie. Táto neformálna predprípravná fáza však v právnej aplikačnej praxi spôsobovala opakovane problémy – najmä z hľadiska výziev na doplnenie podania a následne v otázke možnosti zastavenia konania. Stavebné úrady často nesprávne vykladali znenie stavebného zákona, čo viedlo k právnej neistote.

Z tohto dôvodu sa zákonodarcia rozhodol formalizovať túto fázu. Stavebník alebo projektant zabezpečí získanie záväzných stanovísk dotknutých orgánov, vyhodnotí ich a na tomto základe vypracuje správu ako úradný dokument. Táto správa je nevyhnutným podkladom pre začatie samotného správneho konania o povolení stavebného zámeru. Zo správy preto musia vyplývať viaceré skutočnosti:

- kedy boli doručené žiadosti dotknutým orgánom,
- v akej lehote mali dotknuté orgány podľa zákona reagovať,
- či si svoje oprávnenie uplatnili v stanovenej lehote,
- aké podmienky určili pre daný zámer,
- a ako sa stavebník alebo projektant vysporiadal s prípadnými rozporuplnými alebo negatívnymi stanoviskami.

Keďže správa tvorí podklad pre následné rozhodnutie v konaní o stavebnom zámere, musí z nej byť tiež zrejmé, či bolo záväzné stanovisko zo strany dotknutého orgánu alebo dotknutej právnickej osoby vydané alebo nie, a teda, či je možné uplatniť fikciu pozitívneho stanoviska. Táto koncepcia právnej úpravy je plne v súlade s princípmi právnej istoty a je spôsobilá významne zefektívniť priebeh samotného správneho konania. Okrem iného, ak správa obsahuje informáciu, že neboli vydané žiadne konfliktné alebo rozporuplné záväzné stanoviská, stavebný úrad nie je povinný nariadiť ústne pojednávanie a môže rozhodnúť bez osobného prerokovania – tzv. „od stola“.

Na základe správy a príloh, ktoré vyžaduje zákon a citovaná vyhláška Úradu pre územné plánovanie a výstavbu, sa začína samotné konanie o povolení stavebného zámeru. Konanie ako štandardné správne konanie sa musí začať oznámením o začatí konania, z ktorého sa aj iní účastníci ako stavebník dozvedia o začatí konania a môžu si v zákonnej lehote uplatniť svoje subjektívne práva. Ako už bolo vyššie uvedené, ak správa o prerokovaní zámeru obsahuje pripomienky, ktoré neboli akceptované z dôvodu, že neboli v súlade, nariaďuje sa ústne pojednávanie. Na pojednávanie sa okrem účastníkov konania, dotknutých orgánov a zástupcov stavebného úradu môžu prizvať aj iné osoby, ak ich účasť môže byť dôležitá pre preukazovanie právnych alebo skutkových okolností. Zákon v § 57 výslovne určuje, čo je predmetom konania, teda čo sa má preukazovať v rámci samotného rozhodovacieho procesu – najmä splnenie stavebno-technických podmienok realizácie stavby, ochrana verejného záujmu prostredníctvom záväzných stanovísk a ochrana subjektívnych práv fyzických a právnických osôb prostredníctvom námietok a pripomienok účastníkov konania. Stavebný úrad má následne tri možnosti, ako sa s návrhom vysporiadať. Prvou možnosťou je procesné rozhodnutie, keď nie je možné rozhodnúť vo veci samej pre významné procesné nedostatky. Znamená to, že stavebný úrad neposudzuje samotný predmet konania, ale konštatuje, že je potrebné celý proces zastaviť – typicky ide o prípady, ako je zánik dôvodu konania, zánik žiadateľa, ak ide o právnickú osobu, alebo nedoplnenie žiadosti v stanovenej lehote.

Zákonodarcia však ustanovuje aj dva dôvody, ktoré sú mimoriadne vážne z hľadiska stavebného práva. Ak stavebník po 1. apríli 2025 už realizuje stavebné práce, nie je možné v takomto konaní pokračovať. Takéto konanie sa zastaví a v závislosti od kvality a kvantity stavebných prác sa spravidla nariadi odstránenie konštrukcií a stavieb, ktoré boli takýmto nepovolenými stavebnými prácami realizované. Druhým dôvodom, ktorý je špecifický pre stavebné právo, je povinnosť realizovať proces EIA, ak takáto povinnosť vyplýva z osobitného zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov. Zákonodarcia ustanovuje aj osobitný dôvod na zastavenie konania v prípade neexistencie právneho vzťahu k pozemku alebo stavbe, na ktorých sa majú uskutočniť stavebné práce. Druhým spôsobom, akým

môže stavebný úrad rozhodnúť, je zamietnutie žiadosti. V zásade dôvody pre zamietnutie žiadosti sú najmä: rozpor so záväznými stanoviskami alebo s rozhodnutím orgánu posudzujúceho EIA. Z formálneho pohľadu je dôvodom zamietnutia aj skutočnosť, že stavebný zámer nevypracoval projektant. Ďalšou množinou dôvodov pre zamietnutie žiadosti je nesplnenie kritérií stavebno-technického charakteru, ako je bezbariérový prístup (ak je stavba určená na všeobecné užívanie), napojenie na verejnú komunikáciu či problematické napojenie na verejné technické siete vybavenia územia. Treťou možnosťou stavebného úradu je, že žiadosti vyhovie a vydá rozhodnutie o stavebnom zámere.

Na základe právoplatného rozhodnutia o stavebnom zámere je možné začať realizovať proces overenia projektu stavby. Tieto dva procesy je možné aj spojiť, pokiaľ už samotnej žiadosti o stavebný zámer žiadateľ priloží projektovú dokumentáciu v podrobnosti zodpovedajúcej overeniu stavebného zámeru. Toto konanie nie je správnym konaním. Jeho výsledkom je vydanie opatrenia, ktorým sa osvedčuje, že projekt stavby je v súlade s dotknutými verejnými záujmami a zároveň v súlade s právoplatným rozhodnutím o stavebnom zámere. V prípade, že stavebný úrad vráti žiadosť, stavebník môže do 10 pracovných dní požiadať odvolací orgán – teda regionálny úrad – o jej preskúmanie. Stavebný zákon predpokladá, že iba overenie projektu je právnym dôvodom na realizáciu stavebných prác.

Verejný záujem a subjektívne práva

Rutinným predmetom preukazovania v rámci každého správneho konania je ochrana verejného záujmu. V rámci realizácie konaní podľa stavebného zákona ide v tomto prípade o predloženie záväzných stanovísk, ktoré predstavujú formu ochrany verejného záujmu – jednak záväzného stanoviska orgánu územného plánovania, ako už bolo uvedené vyššie, a jednak záväzných stanovísk a vyjadrení dotknutých osôb a dotknutých orgánov. Ide o nové delenie dotknutých subjektov, ktoré predtým stavebný zákon nepoznal, pričom zákonodarca rozlišuje napríklad orgán ochrany pred požiarom, orgán na úseku pamiatkovej starostlivosti, orgán ochrany životného prostredia, ako aj vlastníkov a správcov sietí technického vybavenia územia. V prípade niektorých stavieb sa medzi dotknuté subjekty zaraďujú aj oprávnené právnické osoby, ktoré sa vyjadrujú k otázkam bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak ide o stavbu, pri ktorej sa posúdenie týchto aspektov vyžaduje.

Záväzné stanovisko dotknutého orgánu je opatrením, teda individuálnym správnym aktom, a musí obsahovať svoju výrokovú časť a odôvodnenie. Vzhľadom na to, že nová právna úprava umožňuje preskúmanie záväzných stanovísk zo strany stavebníka v lehote 15 dní, ako aj zo strany iných účastníkov konania v rámci riadneho odvolacieho konania, každé záväzné stanovisko musí byť riadne odôvodnené z hľadiska určenia podmienok, aby bolo preskúmateľné. Je polemické – a zrejme to bude opäť otázkou rozhodovania súdov a vývoja judikatúry – či záväzné stanovisko má obsahovať aj informáciu o možnosti jeho preskúmania odvolacím orgánom.

Vychádzame zo zásady správneho konania, podľa ktorej sa základné zásady správneho poriadku vzťahujú na všetky konania bez ohľadu na to, či sa na ne správny poriadok vzťahuje ako celok. V zmysle týchto zásad je správny orgán povinný poučiť účastníka konania tak, aby pre neznalosť právnych predpisov nemohlo dôjsť k jeho ujme.

Z tohto pohľadu sa domnievame, že poučenie o možnosti preskúmať záväzné stanovisko patrí do kategórie informácií, ktorých nevyužitie môže znamenať ujmu pre stavebníka, ako aj pre iných účastníkov konania v rámci odvolacieho konania. Dotknutý orgán môže vydávať záväzné stanoviská len v rozsahu pôsobnosti, ktorú mu určuje osobitný právny predpis. Ak záväzné stanovisko preniká aj do iných oblastí verejnej správy, v tejto časti bude nulitné. K tomuto právnemu názoru sa prikláňa aj Úrad pre územné plánovanie vo svojom metodickom usmernení k záväzným stanoviskám a vychádza pritom aj z judikatúry súdov Slovenskej republiky.¹ Úrad pre to správne skonštatoval vo svojom metodickom usmernení: „Z uvedeného vyplýva, že § 140b ods. 1 stavebného zákona sa nevzťahuje na tú časť záväzného stanoviska dotknutého orgánu, ktorá obsahuje požiadavku prekračujúcu pôsobnosť

1 Napríklad rozhodnutie
sp. zn 6Sžo/87/2014:
„... dotknutý orgán v konaní

nepresadzuje svoje subjektívne práva, právne záujmy, ani sa nekoná o jeho právnych povinnostiach. Treba zdôrazniť, že dotknuté orgány nepredkladajú záväzné stanoviská týkajúce sa ich subjektívnej právnej sféry, ale týkajúce sa verejných záujmov, ktorých ochrana vyplýva z osobitného právneho predpisu.“

dotknutého orgánu a ktorá nevyplýva z konkrétneho právneho predpisu. V prípade nedodržania povinnosti zosúladenia požiadavky s konkrétnym právnym predpisom sa stavebný úrad s touto časťou záväzného stanoviska vysporiada ako s každým podkladom k rozhodnutiu a v časti, ktorá nie je v súlade s konkrétnym právnym predpisom na ňu stavebný úrad nebude prihliadať.“

Subjektívne práva v rámci stavebného konania sú chránené predovšetkým prostredníctvom inštitútu účastníka konania a jeho možnosti vyjadriť sa, resp. uplatniť pripomienky k predmetu konania v rámci rozhodovacieho procesu.

Z hľadiska vecného postavenia účastníka konania zákon prináša novinku – identifikáciu susediacej stavby. Podľa § 7 stavebného zákona sa za susedný pozemok považuje aj taký pozemok, ktorý nemá spoločnú hranicu, ak pripravovaná stavba, jej zmena alebo jej predpokladaná prevádzka môže mať priamy vplyv na doterajšie užívanie pozemku alebo stavby na ňom.

Treba zdôrazniť, že je mimoriadne dôležité prísne interpretovať text zákona, ktorý hovorí o stave, ktorý existuje v čase posudzovania – z hľadiska možnosti užívania pozemku alebo stavby na ňom. Výkladom z kontextu možno konštatovať, že ide o stav faktický alebo právny. Faktický stav znamená existenciu stavebného objektu na danom pozemku, právny stav znamená existenciu rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktoré umožňuje realizáciu stavebných prác alebo umiestnenie stavby – či už podľa starej alebo novej legislatívy. Je vylúčené, aby sa na výklad tohto ustanovenia použil extenzívny výklad, ktorý by umožňoval prihládanie na hypotetické plány, ktoré nemajú oporu ani v právnom, ani vo faktickom stave.

V chápaní podaní účastníka konania, ktorých obsahom sú námietky alebo vyjadrenia, došlo v novej legislatíve taktiež k podstatnej zmene. Ak nejde o situáciu vlastníka pozemku, na ktorom sa má stavať, povoľovanie stavieb v akejkoľvek procese podľa nového stavebného zákona nie je viazané na súhlas účastníka konania. Keďže v minulosti dochádzalo k situáciám, keď sa účastník konania vyjadroval aj k otázkam verejného záujmu alebo k záležitostiam, ktoré nijako nesúviseli s jeho postavením vlastníka alebo inej oprávnenej osoby k pozemku, zákonodarca sa rozhodol explicitne vymedziť rozsah možností, v ktorých môže účastník konania uplatniť svoje práva. Obsahovou náležitosťou námietok a pripomienok musí byť identifikácia, v čom účastník konania vidí porušenie alebo nezákonné obmedzenie svojich práv a právom chránených záujmov. Zákonodarca teda výslovne obmedzuje možnosť namietať len tie otázky, ktoré bezprostredne súvisia so subjektívnymi právami účastníka konania. Námietky, ktoré by mali formu zneužitia práva – najmä šikany, obštrukcie, recyklovaných námietok, námietok podaných po lehote alebo anonymných podaní – nebudú v konaní prejednané a správny orgán na ne neprihliadne. Toto ustanovenie predstavuje výrazný nástroj ochrany pred zneužitím práva, ktoré bolo v minulosti častým javom v rámci povoľovacích konaní. Účastník konania má – podobne ako v starej legislatíve – právo podať aj námietky občianskoprávneho charakteru, ktoré sa týkajú jeho práv k pozemku alebo ku stavbe, a o ktorých v prípade nedosiahnutia zmieru musí rozhodnúť súd. Stavebný úrad vyzve účastníka konania, ktorý takúto námietku uplatnil, aby v lehote nepresahujúcej 60 dní podal žalobu na súd; do tej doby konanie preruší. Zákon zároveň ustanovuje, že ak sa takéto podanie na súd nezrealizuje, správny orgán si môže o danej veci utvoriť názor ako o predbežnej otázke – a to na základe verejných listín. Samozrejme, ak existencia práva explicitne vyplýva z verejnej listiny a nebol podaný návrh na súd, takéto ustanovenie by nemalo byť v budúcej právno-aplikačnej praxi predmetom polemiky. Bolo by však vyslovene v rozpore s dikciou tak civilného, ako aj ústavného práva, ak by si stavebný úrad sám robil záver o existencii alebo neexistencii práva.

Kolaudačné a užívacie povolenia

Podobne ako v starom zákone, aj v novej legislatíve existuje niekoľko druhov možností užívania stavby. Jedinou formou trvalého legálneho užívania stavby je užívanie na základe kolaudačného rozhodnutia. Zmenou oproti predchádzajúcej právnej úprave je

priama možnosť doručovania verejnou vyhláškou v prípade, ak je počet účastníkov konania väčší ako 20 alebo ak pobyt účastníkov nie je správnomu orgánu známy. Výsledkom kolaudačného konania je kolaudačné osvedčenie, ktoré je osobitným dokladom podľa správneho poriadku, a preto nie je potrebné vydávať plnohodnotné správne rozhodnutie, ako sme boli doteraz zvyknutí. Užívanie stavby povolené v kolaudačnom konaní je možné v budúcnosti zmeniť na základe rozhodnutia správneho orgánu o zmene v užívaní stavby.

Zákonodarca venuje väčšiu pozornosť ako v predchádzajúcom stavebnom zákone problematike dočasného užívania stavby a predčasného užívania stavby. Dočasné užívanie stavby predstavuje prakticky skúšobnú prevádzku, v rámci ktorej sa overuje funkčnosť parametrov stavby, jej technického vybavenia alebo technologického zariadenia, ako aj spôsobilosť stavby na užívanie. Predčasné užívanie stavby je inštitút, pri ktorom je časť stavby spôsobilá na samostatné užívanie, a to aj bez ohľadu na funkčnosť ostatných častí stavby, ktoré ešte nie sú dokončené. V takomto prípade môže správny orgán povoliť užívanie stavby najviac na dobu 12 mesiacov, s možnosťou predĺženia na základe žiadosti až na dobu 5 rokov. Na obe tieto konania sa vzťahujú ustanovenia o kolaudačnom konaní, vrátane určenia rozsahu účastníkov konania.

Organizácia verejnej správy na úseku stavebného práva

Ústredným orgánom štátnej správy je Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky, ktorý zároveň plní funkciu odvolacieho orgánu v prípadoch, keď v prvom stupni rozhodol regionálny úrad. Regionálny úrad je z hľadiska organizácie štátnej správy kľúčový v niekoľkých oblastiach. Po prvé, je odvolacím orgánom voči rozhodnutiam stavebných úradov, ktorými sú obce. Po druhé, je aj prvostupňovým stavebným úradom vo veciach, ktoré mu zákon výslovne zveruje ako napríklad bytové domy na základe projektu schváleného Agentúrou štátom podporovaného nájomného bývania alebo tzv významnú investíciu. Zároveň na regionálny úrad prešla kompetencia výkonu inšpekcie, čo znamená, že regionálny úrad realizuje všetky nariadenia konania, ktorých predmetom je uloženie povinností, ako aj konania v oblasti správneho práva trestného.

Stavebným úradom vo všetkých povolovacích konaniach, pokiaľ osobitný zákon neurčuje príslušnosť špeciálneho alebo iného stavebného úradu, je obec. Vzhľadom na to, že v minulosti sa opakovane preukázala nedostatočná technicko-organizačná pripravenosť niektorých obcí na výkon funkcie stavebného úradu, zákonodarca výslovne ustanovil minimálne požiadavky na personálne zabezpečenie stavebného úradu. Minimom sú dvaja odborne spôsobilí zamestnanci. Zákon používa pojem „zamestnanec“, čo síce nevylučuje možnosť širšieho spektra zmluvných vzťahov, avšak na výkon činnosti stavebného úradu sa vzťahuje režim zákona o výkone práce vo verejnom záujme.

Vedúcim stavebného úradu je osobitná funkcia; táto osoba zodpovedá za riadenie a kontrolu činnosti zamestnancov stavebného úradu. V prípade vzniku spoločného obecného úradu na základe správnej dohody medzi viacerými obcami by mal byť vedúci stavebného úradu zamestnancom tej obce, v ktorej má spoločný úrad sídlo. Zosúladenie existujúceho stavu na obciach so zákonom predpokladaným stavom je potrebné zabezpečiť do konca roka 2025.

Právne postavenie špeciálnych stavebných úradov a iných stavebných úradov (napr. v oblasti dopravy, energetiky či obrany) zostáva v zásade rovnaké ako podľa stavebného zákona z roku 1976. Novinkou však je požiadavka, aby aj na špeciálnych stavebných úradoch boli vyčlenení zamestnanci vykonávajúci stavebný dohľad. To znamená, že aj špeciálny stavebný úrad môže realizovať nariadenia konania a rozhodovacie procesy v oblasti správneho práva trestného. V jeho organizačnej štruktúre musí byť vyčlenená osobitná sekcia alebo pracovné miesto pre zamestnancov s odbornou spôsobilosťou, obdobne ako je to pri inšpekcii na regionálnom úrade.

Záver

Samotný nový stavebný zákon predstavuje zásadný posun v koncepcii výkonu verejnej správy v oblasti výstavby, a to najmä dôrazom na centralizáciu a štandardizáciu rozhodovacích procesov. Zavádza jasnejšie pravidlá, nové inštitúty a posilňuje ochranu verejného záujmu aj subjektívnych práv účastníkov konania. Zákon však zároveň prináša viaceré výzvy v aplikáčnej praxi, ktoré si vyžadujú dôslednú metodickú a judikatórnu interpretáciu.

Z hľadiska časovej pôsobnosti je zrejmé, že všetky konania, ktoré začnú po 1. apríli 2025 budú už v novom režime, ako to uvádza § 84 Stavebného zákona. Konania, ktoré v rámci rešazenia aktov nadväzujú na územné rozhodnutie sa dokončia podľa „starej“ právnej úpravy a rovnako sa použije stará právna úprava, ak ide o konanie o deliktach, ktoré boli spáchané pred 1. aprílom 2025. ■

RESUMÉ

Nové stavebné právo

Príspevok sa zaoberá analýzou novej stavebnej legislatívy, predovšetkým zákona č. 25/2025 Z.z. Stavebného zákona, so zreteľom na jeho vecné prepojenie so zákonom č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní zmení neskorších právnych predpisov. Venuje sa kľúčovým inštitútom stavebného práva vrátane definície stavby, správnych konaní, ochrany subjektívnych práv a verejného záujmu, ako aj organizačnému usporiadaniu verejnej správy v oblasti výstavby.

SUMMARY

New Building Regulations

The article analyses new building regulations, especially Act No. 25/2025 Coll. on the Construction (Building Act) with regard to its substantive connection with Act No. 200/2022 Coll. on the Land-Use Planning as amended. It focuses on key concepts of building regulations including the definition of a structure, administrative proceedings, protection of subjective rights and public interest as well as on the organizational structure of public administration in the field of construction.

ZUSAMMENFASSUNG

Neues Baurecht

Der Beitrag befasst sich mit der Analyse der neuen Baugesetzgebung, insbesondere des Baugesetzes Nr. 25/2025 der Gesetzsammlung unter dem Aspekt einer sachlichen Verbindung mit dem Gesetz Nr. 200/2022 der Gesetzsammlung über die territoriale Planung in der Fassung der späteren Vorschriften. Der Beitrag widmet sich den schwerpunktmäßigen Instrumenten des Baurechtes inklusive der Definition des Bauobjektes, der Verwaltungsverfahren, des Schutzes des Subjektivrechtes und des Schutzes des öffentlichen Interesses sowie der organisatorischen Gestaltung der öffentlichen Verwaltung im Aufbaubereich.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Posudzovanie organizačných zmien a nadbytočnosti zamestnancov v kontexte transformácie pracovných vzťahov na živnosti

Organizačná zmena zamestnávateľa, ktorej účelom je šetrenie finančných prostriedkov na úkor zamestnancov formou transformácie pracovných vzťahov zamestnancov na živnosti spôsobom, kedy zamestnanec, ktorý s požadovanou transformáciou nesúhlasí, bude prepustený výpoveďou, je fiktívnou organizačnou zmenou zastierajúcou skutočné úmysly zamestnávateľa rozporné s dobrými mravmi. Ak zamestnávateľ účelovo ukončil pracovný pomer, aby sa vyhol povinnostiam vyplývajúcim z pracovného práva (napr. plateniu odvodov, zodpovednosti za zamestnanca a pod.) a nahradil pracovný vzťah obchodnoprávnym vzťahom alebo živnostenským, je takéto konanie považované za neetické alebo v rozpore s dobrými mravmi, najmä ak bolo primárne motivované obchádzaním zákonných povinností.

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. decembra 2024,
sp. zn. 4CdoPr/13/2024*

Dotknuté ustanovenia:

- § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z.

Žalobca, ktorý pôsobil ako tréner atletiky na strednej škole, dostal výpoveď pre nadbytočnosť v dôsledku organizačnej zmeny. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že išlo o fiktívnu organizačnú zmenu, keďže jej skutočným cieľom bola transformácia pracovného pomeru žalobcu na živnosť. Pracovné miesto žalobcu ako trénera atletiky nebolo reálne zrušené, činnosť po ňom prebral iný pracovník ako SZČO. Výpoveď daná žalobcovi podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce¹ preto bola určená za neplatnú a bolo určené, že pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa trvá.

Krajský súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Podľa jeho záverov bola výpoveď účelová, keďže prácu naďalej vykonávala iná osoba v rovnakom rozsahu, ale formou činnosti športového odborníka ako SZČO. Táto činnosť mala všetky znaky závislej práce, išlo len o formálnu zmenu právneho rámca, nie obsahu práce. Z tohto dôvodu podľa odvolacieho súdu nebola daná ani príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca.

Najvyšší súd SR dovolanie zamestnávateľa odmietol ako nepripustné a potvrdil, že jeho konanie odporovalo dobrým mravom a výpoveď daná zamestnancovi bola neplatná. Najvyšší súd SR konštatoval, že zamestnávateľ zneužil organizačnú zmenu ako nástroj na nelegálny prechod zo závislej práce na živnosť, čo odporuje nielen Zákonníku práce, ale aj základným etickým princípom.

¹ Podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z.: „Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov, ak sa zamestnanec stane nadbytočný vzhľadom na písomné rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia alebo o znížení stavu zamestnancov s cieľom

lom zabezpečiť efektívnosť práce alebo o iných organizačných zmenách a zamestnávateľ, ktorý je agentúrou dočasného zamestnávania, aj ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu.“

Z odôvodnenia:

Dovolací súd v nadväznosti na dovolateľkou namietané nesprávne právne posúdenie veci naviazané na podľa jej názoru nesprávne skutkové zistenia (týkajúce sa vyhodnotenia, či je pracovná činnosť športového odborníka prácou živnostníka), uvádza, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia a správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je táto námietka právne relevantná. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, pretože nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti. Nemožno pripustiť, aby pojem porušenia práva na spravodlivý proces mal byť interpretovaný a uplatňovaný tak extenzívne, že by zahŕňal aj posudzovanie, či je možné činnosť športového odborníka považovať za živnosť alebo nie, pretože by sa dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP zamerané na odstraňovanie väd zmätočnosti bez náležitého zákonného základu stalo dovolaním podľa § 421 CSP, ktorého cieľom je náprava nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, prečo dospel k záveru o fiktívnosti organizačnej zmeny žalovanej odporujúcej dobrým mravom, na základe čoho nebolo možné dospieť k záveru o nadbytočnosti žalobcu. Dovolací súd predovšetkým poukazuje na závery týkajúce sa totožného obsahu pracovnej činnosti žalobcu pred výpoveďou z dôvodu nadbytočnosti a športového odborníka, ktorý prevzal prácu po žalobcovi, čo bolo zásadným zistením majúcim vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Organizačná zmena zamestnávateľa, kedy účelom organizačnej zmeny je šetrenie finančných prostriedkov na úkor zamestnancov (nevznikajú im také výhody, ktoré Zákonník práce spája s pracovnoprávnym vzťahom a nepatria im ani výhody zaručené zákonom o dani z príjmov) a to formou transformácie pracovných vzťahov zamestnancov na živnosti spôsobom, kedy zamestnanec, ktorý s požadovanou transformáciou nesúhlasí, bude prepustený výpoveďou, je fiktívnou organizačnou zmenou zastierajúcou skutočné úmysly zamestnávateľa rozporné s dobrými mravmi. Uvedené je konaním v súčasnosti označovaným ako „švarcsystém“.

Dobré mravy sú v pracovnoprávných vzťahoch chápané ako základné etické a morálne princípy, ktoré ovplyvňujú konanie zmluvných strán. Ak zamestnávateľ účelovo ukončil pracovný pomer, aby sa vyhol povinnostiam vyplývajúcim z pracovného práva (napr. plateniu odvodov, zodpovednosti za zamestnanca a pod.) a nahradil pracovný vzťah vzťahom obchodnoprávnym alebo živnostenským, je takéto konanie považované za neetické alebo v rozpore s dobrými mravmi, najmä ak bolo primárne motivované obchádzaním zákonných povinností.

Ak zamestnanec bol nútený zmeniť svoj status na živnostníka a pokračovať v činnosti, ktorá sa charakterom podobala závislej práci, môže to znamenať, že zamestnávateľ zneužil svoje postavenie a narušil rovnováhu v právach a povinnostiach voči zamestnancovi. Takéto správanie je kvalifikované ako konanie v rozpore s dobrými mravmi.

V rámci organizačných zmien môže zamestnávateľ pristúpiť k ukončeniu pracovného pomeru, ak sú splnené podmienky Zákonníka práce. Avšak ich účelovosť (napr. vyhnutie sa povinnostiam voči zamestnancovi) je posudzovaná ako účelové obchádzanie zákona.

Po preskúmaní celého spisu v nadväznosti na dovolacie námietky dovolací súd teda nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o taký extrémny prípad vybočenia z medzí § 420 písm. f) CSP, ktorý by bol dôvodom prípustnosti dovolania žalovanej.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Zabezpečenie efektívnej obhajoby pre zraniteľné osoby je povinnosťou štátu

Článok 2 ods. 1 písm. b), článok 4 ods. 5 a článok 9 smernice 2016/1919/EÚ z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači v spojení s článkom 3 ods. 2 písm. a) až c), ako aj článkom 3 ods. 3 smernice 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody sa majú vykladať v tom zmysle, že:

- členské štáty majú povinnosť jednak dbať na to, aby sa zraniteľnosť obvinenej alebo podozrivej osoby identifikovala a uznala pred výsluchom tejto obvinenej alebo podozrivej osoby v rámci trestného konania alebo pred prijatím osobitných opatrení v oblasti vyšetrovania alebo dokazovania, a jednak zabezpečiť týmto osobám prístup k obhajcovi s využitím právnej pomoci na účely tohto konania bez zbytočného odkladu, najneskôr pred výsluchom políciou alebo iným orgánom presadzovania práva, alebo pred vykonaním opatrení v oblasti vyšetrovania alebo dokazovania, na ktorom je uvedená obvinená alebo podozrivá osoba povinná alebo oprávnená zúčastniť sa.

*Rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2025 vo veci C-530/23 Barała
(ECLI:EU:C:2025:322)*

Dňa 22. júla 2022 bol po zrážke dvoch vozidiel zadržaný K. P.. Príslušníci polície našli u K. P. amfetamín a marihuanu. Po zadržaní bol K. P. prevezený do nemocnice na odber krvi. Následne bol obvinený z prechovávaní omamných a psychotropných látok. K. P. bol poučený o svojom práve na obhajcu podľa svojho výberu a o práve na ustanovenie obhajcu ex offio. Zápisnica z výsluchu obsahovala poznámku, že podľa tvrdenia K. P. je tento duševne zdravý a nepodstupuje žiadnu liečbu. K. P. sa nevzdal práva na obhajcu, ale ani nepožiadala o obhajcu ex offio. Zo znaleckého posudku vyplynulo, že bol pod vplyvom amfetamínu, na základe čoho bol obvinený 14. októbra 2022 z vedenia vozidla pod vplyvom látky s podobným účinkom ako alkohol.

Zo zdravotnej dokumentácie K. P. vyplynulo, že bol od 30. júna 2021 do 22. júla 2022 viackrát prijatý do psychiatrickej nemocnice so schizofréniou a schizoafektívnou poruchou, trpel poruchou duševného zdravia a poruchou spôsobenou striedavým užívaním omamných a psychoaktívnych látok, ako aj psychotickou poruchou duševného zdravia. Psychiater pred výsluchom uviedol, že psychický stav K. P. mu neumožňuje zúčastniť sa na procesných úkonoch, pričom

1 Čl.1 ods. 2, čl. 2 ods. 1 písm. b), čl. 4 ods. 5 a čl. 9 smernice 2016/1919/EÚ v spojení s čl. 3 ods. 2 písm. a) až c), ako aj s čl. 3 ods. 3 písm. a) a b) smernice 2013/48/EÚ

2 „Táto smernica dopĺňa smernice 2013/48/EÚ a (EÚ) 2016/800. Žiadne ustanovenie tejto smernice sa nesmie vykladať spôsobom, ktorý by obmedzoval práva stanovené v uvedených smerniciach.“

3 Článok 3 ods. 2 písm. a) až d) smernice 2013/48 stanovuje, že toto právo musí byť zaručené po prvý pred výsluchom políciou alebo iným orgánom presadzovania práva alebo justičným orgánom, po druhé, keď sa vykonávajú určité opatrenia v oblasti vyšetrovania alebo dokazovania, po tretie bez zbytočného odkladu po tom, ako boli pozbavené slobody, alebo po štvrté v dostatočnom predstihu pred ich predvolaním na príslušný súd.

4 Vid' rozsudok zo 14. mája 2024, Stačev, C-15/24 PPU, body 47 a 48

5 Vid' rozsudok z 19. septembra 2019, Rajonna prokuratura Lom, C-467/18, bod 50

6 Čl. 3 ods. 3 smernice 2013/48/EÚ, ktorý obsahuje základné prvky práva na prístup k obhajcovi, má tiež priamy účinok, keďže bezpodmienečne a dostatočne presne stanovuje obsah minimálnej ochrany v prospech podozrivých alebo obvinených osôb. Aj čl. 4 ods. 5 smernice 2016/1919 stanovuje jasne identifikovanú povinnosť, ktorej splnenie je vymedzené bezpodmienečne. Podľa znenia tohto ustanovenia sa právna pomoc musí podozrivým a obvineným osobám priznať bez zbytočného odkladu, najneskôr však pred výsluchom políciou alebo orgánom presadzovania práva, alebo pred vykonaním opatrení v oblasti vyšetrovania alebo dokazovania podľa čl. 2 ods. 1 písm. c) tejto smernice.

7 „Členské štáty zabezpečia, že pri uplatňovaní tejto smernice sa zohľadnia osobitné potreby zraniteľných podozrivých a zraniteľných obvinených osôb.“

tento stav môže pretrvávajúť ešte niekoľko týždňov. Obvinenie bolo K. P. doručené na psychiatrickom oddelení nemocnice, v ktorej bol hospitalizovaný. Bol tu vypočutý v neprítomnosti obhajcu a prokurátor nepožiadala o ustanovenie obhajcu ex offio. Jeho výsluch nebol zaznamenaný ani v audiovizuálnej podobe.

Okresný súd vrátil vec prokuratúre na doplnenie vyšetrovania s cieľom vypočuť K. P. v prítomnosti obhajcu a získať stanovisko znalcov v odbore psychiatria k duševnému zdraviu K. P. v čase trestného činu a počas trestného konania vedeného proti nemu. Toto rozhodnutie odôvodnil tým, že počas vyšetrovania nebolo vykonané žiadne individuálne posúdenie, či sa K. P. nachádzal v situácii zraniteľnosti, ktorá by si vyžadovala ustanovenie obhajcu ex offio. Toto rozhodnutie krajský súd na základe opravného prostriedku prokuratúry zrušil. Vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Prejudiciálne otázky položené okresným súdom sa týkali výkladu ustanovení smernice 2013/48 o práve na prístup k obhajcovi a smernice 2016/1919 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby, ktoré sú súčasťou balíka právnych aktov EÚ na posilnenie procesných záruk pre občanov v trestnom konaní. Viacerými otázkami sa súd pýtal, či ustanovenia smerníc¹ ukládajú štátom povinnosť dbať na to, aby sa zraniteľnosť obvinenej alebo podozrivej osoby identifikovala a uznala pred výsluchom tejto osoby a povinnosť zaručiť tejto osobe prístup k obhajcovi s možnosťou využitia obhajoby ex offio.

Pokiaľ ide o súvzťažnosť a pôsobnosť smerníc, podľa Súdneho dvora EÚ z čl. 1 ods. 2² smernice 2016/1919 výslovne vyplýva, že táto smernica dopĺňa smernicu 2013/48, keďže právo na právnu pomoc súvisí s uplatnením práva na prístup k obhajcovi.

Právo na prístup k obhajcovi je základnou zásadou, ktorá umožňuje podozrivým a obvineným osobám vykonávať svoje právo na obhajobu konkrétnym a účinným spôsobom. Z tohto dôvodu musia mať podozrivé a obvinené osoby prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu a od okamihu, keď nastane jedna zo štyroch osobitných okolností³ uvedených v článku 3 ods. 2 písm. a) až d) smernice 2013/48, medzi ktoré patrí aj výsluch políciou.⁴ Z toho vyplýva, že na to, aby bola táto pomoc účinná, k samotnej právnej pomoci musí dôjsť v počiatočnom štádiu konania.⁵

Toto ustanovenie má priamy účinok, keďže členským štátom sa jednoznačne ukladá povinnosť zaručiť prístup k obhajcovi od vzniku konkrétnych udalostí bez toho, aby tieto štáty disponovali akoukoľvek mierou voľnej úvahy alebo mohli k tejto povinnosti pripojiť akúkoľvek podmienku, ako aj bez toho, aby bol potrebný zásah v podobe aktu Únie alebo členských štátov.⁶

Pokiaľ ide o rozsah práva na prístup k obhajcovi a práva zraniteľnej osoby na právnu pomoc Súdny dvor v tejto súvislosti už rozhodol, že osoby s poruchami duševného zdravia patria do kategórie zraniteľných osôb podľa čl. 13⁷ smernice 2013/48. Keďže smernica 2016/1919 dopĺňa smernicu 2013/48 a tieto dve smernice sledujú spoločný cieľ, ktorým je zabezpečenie ochrany práv podozrivých alebo obvinených osôb v rámci trestného konania, ich pôsobnosť *ratione personae* sa nemôže líšiť. Z toho vyplýva, že osoby trpiace poruchami duševného zdravia patria tiež do kategórie zraniteľných osôb v zmysle čl. 9 smernice 2016/1919.

Orgány činné v trestnom konaní sa musia uistiť, že zraniteľnosť podozrivej alebo obvinenej osoby je identifikovaná a uznaná predtým, ako sa uskutoční výsluch týchto osôb v rámci trestného konania alebo pred prijatím osobitných opatrení v oblasti vyšetrovania alebo dokazovania, ktoré sa ich týkajú, aby sa im umožnilo konkrétne a účinne uplatniť svoje právo na obhajobu.

Z odôvodnenia 18 smernice 2016/1919 navyše vyplýva, že najmä vzhľadom na osobitné potreby zraniteľných osôb by poskytnutie právnej pomoci nemalo byť hmotnoprávne podmienené žiadosťou podozrivej alebo obvinenej osoby o pridelenie obhajcu ex offio.

Ustanovenia smerníc nezakladajú povinnosť vnútroštátneho súdu automaticky odmietnuť všetky dôkazy získané v rozpore s právami priznanými smernicami 2013/48 a 2016/1919. Ak sa však zistí procesná vada, prináleží vnútroštátnym súdom, aby overili, či v priebehu následného konania došlo k jej náprave.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Revenge porn a pozitívny záväzok štátu

Nedostatočný trestnoprávny rámec, ktorý neposkytuje ochranu pred konkrétnymi činmi online násilia vo forme zverejnenia intímnych (zákonne získaných) fotografií bez súhlasu vyobrazeného subjektu a neochota OČTK viesť rýchle a dôkladné trestné vyšetrovanie, ktoré by mohlo mať odstrašujúci účinok, možno považovať za nesplnenie pozitívnych záväzkov štátu podľa článku 8 Dohovoru.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci M. Ş. D. proti Rumunsku z 3. marca 2025, týkajúci sa sťažnosti č. 28935/21

Dotknuté ustanovenie:

- článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach¹ (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

Počas leta roku 2016 sa 18-ročná M. Ş. D. skontaktovala na sociálnej sieti Facebook s 20-ročným V. C. A. Mali krátky romantický vzťah, pričom obaja mali spolu študovať na fakulte v Bukurešti. Po ich rozchode na jeseň 2016 si V. C. A. vytvoril falošné účty, na ktorých zdieľal intímne fotografie, ktoré mu M. Ş. D. poslala. Využíval pri tom identity spoločných známych a fotografie šíril ďalej. Fotografie tiež poslal jej rodinným príslušníkom mužského pohlavia a zverejňoval ich na eskortných webových stránkach s jej osobnými údajmi vrátane adresy, čo viedlo k nechcenému kontaktu zo strany ľudí vyhľadávajúcich sexuálne služby. V. C. A. deklaroval, že s tým neplánuje prestať a fotografie bude distribuovať aj vytlačené v priestoroch univerzity. M. Ş. D. podala v októbri 2016 trestné oznámenie. Polícia otvorila vyšetrovanie *in rem* pre obťažovanie a narušenie súkromia. Policajt sťažovateľku presviedčal, aby trestné oznámenie stiahla pre zjavnú bezúspešnosť, odrádzal ju od konzultácie s advokátom a predvolával ju na výsluch spolu s V. C. A. V roku 2018 sa sťažovateľka nechala zastupovať advokátom. Vyšetrovanie sa pohlo až po zverejnení článku v médiách. Článok poukazoval na ironické a ponižujúce správanie polície (odporúčanie zarábať si fotkami, žiadosť na potvrdenie faktov otcom sťažovateľky, návrhy na riešenie veci mediáciou s V. C. A.). Článok vyvolal aj verejný protest na podporu sťažovateľky. Po opakovaných výsluchoch a rozšírení trestného stíhania o falšovanie počítačových údajov prokurátor ukončil vyšetrovanie z dôvodu uplynutia zákonnej premlčacej lehoty. Prokuratúra uviedla, že V. C. A., ktorý sa ku konaniu priznal, nenarušil súkromie sťažovateľky, keďže intímne fotografie dostal s jej súhlasom. Konanie podľa prokuratúry nenaplnilo znaky obťažovania, vznesenie obvinenia by viedlo k sekundárnej viktimizácii sťažovateľky a neprimerane by penalizovalo V. C. A. Za dostatočné považovala verejné ospravedlnenie a 60 dní neplatenej práce. Konanie V. C. A.

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydľia a korešpondencie.
2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

vyhodnotila ako mladícku nerozvážnosť vedenú žiarlivosťou. Zastavené bolo aj stíhanie falšovania počítačových údajov s odôvodnením, že na pokračovaní nie je verejný záujem. Okresný súd požiadal prokuratúru o opätovné otvorenie vyšetrovania. To však viedlo k ďalšiemu ukončeniu vyšetrovania v roku 2020 a 2022, aj s odvolaním na zásadu *ne bis in idem*. Okresný súd nakoniec konštatoval, že premlčacia lehota vo vzťahu k stíhaniu uplynula, a prípad opäť uzavrel. M. Š. D. sa následne obrátila na ESĽP so sťažnosťou, že vnútroštátne orgány jej neposkytli účinnú ochranu v súvislosti s online obťažovaním a nevedli účinné vyšetrovanie.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

ESĽP poukázal na to, že nie je sporné, že sťažovateľka bola obeťou porušenia práva na súkromie zo strany jej intímneho partnera a že ide o prípad online obťažovania v zmysle predchádzajúcej judikatúry² ESĽP. Obsahom článku 8 Dohovoru je aj pozitívny záväzok štátu prijať opatrenia na zabezpečenie ochrany súkromného života vo sfére medzi jednotlivcami navzájom. Výber opatrení spadá do miery voľnej úvahy štátov, ale ak ide o najintímnejšie aspekty súkromného života, rozsah voľnej úvahy štátu sa úmerne zužuje. Online násilie alebo kybernásilie je úzko spojené s offline svetom a treba naň nazerať ako na ďalšiu formu komplexného fenoménu domáceho násillia. Zverejňovanie intímnych fotografií s cieľom ponižovať obeť pred rodinou a priateľmi a posielanie výhražných správ vedúcich k úzkosti a rozrušeniu obete, je dôvodom pre prijatie opatrení trestnoprávnej povahy. Možnosť využiť súkromnoprávne nástroje nemožno považovať za dostatočnú náhradu. Vnútroštátne súdy označili konanie V. C. A. za odsúdeniahodné a vysoko nebezpečné, t. j. dostatočne závažné na to, aby vyžadovalo trestnoprávnu reakciu zo strany vnútroštátnych orgánov. Je vo verejnom záujme a v záujme ochrany zraniteľných obetí, aby existoval dostupný prostriedok nápravy, ktorý páchatel'a identifikuje a privedie pred spravodlivosť.

Vnútroštátne orgány činné v trestnom konaní dospeli k záveru, že skutková podstata trestného činu porušenia práva na súkromie nebola naplnená z dôvodu, že fotografie poslala sťažovateľka z vlastnej vôle. Kasačný súd však už v roku 2021 v rozhodnutí uviedol, že vnútroštátna právna doktrína a prax nedospeli k jednotnému výkladu, t. j., či ustanovenie trestného zákona kriminalizuje aj šírenie intímnych fotografií získaných zákonným spôsobom. Ani iné ustanovenia neposkytovali sťažovateľke adekvátnu ochranu, keďže podľa vnútroštátnych orgánov sa nenaplnila ani skutková podstata trestného činu zastrážujúceho konania a obťažovania. Konanie páchatel'a nebolo možné v plnej miere subsumovať ani pod trestný čin falšovania počítačových údajov.

Pokiaľ ide o spôsob trestného vyšetrovania, podľa ESĽP účinné vyšetrovanie musí byť rýchle a dôkladné. OČTK by mali prijať všetky rozumné kroky smerom k zabezpečeniu dôkazov. V predložennom prípade prebiehalo vyšetrovanie *in rem* po dobu 6 mesiacov napriek tomu, že sťažovateľka predložila usvedčujúce dôkazy vo vzťahu k V. C. A. Prvý výsluch V. C. A. sa uskutočnil po 20 mesiacoch od podania trestného oznámenia a v tomto čase polícia realizovala len výsluch sťažovateľky, hoci niektoré z predmetných dôkazov, ktoré boli dostupné online alebo na počítačoch osôb, ktorých totožnosť sa dala ľahko zistiť, sa mohli stratiť. Rovnako polícia nepodnikla žiadne kroky na ochranu sťažovateľky pred ďalším konaním V. C. A., ktorý deklaroval, že bude v konaní pokračovať. Prokurátor neefektívnosť vyšetrovania pripisoval neochote sťažovateľky vypovedať. Vnútroštátne súdy však poukázali na to, že neochotu vypovedať mohli spôsobiť faktory mimo jej kontroly – strach, úzkosť, emočná nestabilita, opakované obťažovanie, kontaktovanie zo strany záujemcov o sexuálne služby. Navyše, sťažovateľkine sťažnosti na konanie vyšetrojúceho policajta zostali bez odozvy. Nedostatky vo vedení vyšetrovania viedli k otázke, či ide o opakujúci sa vzorec postupov polície a či je ochrana obetí ako taká efektívna. OČTK nekonali ani po tom, ako sa V. C. A. priznal k väčšine skutkov a záujem sťažovateľky na pokračovaní stíhania sa potvrdil aj prostredníctvom jej právneho zastúpenia. Vyšetrovanie sa pohlo až po medializovaní kritiky postupov policajtov vo veci. V prípade trestného činu falšovania počítačových údajov mohli OČTK konať z vlastnej iniciatívy a dĺžku vyšetrovania nemožno pripísať dôvodom na strane sťažovateľky.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

2 Vid' Volodina proti Rusku (sťažnosť č. 41261/17), Buturugă proti Rumunsku (sťažnosť č. 56867/15)

Správy a udalosti

Vonkajšie vzťahy

Stretnutie predsedu SAK s ministrom spravodlivosti

Novozvolený predseda SAK **Tomáš Kamenec** 13. júna 2025 absolvoval úvodné rokovanie s ministrom spravodlivosti SR **Borisom Suskom**. Cieľom stretnutia bolo potvrdenie záujmu o prehlbovanie medzinštucionálnej spolupráce zameranej na témy advokácie a rozvoja právneho štátu. „Ďakujem ministrovi spravodlivosti za prijatie a vecnú diskusiu o najdôležitejších témach, ktoré súvisia s advokáciou. Stretnutie bolo príležitosťou tlmočiť postoje komory a potvrdiť našu trvalú ponuku prispievať odborným zázemím SAK do všetkých relevantných diskusií týkajúcich sa ochrany práv a nezávislého postavenia advokácie,“ povedal T. Kamenec.

Z legislatívnych návrhov predseda SAK podporil čo najskoršiu ratifikáciu Dohovoru o ochrane povolania advokáta. Predseda SAK tlmočil pánovi ministrovi eminentný záujem advokátov podieľať sa v čo najširšej miere na príprave znenia nového Občianskeho zákonníka. „Advokáti vnímajú nový civilný kódex ako kľúčový predpis, ktorý bude dlhé roky regulovať práva a povinnosti našich klientov, a teda formovať poskytovanie právnych služieb. Považujeme za nevyhnutné zúčastniť sa na širokej odbornej diskusii a poskytnúť našu erudíciu a skúsenosti už pri dokončovaní návrhu, nie až v medzirezortnom pripomienkovom konaní,“ zdôraznil predseda SAK.

Diskusia sa týkala aj návrhov na zavedenie jasnejšej ochrany advokácie v Ústave SR, prebiehajúcich legislatívnych prác na zákone o obchodnom registri či novelizácie zákona o výkone trestu odňatia slobody. Z praktických tém v diskusii vyhodnocovali prvé skúsenosti z projektov videokonferencií advokátov s klientmi vo väzniciach a aktuálne otázky elektronizácie výkonu advokácie.

Foto archív MS SR

Z rokovania SAK a Najvyššieho správneho súdu SR

Dňa 24. júna 2025 sa uskutočnilo stretnutie s predsedom Najvyššieho správneho súdu **Pavlom Naďom**, podpredsedom **Mariánom Trenčanom** a ďalšími sudcami tohto súdu. Slovenskú advokátsku komoru reprezentoval predseda **Tomáš Kamenec** a podpredsedovia **Alexandra Čížmáriková** a **Stanislav Ďurica**. Slovenská advokátska komora aj predstavitelia NSS SR sa dohodli na pokračovaní spolupráce, najmä v oblasti vzdelávania a vzájomnej inštitucionálnej podpory.

Foto archív SAK

Zo stretnutia s predsedom Najvyššieho súdu SR

Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **František Mozner** prijal 25. júna 2025 novozvolených zástupcov Slovenskej advokátskej komory. S predsedom SAK **Tomášom Kamencom**, podpredsedníčkou SAK **Alexandrou Čižmárikovou** a podpredsedom SAK **Stanislavom Ďuricom** diskutovali o prehľbovaní vzájomnej inštitucionálnej podpory a rozvoji spolupráce v oblasti legislatívy, vzdelávania a podpory právneho štátu.

Predseda Najvyššieho súdu SR považuje spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou za významnú nielen v oblasti zjednocovania právnej praxe, či odborného vzdelávania, ale aj vo vzťahu k napredovaniu v odborných diskusiách o zásadných témach fungovania slovenskej justície. Predseda SAK zdôraznil, že komora bude pokračovať v postojoch smerujúcich k dôslednej ochrane nezávislosti súdnej moci. „Najvyšší súd SR plní nenahraditeľnú úlohu pri zjednocovaní práva a zvyšovaní predvídateľnosti jeho uplatňovania, čo má vplyv na celú spoločnosť. Preto je tiež dôležité, aby súdy dostávali všetku potrebnú podporu na jeho riadny a efektívny chod, vrátane zabezpečenia profesionálneho pomocného personálu,“ povedal T. Kamenec. Zástupcovia SAK sa zhodli s predsedom Najvyššieho súdu SR na potrebe vytvorenia čo najlepšieho priestoru na riadnu odbornú diskusiu k prebiehajúcej rekodifikácii Občianskeho zákonníka. Osobitne potvrdili záujem pokračovať v tradícii okrúhlych stolov venovaných otázkam právneho štátu a etike výkonu justičných povolaní. Témou boli aj otázky vzdelávania, zlepšovania prípravy na justičné povolania a disciplinárna zodpovednosť sudcov.

Foto archív SAK

Zo stretnutia s predsedníčkou Súdnej rady SR

Predsedička Súdnej rady Slovenskej republiky **Marcela Kosová** prijala 25. júna 2025 v sídle Súdnej rady SR novozvolených zástupcov Slovenskej advokátskej komory. S predsedom SAK **Tomášom Kamencom**, podpredsedníčkou SAK **Alexandrou Čižmárikovou** a podpredsedom SAK **Stanislavom Ďuricom** hovorili o prehĺbení spolupráce Súdnej rady Slovenskej republiky so Slovenskou advokátskou komorou v oblasti vzdelávania či v oblasti etiky oboch právnických povolaní. Všetci prítomní sa zhodli, že vzájomná komunikácia advokátov a sudcov v mantineloch etických pravidiel môže byť prínosom pre zlepšenie legislatívneho prostredia, aplikačnej praxe či právneho štátu. Vzájomná úcta a rešpekt má zároveň potenciál zvýšiť dôveru verejnosti vo fungujúce a férové justičné prostredie.

Foto archív SAK

Zo stretnutia s predsedom Ústavného súdu SR

Novozvoleného predsedu SAK **Tomáša Kamenca** a podpredsedu SAK **Stanislava Ďuricu** v rámci série úvodných stretnutí prijal aj predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky **Ivan Fiačan**. Zástupcovia SAK na stretnutí vyzdvihli úlohu nezávislého a profesionálneho ústavného súdnictva. „Nezávislý a funkčný Ústavný súd SR, ktorý nepodlieha žiadnym externým tlakom, patrí k najdôležitejším stavebným kameňom systému ochrany základných ľudských práv. Zohráva nenahraditeľnú úlohu v oblasti ochrany demokracie a hodnôt, na ktorých je vybudovaná naša štátnosť, vrátane nášho prirodzeného zakotvenia v európskom kultúrnom a právnom priestore,“ povedal predseda SAK Tomáš Kamenec. Podobne ako na stretnutiach s ostatnými justičnými organizáciami, predstavitelia SAK aj na rokovaní s predsedom ústavného súdu vyjadrili záujem prehľbovať odborný dialóg v otázkach súvisiacich s právnym štátom, etikou výkonu justičných povolaní i aktuálnej legislatívnej činnosti vrátane prebiehajúcej rekodifikácie Občianskeho zákonníka. Zároveň sa zhodli na záujme pokračovať v organizovaní formátov okrúhlych stolov najvyšších predstaviteľov justície a právneho života v osvedčených formátoch okrúhlych stolov.

Dôveryhodná arbitráž v praxi: Rozhodcovský súd SAK a rakúsky VIAC prezentovali svoju činnosť

Ďakujeme všetkým rečníkom aj účastníkom za výnimočne podnetnú diskusiu na workshope *Comparing the Austrian and Slovak Approaches in Delivering Justice through Arbitration – Views from Experts*, ktorý sa konal dňa 21. mája 2025. V diskusii vystúpili podpredsedníčka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky **Andrea Moravčíková**, sudca Najvyššieho súdu Rakúska a člen predstavenstva VIAC **Erich Schwarzenbacher**, dosluhujúci podpredseda SAK **Ondrej Laciak**, eu-roadvokátka a členka Board VIAC **Lucia Raimanová**, predseda Rozhodcovského súdu SAK **Ľudovít Mičinský** a **Lucia Mikláňková, Esq.**, ambasádorka VIAC.

Sme radi, že práve Slovenská advokátska komora mohla poskytnúť pôdu pre takúto odbornú debatu s medzinárodným presahom, do ktorej sa zapojila aj zástupkyňa Stáleho arbitrážneho dvora **Iris Koberg**. Veríme, že táto diskusná platforma a výmena skúseností sú kľúčové pre budovanie dôvery v arbitráž a rozvoj proarbitrážneho prostredia v našom regióne. Účasť predstaviteľov najvyšších súdov oboch krajín je pre nás nielen potvrdením významu témy obchodnej arbitráže, ale aj záväzkom poskytovať arbitrážne služby na najvyššej profesionálnej úrovni – v duchu nezávislosti, nestrannosti a odbornosti.

Foto Vladislav Zigo

Reakcia SAK na výzvu Rady prokurátorov SR

Rada prokurátorov Slovenskej republiky vydala 24. apríla 2025 verejnú výzvu na odsúdenie všetkých foriem útokov (verbálnych, neverbálnych, online, hrozieb) voči prokurátorom zo strany všetkých najvyšších ústavných činiteľov, lídrov

politických strán a predstaviteľov verejného života. Rada prokurátorov SR vníma útoky na integritu sudcov pri výkone prokurátorských činností ako vážny problém, ide podľa jej vyjadrenia o sprievodný prejav hrubnutia verejného života a tieto útoky majú stupňujúcu tendenciu, pričom sú prítomné aj v rámci pôsobenia politických elít.

Slovenská advokátska komora na túto výzvu reagovala nasledovným vyhlásením: „Slovenská advokátska komora dôrazne odmieta akékoľvek útoky na predstaviteľov justície, či už ide o sudcov, prokurátorov, advokátov, notárov, exekútorov alebo zástupcov iných právnických povolání. Rozličné vyhrážky sú neakceptovateľné samy o sebe a je potrebné ich o to viac odsúdiť, ak smerujú voči riadnemu výkonu funkcií členov jednotlivých zložiek justície. Tak, ako sme opakovane odmietli a odmietame dehonestujúce útoky na sudcov, rovnako odmietame aj prípadné vyhrážky alebo iné neakceptovateľné útoky voči prokurátorom, ktorí riadne plnia svoje poslanie. Pri tom nemôžeme opomenúť ani opakované útoky smerujúce voči advokátom len preto, že vykonávajú svoje povolanie. Pokiaľ ide o komunikáciu advokátov, Slovenská advokátska komora podporuje dôsledné dodržiavanie profesijnej etiky, ktorú sú povinní dodržiavať všetci advokáti. Samozrejmosťou súčasťou profesijnej etiky je aj povinnosť postupovať pri výkone advokácie tak, aby sa neznížovala vážnosť advokátskeho stavu. Zároveň platí, že advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a uplatňovať ich v záujme klienta. Súčasťou tejto povinnosti môže a niekedy aj musí byť dôsledné upozorňovanie na nezákonné postupy zo strany orgánov činných v trestnom konaní. Z množstva

podnetov našich členov je zrejmé, že podozrenia z nezákonných postupov zo strany orgánov činných v trestnom konaní sú reálne, a sú situácie, keď advokáti v súlade so svojimi povinnosťami i profesijnou etikou nemôžu mlčať.“

■ Legislatíva

Slovenská advokátska komora sa zapája do pripomienkovania legislatívnych návrhov

V uplynulom období sa komora venovala príprave a rokovaniu o pripomienkach k návrhu zákonu o obchodnom registri a v rámci tohto legislatívneho procesu sa zástupcovia SAK zúčastnili aj na rozporovom konaní na úrovni generálneho riaditeľa MSSR. Ďalším sledovaným procesom, ktorý vyvolal prípravu zásadných pripomienok bol návrh zákona o registri užívateľských vzťahov k pozemkom. Takisto si SAK uplatnila pripomienky k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Pripomienky vyvolali aj návrhy zákonov z dieľne Úradu na ochranu osobných údajov SR. SAK naďalej participovala na pracovných skupinách MSSR k revízii inštitútu kolízneho opatrovníka a novele Civilného mimosporového poriadku. Predsedníctvo tiež schválilo návrh novely Trestného poriadku vo vzťahu k priznaniu *ex officio* odmeny za poskytovanie právnych služieb, ktorý bol predstavený MSSR.

■ Medzinárodné vzťahy

Dohovor o ochrane povolania advokáta podpísalo už 17 členských štátov Rady Európy

Dohovor Rady Európy o ochrane povolania advokáta bol otvorený na podpis pri príležitosti zasadnutia ministrov zahraničných vecí Rady Európy, ktoré sa konalo v Luxemburgu 13. – 14. mája 2025. Ide o vôbec prvú medzinárodnú zmluvu zameranú na ochranu povolania advokáta v kontexte rastúceho počtu správ o útokoch na výkon tohto povolania, či už vo forme obťažovania, vyhrážok alebo útokov, alebo zasahovania do výkonu profesionálnych povinností.

Dohovor dosiaľ podpísali Andorra, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Severné Macedónsko, Nórsko, Poľsko, Švédsko, Belgicko, Island, Moldavská republika a Spojené kráľovstvo. Na to, aby Dohovor nadobudol platnosť, ho musí ratifikovať najmenej osem krajín vrátane šiestich členských štátov Rady Európy. Dodržiavanie Dohovoru bude monitorovať expertná skupina a výbor zmluvných strán. Dúfame, že aj Slovenská repub-

lika sa čoskoro pridá podpisom k dokumentu, ktorého prijatie podporila prostredníctvom svojich zástupcov v Rade Európy.

Plenárne zasadnutie CCBE v Bordeaux

Na Plenárnom zasadnutí CCBE v Bordeaux, ktoré sa konalo 15. – 16. mája 2025 sa zúčastnili člen delegácie SAK **Ondrej Laciak** a **Michaela Chládeková**, riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov SAK. Obaja sa zúčastnili aj na zasadnutí výboru CCBE pre prístup k spravodlivosti. Ide o výbor s priezovou stavovskou tematikou, ktorý sa pravidelne venuje otázkam právnej pomoci, príprave štatistik pre *EU Justice Scoreboard*, transpozícií anti-SLAPP smerníc, problematike financovania súdnych sporov tretími stranami a pod.

Príhovor predniesol aj právnik Rady Európy **Daniele Cangemi**, účastník na procese prípravy dohovoru Rady Európy o ochrane povolania advokáta. Delegácie schválili stanovisko na podporu advokátov a právneho štátu v Turecku. Uskutočnil sa aj online hovor s predsedom Istanbulskej advokátskej komory, ktorý priblížil trestné stíhanie a proces vedený proti členom komory. Delegácie rozhodli vyslať misiu CCBE, ktorá by v Turecku priebeh procesu sledovala. CCBE tiež vyjadrila podporu Americkej advokátskej komore v snahe advokátov v USA o zachovanie nezávislosti advokácie.

Delegácie sa oboznámili s úspešnými krokmi pri implementácii ročných a viacročných priorít CCBE a aktivitami vo vzťahu k inštitúciám EÚ a tiež tzv. *High-level forum*, ktoré predstavuje platformu na prípravu „programového vyhlásenia“ Európskej komisie. Na jeseň sa plánuje opäť konferencia CCBE na pôde Európskeho parlamentu, ktorou chce priniesť advokátske témy medzi europoslancov.

Delegácie rozhodli, komu bude udelené ocenenie za prínos v oblasti ľudských práv, ktoré sa odovzdáva na jeseň a na aký štát bude zameraný Deň ohrozených advokátov 2026.

Delegácie ďalej schválili úpravu Etického kódexu pre európskych advokátov tak, aby lepšie reflektoval postavenie krajín mimo EÚ.

CCBE pripravila aktualizované verzie praktických sprievodcov pre advokátov pred Súdnym dvorom, Všeobecným súdom a sprievodcu pre použitie elektronickej podateľne Súdného dvora EÚ. CCBE tiež pripravuje Usmernenie CCBE pre použitie generatívnej AI v právnej praxi.

Správa z Jarnej konferencie ECBA

V dňoch 24. – 26. apríla 2025 sa na Jarnej konferencii Európskej asociácie trestných obhajcov (ECBA) zúčastnil dosluhujúci podpredseda SAK **Ondrej Laciak**. Tohtoročná jarná konferencia sa konala v malebnom prostredí talianskeho polostrova Sorrento. V piatok doobeda sa uskutočnilo zasadnutie Rady ECBA, na ktorom sa diskutovalo o ďalšom smerovaní ECBA a o možnostiach zvýšenia jej viditeľnosti v európskych fórach venujúcich sa trestnému právu.

Konferencia sa oficiálne začala privítaním predsedníčkou ECBA **Vânia Costa Ramos** a odbornú časť otvorili príspevky

významných sudcov, ako sú **Francesco Viganó**, podpredseda Ústavného súdu Talianska, a **Raffaella Sabato**, sudca Európskeho súdu pre ľudské práva. Ďalšia časť programu sa zamerala na aktuálne výzvy, ktorým čelia obhajcovia, najmä na otázku profesijného tajomstva. Pozornosť bola venovaná aj problematike prepadnutia majetku v prípadoch, keď ešte nebol vynesený právoplatný rozsudok. Odborné stanoviská prezentovali **Susana Fonte** z Eurojustu, **prof. Paulo Pinto de Albuquerque** z Portugalska a talianska výskumníčka **Catarina Scialla**. Záverečný blok sa venoval téme medializácie trestných konaní. O svoje skúsenosti sa podelila talianska investigatívna novinárka Stefania Maurizi, ako aj skúsení advokáti z Európskeho súdu pre ľudské práva. Konferenčný deň bol zakončený večerou pre účastníkov, pri príležitosti ktorej sme nielen pokračovali v budovaní profesijných i priateľských vzťahov, ale v diskusiách ďalej doznievali aj odborné témy toho dňa.

Foto Miguel Louro Costa, ECBA

Výročie maďarskej advokácie v Budapešti

Tento rok si pripomínáme nielen 150. výročie založenia prvých komôr na Slovensku, ale takisto v Maďarsku. Maďarská advokátska komora pri tejto príležitosti pozvala partnerské advokátske komory na slávnostné otvorenie zrekonštruovaných priestorov budovy budapeštianskej advokácie, medzi-

národnú konferenciu a slávnostné podujatie. Zúčastnil sa dosluhujúci predseda SAK **Martin Puchalla** a riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov SAK **Michaela Chládek**.

Odborný program konferencie otvoril predseda Budapeštianskej advokátskej komory **Gábor Tóth** a predseda Maďarskej advokátskej komory **Dezső Havasi**. Následne vystúpil tajomník CCBE **Simone Cuomo**, ktorý predstavil činnosť CCBE a výzvy, ktorým európska advokácia čelí v 21. storočí. Aktuálne témy spojené s využívaním umelej inteligencie priblížila zástupkyňa riaditeľa Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre právne služby **Klára Talabér-Ritz**. Maďarský advokát **Zsolt Bóka** priblížil históriu maďarskej advokácie, s ktorou nás viažu spoločné míľniky. Budúcnosť advokácie reprezentovala bývalá predsedníčka AIJA a maďarská advokátka **Orsolya Görgényi** spolu s právničkou **Mariannou Erdei**. Poobedný program zahŕňal návštevu Národného maďarského múzea, kde prebieha veľmi zaujímavá výstava s názvom *V záujme môjho klienta – 150 rokov Budapeštianskej advokátskej komory*, ktorá záujme každého advokáta – odporúčame! Podujatie sa zakončilo slávnostným programom na pôde maďarského parlamentu.

Foto archív Maďarskej advokátskej komory

Návšteva nemeckých advokátov a právnikov na pôde SAK

Dňa 2. mája 2025 na pôde Slovenskej advokátskej komory prijala členka Predsedníctva SAK **Zuzana Čížová**, advokátka **Eva Priehodová** a riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov **Michaela Chládek** delegáciu členov predsedníctva regionálneho nemeckého advokátskeho spolku v Passau. Nemecký advokátsky spolok je rešpektovaný zástupca nemeckej advokácie, ktorý spolupracuje so Spolkovou nemeckou advokátskou komorou.

Advokátsky spolok v Passau oslovil Slovenskú advokátsku komoru so žiadosťou o stretnutie a diskusiu o slovenskej advokácii a právnom systéme. Paralelne kanceláriu SAK oslovili zástupcovia vyšších súdnych úradníkov z Bavorského združenia súdnych úradníkov z Traunstein. Zástupkyne SAK vy-

jadrili presvedčenie, že vzájomný dialóg právnikov je vítaný, žiadaný a prospešný pre vývoj systému spravodlivosti, ako aj osobný rozvoj, že hľadanie prienikov porozumenia a spolupráce je v oblasti práva veľmi dôležité. Rovnako významné je udržiavať cezhraničné vzťahy s kolegami. Advokátka Eva Priehodová odprezentovala účastníkom exkurz slovenským právnym systémom v nemeckom jazyku a Zuzana Čížová priblížila profil Slovenskej advokátskej komory a poskytla informácie o výkone advokácie na Slovensku. Účastníci ocenili pripravenosť SAK, jazykovú schopnosť rečníčkov a možnosť výmeny o rôznych právnych inštitútoch. Foto archív SAK

Výročné zhromaždenie Varšavskej advokátskej komory

Na podujatí sa 16. mája 2025 zúčastnil člen predsedníctva Slovenskej advokátskej komory **Ján Kutan** a vyjadril poďakovanie dekanovi komory **Mikołajowi Pietrzakovi**, ktorý ukončil svoje funkčné obdobie, za aktívnu spoluprácu so SAK. Dekan Varšavskej advokátskej komory Mikołaj Pietrzak pri viacerých príležitostiach s komorou spolupracoval osobne nielen ako zástupca poľskej advokácie a varšavskej komory, ale aj ako uznávaná osobnosť v oblasti ochrany základných práv, ľudských práv a slobôd a ochranca advokácie. Rozhodnutím poľského ministra spravodlivosti dekan Mikołaj Pietrzak získal čestnú medailu za zásluhy v oblasti spravodlivosti.

Na podujatí prebehli aj voľby to orgánov Varšavskej advokátskej komory a funkciu dekana prevzala advokátka **Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska**.

Foto archív Varšavskej advokátskej komory

Zasadnutie Rady Medzinárodnej advokátskej komory (IBA)

Dňa 24. mája 2025 zastúpila Slovenskú advokátsku komoru na zasadnutí Rady IBA, ktoré sa konalo v Miláne, zástupkyňa SAK v IBA **Katarína Čechová**. Nosnou témou zasadnutia Rady IBA boli navrhnuté zmeny a úpravy Stanov IBA tak, aby Stanovy IBA zodpovedali potrebám a fungovaniu organizácie, reagovali na výzvy a vývoj v právnom sektore, boli dostatočne „odolné voči budúcnosti“. Sekcia verejných a profesijných záujmov IBA plánuje pokračovať v naplňaní troch

hlavných strategických tém: 1. Podpora princípov právneho štátu; 2. Analýza budúceho smerovania právnych služieb; 3. Podpora cieľov trvale udržateľného rozvoja OSN.

Komisia IBA pre záležitosti advokátskych komôr pokračuje v podpore národných advokátskych komôr naprieč svetom. V roku 2025 sa zameriava najmä na: zriadenie pracovnej skupiny pre problematiku umelej inteligencie, boj proti korupcii a prípravu usmernení pre advokátske komory, pripomienkovanie koncepcie zločinov proti ľudskosti OSN, obnovu *Programu excelentnosti*, vrátane sprievodcov pre komory k témam ako sociálne siete či poistenie profesijnej zodpovednosti, úzku spoluprácu s regionálnymi fórami.

Na zasadnutí sa uskutočnila aj interná anketa k téme využitia umelej inteligencie (AI) v advokátskej praxi: účastníci mali možnosť odpovedať, či ich komora vydala pravidlá, stanoviská alebo etické postupy na využívanie AI v advokátskej profesii. Z výsledku ankety vyplynulo, že 52 % komôr prítomných na zasadnutí zatiaľ žiadne takéto záväzné pravidlá nevydalo, 48 % opýtaných odpovedalo, že v praxi využilo správu IBA o umelej inteligencii vydanú v septembri 2024, 72 % prítomných odpovedalo, že súdy v ich jurisdikcii nevyužívajú AI pri rozhodovaní a 75 % uviedlo, že advokáti v ich jurisdikcii nemajú povinnosť uviesť súdu, že použili v konaní a podaniach AI.

Tradičné stretnutie s Českou advokátskou komorou

Česká advokátska komora je vzácny a blízky partner slovenskej advokácie. Spoločné míľniky histórie advokácie, jazyková blízkosť a blízkosť právnych poriadkov, ako aj spoločné aktivity na medzinárodnej úrovni sú zdrojom početných spoločných tém, ktoré môžeme s Českou advokátskou komorou diskutovať a rozvíjať. Vzájomné porozumenie má často prejav verejnej podpory či spolupráce. Práve preto nám bolo cťou nadviazať na dlhoročnú tradíciu recipročných výročných stretnutí pozvaním českých kolegov do Bratislavy.

Zasadnutie orgánov Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory otvoril dňa 26. mája 2025 v priestoroch Slovenskej advokátskej komory dosluhujúci predseda SAK **Martin Puchalla** a privítal členov predsedníctva ČAK pod vedením predsedu ČAK **Roberta Némca**.

Odborné témy, ktoré obe strany spoločne prerokovali sa týkali najmä vývoja a legislatívnych zmien v oblasti trestného práva, návrhu novely českého zákona o advokácii, úlohe advokátskej komory pri regulácii nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi, právnej úprave zvereneckých fondov a činnosti advokátskych komôr v regiónoch. Rovnako aktuálnou témou boli skúsenosti oboch komôr s prípravou hybridnej konferencie advokátov, keďže aj najbližší snem Českej advokátskej komory sa na jeseň 2025 bude konať po prvýkrát hybridne.

Zasadnutie malo dynamický a konštruktívny priebeh a obe strany ho považovali za užitočné. Keďže išlo o posledné stretnutie v personálnej zostave, ktorá už za štyri až osem rokov nadviazala blízke profesionálne až priateľské vzťahy,

rozlúčka mala v sebe aj štipku smútku a nostalgie. Veríme však, že pod vedením nových členov predsedníctiev SAK a ČAK sa nič nezmení intenzite a kvalite vzájomnej spolupráce.

Foto archív SAK

Zo stretnutia s dekanom Právnickej fakulty Univerzity Komenského

Slovenská advokátska komora má záujem pokračovať a prehĺbovať dobrú spoluprácu s právnickými fakultami, a osobitne aj s Právnickou fakultou Univerzity Komenského. Po stretnutí s dekanom fakulty **Eduardom Burdom** to potvrdil predseda SAK **Tomáš Kamenec**, ktorý pokračoval v sérii úvod-

ných stretnutí s najvýznamnejšími partnermi komory. Slovenskú advokátsku komoru na stretnutí reprezentoval aj jej novozvolený podpredseda **Stanislav Ďurica**.

Predstavitelia SAK potvrdili záujem pokračovať v spolupráci pri tvorbe vzdelávacích programov, aby tieto vhodne zohľadňovali profil absolventa advokátskej skúšky. Za osobitnú výzvu považujú vhodnú reakciu na nástup využívania umelej inteligencie vo vzdelávaní. „Zhodli sme sa, že okrem praktických zručností pri práci s nástrojmi AI je potrebné posilňovať rozmer právnickej etiky vo výučbe, a nerezignovať ani na klasickú vzdelanosť absolventov právnických fakúlt, ktorú vnímame ako jednu z podmienok zodpovedného využívania nástrojov AI,“ povedal Tomáš Kamenec.

Rovnako ako pri stretnutiach s inými významnými partnermi sa zástupcovia SAK zhodli s dekanom na zámere pokračovať v stretávaní sa aj v rámci osvedčeného formátu okrúhlych stolov. Odbornú spoluprácu navrhujú sústrediť osobitne aj na tému rekodifikácie Občianskeho zákonníka a v prípade jeho schválenia aj vytvorenia vhodného odborného priestoru na podporu jeho uvádzania do právnej praxe.

Dlhodobá spolupráca medzi SAK a Právnickou fakultou UK je zakotvená aj v memorande o základných cieľoch vzájomnej spolupráce z roku 2016.

Foto archív SAK

–mch–

PRÁVNICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

LL.M.

v českém jazyce

V akademickém roce 2025/2026
nabízíme kurzy v oborech:

- zdravotnické právo
- sportovní právo
- právní ochrana dat
 - daňové právo
 - veřejné zakázky
- ochrana hospodářské soutěže
a kontrola veřejné podpory

Připravujeme:

- korporační, fundační a trustové právo
 - insolvenční právo
 - pracovní právo v HR

- Tří až čtyřsemestrální kurzy vyučované v kombinované formě.
- Přednáší přední čeští i zahraniční odborníci z akademické sféry i praxe.

Absolvování LL.M. kurzu bude Českou advokátní komorou uznáno jako absolvování povinně volitelných seminářů pro advokátní koncipienty, nebo budou přiznány kredity pro účastníky projektu Dalšího vzdělávání advokátů.

Ohliadnutie za Konferenciou advokátov 2025

Zvolanie konferencie advokátov v lehote do štyroch rokov od ostatnej konferencie je povinnosťou vyplývajúcou zo zákona o advokácii, ale zároveň ide o spoločný moment, ktorý spája advokátov, buduje kontinuitu advokácie a je prejavom nezávislosti stavovskej samosprávy, ktorá je dôležitým prvkom právneho štátu a advokátskej identity. (foto 1)

Po dlhých a náročných prípravách sa Konferencia advokátov 2025 uskutočnila **6. júna 2025** hybridne v reprezentačných priestoroch Zimnej jazdiarne Bratislavského hradu a v prostredí online platformy Slovenskej advokátskej komory. Advokáti mohli voliť a hlasovať priamo v mieste konania alebo dištančne.

V zmysle zákona o advokácii je konferencia advokátov uznášaniaschopná s počtom prítomných advokátov. To znamená, že na platnosť rozhodnutia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny advokátov prítomných pri rozhodovaní. Za prítomného advokáta sa považuje každý advokát prítomný prezenčne v sále alebo advokát prítomný dištančne v online priestore.

Konferenciu advokátov 2025 oficiálne otvoril predseda Slovenskej advokátskej komory **Martin Puchalla**. (foto 2)

Na úvod si vzhľadom na slávnostnosť podujatia prítomní vypočuli slovenskú hymnu a advokátsku hymnu.

Nasledovala voľba návrhovej a volebnej komisie a spustenie volieb do orgánov komory, ktoré bolo časovo ohraničené od 9.15 do 14.00 h.

Program konferencie bol rozdelený do dvoch častí – pracovnej a protokolárnej. Konferenciou sprevádzali moderátori Ľubomír Hreždovič a František Sedlačko.

Pracovnú časť konferencie uviedol predseda SAK Martin Puchalla správou o činnosti Slovenskej advokátskej komory. Následne odznali správa o činnosti revíznej komisie, ktorú predniesla jej predsedníčka **Zuzana Ondrejková**, o činnosti disciplinárnej komisie informoval jej predseda **Peter Štrpka** a s činnosťou odvolacej disciplinárnej komisie oboznámila jej predsedníčka **Andrea Mesiarik Havelková**. Na záver odznala správa o hospodárení komory a čerpaní sociálneho fondu prezentovaná podpredsedníčkou SAK **Alexandrou Čižmárikovou**.

V nadväznosti na správu o hospodárení komory aj v snahe osviežiť pomerne formálny priebeh konferencie si mohli všetci pozrieť informatívne video o rekonštrukcii budovy Slo-

venskej advokátskej komory na Kolárskej 4. Moderátor videa **Richard Karkó** zdôraznil, že „... v minulosti bolo odovzdanie budovy na Kolárskej ulici milníkom v živote advokácie. Rekonštrukcia bude tiež do budúcnosti garanciou, že advokáti budú mať možnosť realizovať sa prostredníctvom advokátskej komory v celospoločenskom dianí“.

Slova sa ujal **Pavol Kubík**, tajomník Rozhodcovského súdu SAK, ktorý zhodnotil činnosť rozhodcovského súdu a zdôraznil, že komora v rámci širšieho záujmu o zlepšovanie právneho prostredia realizuje aj projekty, ktoré sú bonusom. Jedným z úspešných bonusov je práve činnosť Rozhodcovského súdu SAK, ktorý od obnovenia na prelome rokov 2015 a 2016, teda už takmer desať rokov, ponúka efektívne, spravodlivé a nákladovo finálne a najmä dôveryhodné riešenia.

Slávnostnú chvíľu konferencie umocnila prítomnosť protokolárnych hostí reprezentujúcich najvyššie justičné inštitúcie a širokú škálu právnických povolání, ktorí postupne v pozdravoch vyjadrili kolegiálnu s advokátskym stavom. Pozvanie prijali predseda Ústavného súdu SR **Ivan Fiačan**, minister spravodlivosti SR **Boris Susko**, predseda Najvyššieho súdu SR **František Mozner**, generálny prokurátor SR **Maroš Žilinka**, rektor Univerzity Komenského **Marek Števček**, predseda Českej advokátskej komory **Robert Němec**, poslanci Národnej rady SR, zástupcovia akademickej obce a partnerských organizácií. (foto 3)

Predseda SAK **Martin Puchalla** v príhovore zdôraznil, že komora vždy bola, je a má byť jedným zo základných pilierov právneho štátu. Akcentoval, že komora nikdy nemôže byť priestorom na presadzovanie vlastných záujmov. Komora nikdy nemôže byť a nesmie byť priestorom na presadzovanie záujmov klientov. A komora nikdy nemôže a nesmie byť priestorom na presadzovanie politiky. Pripomenul, že za ostatné roky sa stavovská organizácia rozrástla, realizovala veľké a finančne náročné projekty, rozšírila vzdelávacie, spoločenské, športové či kultúrne podujatia a zapájala sa do množstva legislatívnych procesov. Jedným dychom však doplnil, že komora nie je o veľkých projektoch, ale o všetkých, ktorí svojou dennodennou prácou bojujú za spravodlivosť, za konkrétny príbeh občajného človeka, ktorý od ad-

vokátov požaduje, aby mu na konci dňa doručili aspoň elementárnu spravodlivosť. Príhovor ukončil konštatovaním, že s patričnou hrdosťou odovzdáva novému vedeniu komory tak silnú komoru, ako nebola nikdy predtým. Pripomenul, že dejiny sú plné príbehov, v ktorých aj väčší a mocnejší doplatili nie na vonkajšie ataky, ale na vnútornú nejednotnosť, rozdrobenosť a pýchu. Jeho prosba advokátskemu stavu preto znie: „Napriek rôznym názorom v základných otázkach advokácie zostaneme vždy jednotní. Ak sa nám to podarí, o budúcnosť Slovenskej advokátskej komory nemám žiadnu obavu. Bolo mi ctou byť predsedom Slovenskej advokátskej komory.“

Z protokolárnych hostí sa ako prvý auditóriu prihovoril predseda Ústavného súdu SR **Ivan Fiačan**, ktorý poukázal na ústavné súdnictvo. Ako povedal: „Vo volebnej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje princíp vlády na vopred určený čas a s tým súvisiace pravidelné obnovovanie moci, jej legitimacy, čo sú top princípy demokracie. Aj tá najhoršia, ale aj najlepšia autorita musí jedného dňa zavrieť svoju prácu a požiadať o nový mandát. Som presvedčený, že v demokratickej diskusii a v demokratickej procedúre dodáte obnovenú legitimitu samosprávnej slobodnej a zodpovednej advokácie.“

Minister spravodlivosti SR **Boris Susko** priblížil vnímanie advokácie z pohľadu svojej funkcie aj ako nevyhnutný mechanizmus kontroly moci. Podľa neho advokáti efektívne zastupujú záujmy rôznorodých skupín a často upozorňujú na systémové nedostatky. Z tohto dôvodu je pre ministra a jeho kolegov v rezorte komunikácia oboch strán osobitne dôležitá.

František Mozner, predseda Najvyššieho súdu SR a prezident Združenia sudcov Slovenska, pripomenul, že „... advokáti a sudcovia síce stoja na rôznych procesných pozíciách, ale vo výsledku im ide o spoločný cieľ, aby systém súdnej a jej právnej ochrany bol funkčný a efektívny“.

Rektor Univerzity Komenského v Bratislave **Marek Števček** v príhovore zdôraznil, že „... úlohou našich inštitúcií je anticipovať spoločenské procesy a nasmerovať spoločnosť prá-

ve smerom, ktorý je nevyhnutný na to, aby sme udržali demokratický a právny štát. A v tom je poslanie Slovenskej advokátskej komory a nás, akademikov, nezastupiteľné“.

Prostredníctvom obrazovky sa advokátskemu stavu prihovril predseda Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) **Thierry Wickers**, ktorý pripomenul dôležitosť existencie advokátskych komôr: „Právo advokátov združovať sa v nezávislých a samosprávnych komorách je jedným zo základných práv. Advokáti môžu vykonávať svoje povolanie úplne nezávisle len vtedy, ak sa môžu spoľahnúť na podporu zo strany advokátskej komory a ak je komora autonómna a nezávislá. Nezávislosť advokátov je sama o sebe nevyhnutná pre fungovanie slobodného, spravodlivého a nestranného systému spravodlivosti.“

Pomerne početné zastúpenie mala na konferencii česká delegácia, ktorá prišla ako pozorovateľ, pretože v októbri ich čaká snem advokátov, ktorý sa bude po prvý raz konať hybridne.

Predseda Českej advokátskej komory **Robert Němec** vyzdvihol vo svojom príhovore vzácný rozmer spolupráce oboch komôr: „Česká advokátska komora dlhodobo kladie dôraz na medzinárodnú spoluprácu a uzatvára memorandá o porozumení s advokátskymi komorami po celom svete. Memorandum o spolupráci majú uzatvorené aj Slovenská advokátska komora a Česká advokátska komora, ale v zásade platí, že si rozumieme aj bez formálnej dohody. Spolupráca je tak intenzívna, že sa pravidelne stretávame, pravidelne si vymieňame názory a skúsenosti, vzájomne sa podporujeme v legislatíve aj v iných činnostiach. Je až zarážajúce, ako podobné problémy naše advokátske komory riešia.“

Popoludňajší program sa niesol v znamení hlasovania o viacerých zmenách vnútorných stavovských predpisov, ktorými sa advokáti budú riadiť ďalšie štyri roky.

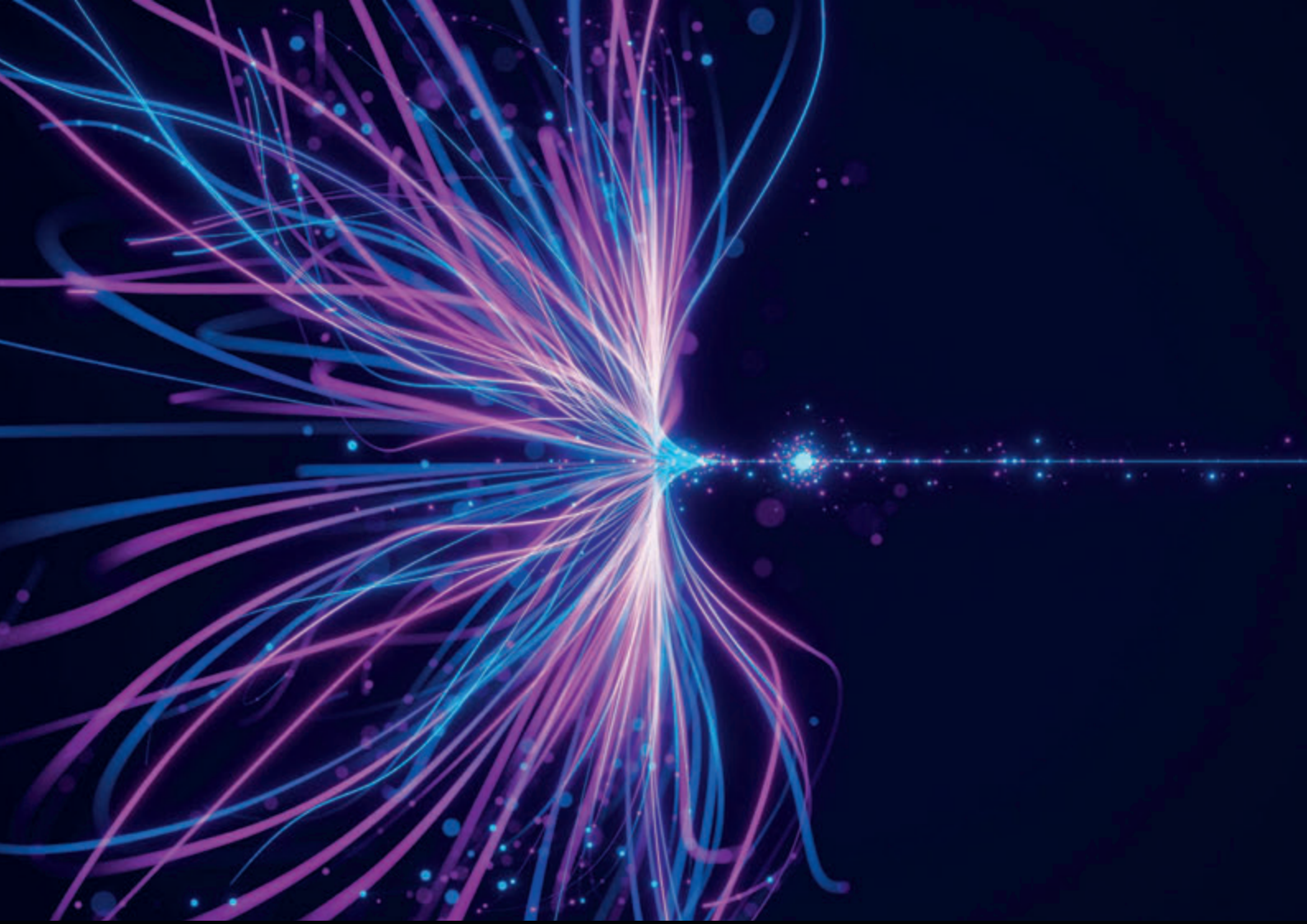
O 14.00 h moderátor ukončil hlasovanie do orgánov komory a poďakoval doterajším členom orgánov. O 16.00 h boli zverejnené oficiálne výsledky volieb, o ktorých bola advokátska obec informovaná bezprostredne po skončení konferencie na webovej stránke komory aj v newsletteri.

Z celkového počtu 6 726 oprávnených voličov sa volieb zúčastnilo a svoj hlas odovzdalo 2 125 advokátok a advokátov, čo predstavuje 31,58 %. Ide o historicky najvyššiu účasť. Ambíciou nového predsedníctva komory je nadviazať na toto momentum záujmu o komorové veci, udržať ho a ďalej rozvíjať.

Všetky orgány komory sa po konferencii advokátov s vervou pustili do plnenia svojich úloh. Jednotliví predsedovia orgánov boli zvolení jednomyseľne: 11. júna 2025 za predsedu komory **Tomáš Kamenec**, 17. júna 2025 za predsedníčku Revíznej komisie SAK **Martina Hopferová**, 18. júna 2025 za predsedu Disciplinárnej komisie SAK **Peter Štrpka** a 23. júna 2025 za predsedníčku odvolacej disciplinárnej komisie **Andrea Mesiarik Havelková**.

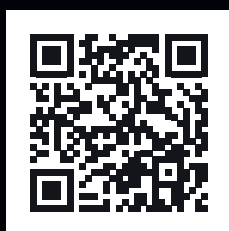
Snáď možno na záver konštatovať, že Konferencia advokátov 2025 mala vysokú odbornú a spoločenskú úroveň a dôstojný a bezproblémový priebeh. Poďakovanie patrí všetkým advokátkam a advokátom za ich účasť a za to, že dianie v komore im leží na srdci a že spoločným úsilím a prejavom vôle pomáhajú budovať funkčnú advokátsku samosprávu. **Foto 4** – novozvolené Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory.

–no–
Foto V. Žigo

Viac informácií:

<https://bit.ly/aspi-ai-zbierka>

ASPI AI – Zbierka zákonov

Využite nového AI asistenta na právne rešerše

Potrebuje rýchlu odpoveď na otázku zo slovenskej legislatívy?

Využite silu umelej inteligencie a zrýchlite svoju prácu s predpismi vďaka nástroju ASPI AI – Zbierka zákonov. Stačí položiť svoju otázku a v priebehu chvíľky získate prehľadnú odpoveď vrátane odkazov na konkrétne predpisy.

Otázky môžete zadávať z počítača, ako aj mobilu.

Staňte sa súčasťou technologickkej revolúcie a nechajte AI pracovať za vás!

Z májových zasadnutí Predsedníctva SAK

Dňa 7. mája 2025 sa **hybridnou formou** uskutočnilo **mimoriadne** zasadnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory venované prioritne rekonštrukcii budovy komory. Predsedníctvo navrhlo spoločný formát rokovania s revíznou komisiou ako dvoch orgánov, ktoré majú do rekonštrukcie najväčší vhlád a rozhodovaciu právomoc, aby boli informácie pred konferenciou advokátov k tejto zásadnej téme zosumarizované. Počas celého procesu rekonštrukcie boli rozhodnutia transparentné a informácie boli referované pravidelne na online stretnutiach orgánov komory aj na stretnutiach s advokátmi v regiónoch.

Prítomní **zástupcovia stavebného dozoru** informovali, že termín zrealizovania stavby bol podľa doručeného harmonogramu pôvodne stanovený na koniec júna 2025, ale s prihliadnutím na stav rozpracovanosti stavby nebude dodržaný. Pri stavbe treba zachovať technologické postupy a technické pravidlá, aby dosiahla svoju kvalitu. Vyskytli sa tri zásadné zmeny, ktoré pravdepodobne ovplyvnia cenu diela aj termín. Prvou zmenou bol zväčšený rozsah búracích prác, druhou stav samotného skeletu, kedy bolo treba riešiť veci staticky a prerábať dispozície s dosahom na ďalšie profesie, a treťou uzatvorenie stavby na 6. podlaží, ktoré je zasklené. Pokiaľ ide o uzatvorenie obvodového plášťa, zhotoviteľ stavby musel zabezpečiť nového subdodávateľa fasády. Proces sa posunul v mesiacoch, nový subdodávateľ prišiel na stavbu, zhodnotil stav a dal si schváliť dokumentáciu. Predĺžili sa dodacie lehoty s prihliadnutím na špecifickosť viacerých prvkov skiel a opláštenia. Odkryli sa niektoré veci so susednými budovami, ktoré nebolo možné v začiatku rekonštrukcie podľa pôvodného projektu identifikovať. V dôsledku nových požiarnych predpisov došlo aj k zmene technických parametrov sklenenej fasády v zadnej časti budovy. Dodatočne sa v konzultácii s požiarnikmi prispôbovali niektoré prvky s cieľom splniť nové podmienky požiarnej ochrany. V máji 2025 bola rekonštrukcia budovy komory v štádiu, kedy bolo v rámci projektu všetko ustálené. Zhotoviteľ má nakúpené a uskladnené všetky vnútorné komponenty a zariadenia a v súlade s technologickými postupmi ich bude inštalovať až po uzatvorení sklenenej fasády. Komora má objednané a vyrobené typové a atypové vnútorné zariadenia, ktoré sú uskladnené u výrobcov. V ďalšej fáze sa bude vyžadovať prácnosť pri detailoch a zapojenie veľkého počtu profesií.

V procese rekonštrukcie bolo predložených 6 zmenových listov, niektoré z nich sú po vzájomnom započítaní vo výške 0 eur, šiesty zmenový list súvisí so zmenou požiarneho projektu a nákladmi na fasádu a potenciálne predstavuje možnú zmenu pôvodne pevnej ceny diela. Predsedníctvo SAK požiadalo stavebný dozor o **stanovisko k predloženým**

zmenovým listom, ktoré majú vplyv na cenu diela z hľadiska odôvodnenosti v nich uvedených nákladov navyše.

Prítomný **zástupca zhotoviteľa** zopakoval, že pôvodná budova evidentne nebola postavená podľa projektu, ktorý SAK mala k dispozícii. Projektová dokumentácia sa v priebehu stavby menila, najväčšou položkou je zmena požiarneho projektu s dosahom na požiarne odolnosti skiel, konštrukcie a nové prvky. Táto zásadná zmena je premietnutá do zmenového listu č. 6. Zhotoviteľ pokračoval v prácach s cieľom vyhnúť sa prestojom. Riziká stavby neboli známe ani projektantom, nemohli preto byť známe ani zhotoviteľovi. Po dokončení fasády bude zhotoviteľ pokračovať v interiérových prácach tak, aby mohlo začať postupné kolaudačné konanie. Zhotoviteľ postupuje podľa pokynov SAK ako investora, nekoná z vlastnej iniciatívy. Pri menších navýšených čiastkach nemá ambíciu otvárať otázku zmeny ceny diela, niektoré nevyhnutné práce však neboli v rámci pevnej ceny nacenené ani naprojektované. Cena je fixná do tej miery, do akej sa týka projektu, ktorý dostal pri zadaní. Ak sa v priebehu stavby na pokyn investora vykonávajú zásadné zmeny (napr. zmena konštrukčných riešení fasády vyvolaná zmenou požiarnych predpisov), cena nemôže byť fixná. Konkrétny podklad na rokovanie o zmene ceny diela vie predložiť po odsúhlasení zmenových listov.

Pre **Slovenskú advokátsku komoru** je v tejto fáze kľúčové písomné odôvodnenie zmien projektovej dokumentácie, určenie reálnej prestavanosti stavby, stanovenie záväzného termínu odovzdania diela v požadovanej kvalite a skolaudovanie stavby. Prípadné rozhodnutie o zmene ceny diela bude možné urobiť až po vzájomnom porovnaní plusových a mínusových položiek.

Dňa 9. mája 2025 sa konalo **mimoriadne online** zasadnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory. Predsedníctvo na svojom mimoriadnom zasadnutí 31. marca 2025 v súlade so schváleným harmonogramom otvorilo výsledky nomináčnej časti z elektronickej volebnej platformy POLYAS a oboznámilo sa s jej výsledkami. Kancelária SAK následne postupovala v zmysle platného volebného poriadku. Vykonala kontakt s kandidátmi, skontrolovala splnenie zákonných a stavovských podmienok kandidatúry a evidovala doručené súhlasy kandidátov. Predsedníctvo SAK 9. mája 2025 konštatovalo **splnenie všetkých podmienok u kandidátov** s výnimkou dvoch osôb, ktoré nespĺňali podmienku podľa § 5 ods. 1 písm. c) Volebného poriadku SAK vzhľadom na právoplatne uložené disciplinárne opatrenie, ktoré nie je zahladené. Predsedníctvo následne **schválilo kandidátky do jednotlivých volených orgánov komory**, ktoré boli v súlade s § 5 ods. 8 volebného poriadku zverejnené spôsobom prístupným všetkým advokátom 9. mája 2025.

Členovia P SAK sa následne zaoberali štyrmi návrhmi advokátov na zmenu predpisov komory podľa článku 6 Uznesenia Predsedníctva SAK č. 28/5/2020 z 30. apríla 2020 o tvorbe a predkladaní návrhov predpisov komory určených

na rokovanie konferencie advokátov. Všetky návrhy boli potvrdené 30 podpismi. Predsedníctvo podnety postúpilo **pracovnej skupine pre veci advokátske a skupine poverenej dohľadom nad ekonomickými otázkami** so žiadosťou o **vypracovanie hodnotiacich podkladov pre návrhovú komisiu**.

Posledné **riadne** zasadnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory v jeho funkčnom období sa konalo **29. mája 2025** na **Táľoch** v rámci **bežnej agendy**.

Bolo vyslovené poďakovanie za naplnenie ambícií: zachovanie apolitickosti komory, stabilita a konzistentnosť v rozhodovaní Predsedníctva SAK, prechod na čiastočne elektronickú formu vydávania *Bulletinu slovenskej advokácie* a zníženie jeho printového nákladu s výraznou finančnou úsporou, IT projekt, projekt rekonštrukcie budovy komory s čiastočným financovaním formou úveru, získanie nenávratného finančného príspevku od MIRRI či budovanie advokátskej identity aj prostredníctvom neformálnejších podujatí. Práca P SAK bola vo funkčnom období tímová napriek rôznym názorom v niektorých otázkach. Komora v doterajšej histórii prijala zásadné vážne rozhodnutia, urobila veľké investície a stála pred mimoriadnymi výzvami v súvislosti s pokusmi o zásahy do nezávislosti výkonu advokácie.

Na úvod odznali informácie ■ o **16. online stretnutí orgánov komory**, ■ o vyjadrení SAK k výzve Rady prokurátorov SR s **akcentom na zásadné odmietnutie akýchkoľvek útokov na predstaviteľov justície, či už ide o sudcov, prokurátorov, advokátov, notárov, exekútorov alebo zástupcov iných právnických povolání** pri dôslednom dodržiavaní princípov profesijnej etiky a ■ o stretnutí zástupcov SAK s **ministrom zahraničných vecí SR k Dohovoru o ochrane povolania advokáta**.

Členovia P SAK vzali na vedomie uznesenia prijaté *per rolam*, ktorými schválilo **dotatok k zmluve o správe aplikácií SAK Intranet a SAK Extranet** nevyhnutný na **pokračovanie v príprave nového informačného systému SAK** a objednávku **druhej linky telefonického podpory** na Konferenciu advokátov 2025 zabezpečovanej externým dodávateľom s dostupnosťou v exponovanom čase pred konferenciou advokátov a počas nej, aby bolo možné riešiť technické problémy advokátov, ktorí sa rozhodli voliť a hlasovať dištančne.

V rámci **legislatívnych aktivít** P SAK ■ súhlasilo s tým, aby Slovenská advokátska komora v legislatívnom procese k **rekodifikácii Občianskeho zákonníka** zastávala **pozíciu o zavedení zvereneckých fondov a súkromných nadácií do právneho poriadku SR**, ■ v súvislosti so zákonom o obchodnom registri **zmenilo pozíciu vo vzťahu k združeniu aj komanditnej spoločnosti** s odporúčením, aby združenie i komanditná spoločnosť zostali v zákone o advokácii zachované, ■ vzalo na vedomie správu zo zasadnutia pracovnej komisie k **novelizácii Civilného mimosporového poriadku**, ■ správu zo stretnutia pracovnej komisie ku **kolíznemu opatrovníctvu**, ■ správu z konzultácie k problematike **vybudovania domov komplexnej pomoci Barnahus pre deti**

ohrozené násilím a ■ predbežnú informáciu k pripravovanej **rekodifikácii Občianskeho zákonníka**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **postupe prác na vývoji nového informačného systému komory**. Dodávateľ doručil detailnú funkčnú špecifikáciu k poisteniu, k vzdelávaniu a k preukazom v nadväznosti na realizované analytické stretnutia. Aplikácia je vo fáze vývoja. Súčasný dodávateľ dodal deserializačný modul, ktorý je potrebný na migráciu údajov z pôvodného systému. Predsedníctvo SAK bolo informované o doručení **podpísanej zmluvy s MIRRI o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na informačný systém**. Komora priebežne reaguje na doplňujúce otázky MIRRI.

Predsedníctvo SAK sa v nadväznosti na závery mimoriadneho zasadnutia 7. mája 2025 zaoberalo otázkami spojenými s **rekonštrukciou budovy komory**, neprijalo však žiadne rozhodnutie vzhľadom na to, že z dôvodu nevyhnutnosti posúdenia podkladov na strane zhotoviteľa stavby, projektanta a stavebného dozoru nedisponovalo dokumentmi v potrebnej miere detailu a odsúhlasenia.

Predsedníctvo SAK bolo informované o stave **rokovaní s majiteľom budovy UNIQA**, do ktorej sa komora dočasne presťahovala počas rekonštrukcie. Ich predmetom je plánovaná **rekonštrukcia a oprava podchodu a suterénu budovy UNIQA**, na ktorej bude SAK finančne participovať, a **možnosť dlhodobého prenájmu parkovacích miest**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **povolení vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam**, o **stave prostriedkov na transparentnom účte vyhradenom rekonštrukcii** a o **inštruktážnom videu k rekonštrukcii**.

Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **pracovnej skupiny pre veci advokátske a komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

V nadväznosti na závery z mimoriadneho zasadnutia P SAK 9. mája 2025 pracovná skupina pre veci advokátske posúdila **štyri návrhy na zmenu stavovských predpisov komory** z hľadiska súladu so zákonom o advokácii ako pred-

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

pisom vyššej právnej sily a z hľadiska súladu navrhovanej úpravy s ostatnými predpismi komory. Predsedníctvo SAK rozhodlo **predložiť všetky návrhy návrhovej komisii** na Konferenciu advokátov 2025.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **organizačných prípravách konferencie advokátov** (zriadenie dvoch liniek telefonической podpory, zmluva o nájme s Kanceláriou NR SR, webinäre venované návrhom stavovských predpisov, správam predsedov orgánov a správe o hospodárení, brífingy konferenčných komisii, príprava konferenčných priestorov v súčinnosti so subdodávateľmi, prihlasovanie advokátov na prezenčnú účasť a pokonferenčný raut a aktualizovaný rozpočet konferencie).

Pýta(j)te sa predsedníctva

Aký je názor predsedníctva komory na uzatváranie konkurenčných doložiek advokátmi a aké požiadavky by malo takéto dojednanie spĺňať, aby bolo uzatvreté platne?

Otázka konkurenčných doložiek sa týka základného princípu výkonu advokácie – nezávislosti advokáta, ako aj povinnosti slúžiť výlučne záujmom klienta a nebrániť prístupu k právnej pomoci. Uzatváranie konkurenčných doložiek medzi advokátskymi kancelármi a spolupracujúcimi advokátmi je preto problematické. Nezávislosť advokáta nie je len formálna – znamená aj slobodu pri výbere klienta a možnosť výkonu advokácie podľa vlastného odborného a morálneho presvedčenia, bez tlakov zvonku vrátane ekonomických.

Absolútne konkurenčné doložky, ktoré bránia advokátovi po skončení spolupráce poskytovať právne služby pre určitých klientov alebo v určitom odbore bez výnimiek, môžu ohroziť túto nezávislosť a obmedziť dostupnosť právnej pomoci. Konkurenčná doložka, ktorá zakazuje advokátovi poskytovať právne služby určitým osobám aj po skončení spolupráce, neprihliada na vôľu klienta (ktorý si daného advokáta môže chcieť vybrať), zakazuje rokovať s potenciálnym klientom len z dôvodu jeho prepojenia s bývalým klientom kancelárie, ukladá vysoké zmluvné pokuty, je v rozpore s princípom nezávislosti, najmä ak je v praxi uplatňovaná ako absolútny zákaz bez výnimiek či zohľadnenia okolností prípadu.

Aj keď advokátske predpisy výslovne nezakazujú uzatváranie konkurenčných doložiek medzi advokátmi, je potrebné pri ich tvorbe postupovať tak, aby nebránili vo výkone advokácie, neohrozovali právo klienta na slobodný výber advokáta, neobchádzali pravidlá o mlčanlivosti a lojalite voči klientovi.

V rámci rokovania o ekonomických otázkach P SAK rozhodlo o **doručených žiadostiach**. Vzalo na vedomie **informáciu o hospodárení komory v I. štvrtroku 2025** a **komparatívny materiál vo vzťahu k úročeniu a podmienkam termínovaných vkladov** v súvislosti s disponibilnými prostriedkami SAK. Schválilo **vecný zámer rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie v zmysle Request for Proposal (žiadosti o predloženie ponuky)** s poverením pre kanceláriu SAK uzatvoriť s poisťovňami v prípade ich žiadosti o informácie o škodovom priebehu zmluvy dohody o povinnosti zachovávať mlčanlivosť.

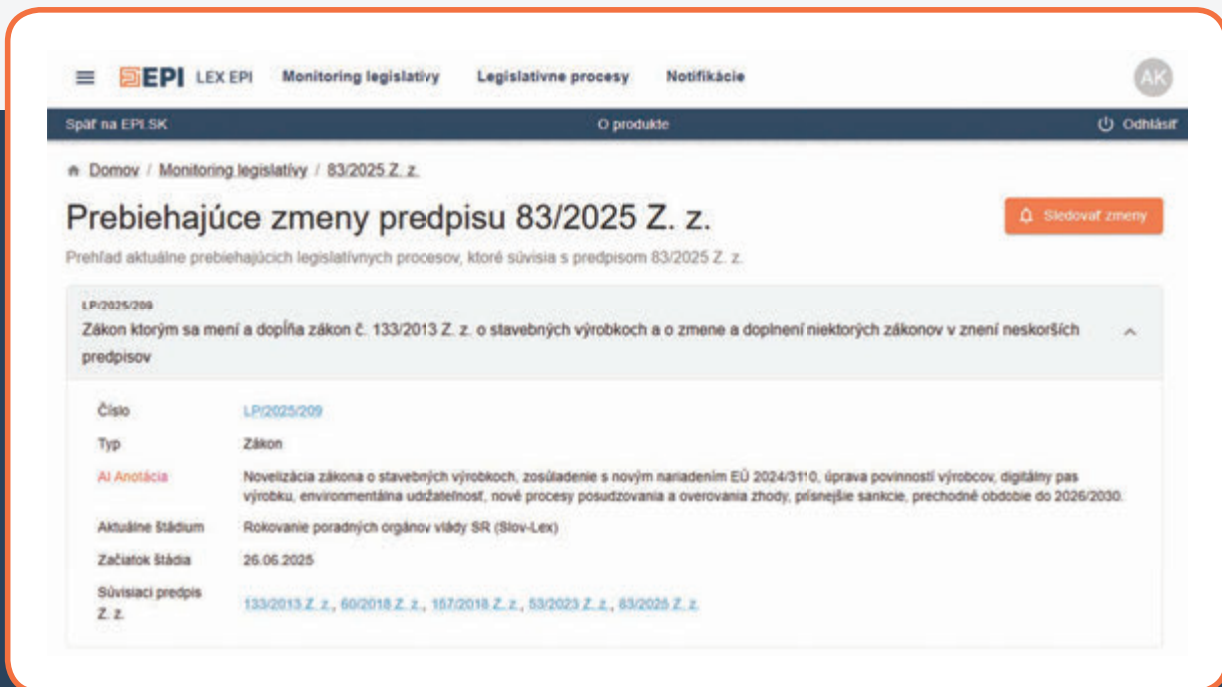
V rámci **mediálnej prezentácie** sa činnosť kancelárie komory v sledovanom období sústredila na prípravu konferencie advokátov. Kľúčovým mediálnym výstupom bolo vystúpenie predsedu SAK v TASR.TV k výzvam a smerovaniu advokácie s akcentom na zachovanie jej nezávislosti.

Predsedníctvo SAK súhlasilo s uzatvorením **dodatku k dohode o vzájomnom poskytovaní údajov zo zoznamu SAK a z informačného systému Sociálnej poisťovne** vo vzťahu k súhlasom s použitím osobných údajov. Vzalo na vedomie informáciu ■ o **podujatí Rozhodcovského súdu SAK VIAC** v Bratislave, ■ o účasti zástupcov SAK na konferencii pri príležitosti **Svetového dňa duševného vlastníctva** a na konferencii **Olomoucké právnické dny**, ■ o výsledkoch šachového turnaja **Advokát Chess Open Bratislava 2025** ako sprievodného podujatia **Dňa advokácie**, ■ o postupe vo veci **podvodnej stránky zneužívajúcej meno komory na Facebooku**, ktorú už nie je možné dohľadať, a ■ o príprave **vzdelávacieho podujatia pre advokátov** vo Zvolene **9. októbra 2025 na tému Nový Stavebný zákon**. Predsedníctvo SAK schválilo **doplnenie uznesenia o vedení verejného zoznamu odborného zamerania** advokátov zapísaných v zozname vedenom Slovenskou advokátskou komorou o nové odborné zameranie **právna pomoc oznamovateľom protispoločenskej činnosti** (pozri Vestník 85).

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **stave súdnych konaní v statusových veciach**, v ktorých je komora účastníkom.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **dianí na pôde CCBE**, o účasti zástupcov komory na **podujatiach so zahraničným prvkom** a správu zo **stretnutia orgánov Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory**. Za **nového vedúceho slovenskej delegácie v CCBE** vymenovali doc. JUDr. Ondreja Laciaka, PhD. Predseda SAK JUDr. Martin Puchalla, PhD. poďakoval Mgr. Michalovi Bužekovi za jeho doterajšie viac ako 10-ročné pôsobenie v pozícii vedúceho slovenskej delegácie.

Predsedníctvo SAK rozhodlo o žiadostiach týkajúcich sa **matričných zoznamov** vedených komorou. Vzalo na vedomie neodkladné rozhodnutia predsedu SAK o **vyčiarknutiach** zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii **z dôvodu nepreukázania poistenia pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie**. Osobitne rozhodlo o podnete Revíznej komisie SAK na pozastavenie výkonu koncipientskej praxe.

AI, ktorá sleduje legislatívne procesy za Vás.

Na jednom mieste

Všetky legislatívne procesy zo Slov-Lexu aj z NR SR. Prehľadne usporiadané, s možnosťou okamžitého vyhľadávania.

Bez poplatku navyše

Služba je súčasťou všetkých balíkov EPI BASIC, MEDIUM a PREMIUM. Bez ďalších nákladov.

Monitoring legislatívy

Zadajte číslo predpisu a systém k nemu automaticky nájde súvisiace legislatívne procesy.

Prepojenie s EPI

Detail legislatívneho procesu obsahuje priame odkazy na súvisiace predpisy v Zbierke zákonov dostupnej v systéme EPI.

História procesov

Každý proces obsahuje podrobný prehľad vývoja – všetky zmeny zaznamenané chronologicky.

Sledovanie zmien

Zvoľte si oblasti alebo označte konkrétny proces ako „sledovaný“. Systém ich bude strážiť za Vás a upozorní Vás e-mailom vždy, keď sa niečo zmení.

Bezplatné právne poradenstvo

Rok 2025 –

rozšírenie do rekordného počtu miest,
silná advokátska účasť

Dňa 23. apríla 2025 sa podujatie *Bezplatné právne poradenstvo*, organizované Slovenskou advokátskou komorou pri príležitosti Dňa advokácie, uskutočnilo v **21 mestách na Slovensku**, čo predstavuje **najväčší počet lokalít v histórii podujatia**. Právna pomoc sa tak opäť stala dostupnejšou pre širokú verejnosť naprieč regiónmi.

Do podujatia sa zapojilo **175 advokátov**, ktorí poskytli právne poradenstvo **470 občanom**. Tí sa najčastejšie obracali s otázkami z oblasti **rodinného, pracovného, občianskeho, trestného a obchodného práva**. Právne konzultácie sa týkali napríklad rozvodov, výživného, dedičských konaní či pracovnoprávných vzťahov.

Poradenstvo sa konalo **v týchto mestách**: Bratislava, Pezinok, Senec, Malacky, Trnava, Dunajská Streda, Banská Bystrica, Žilina, Čadca, Nitra, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Topoľčany, Prešov, Stropkov, Košice, Rožňava, Trebišov, Michalovce a Poprad.

Dôležitou súčasťou ročníka 2025 bola aj **pokračujúca spolupráca s právnickými fakultami**, konkrétne **v Trnave a v Košiciach**. Študenti týchto fakúlt sa aktívne zapojili do or-

ganizačného zabezpečenia podujatia a mali možnosť priamo sledovať prácu advokátov pri poskytovaní poradenstva. V oboch mestách boli zároveň využité priestory fakúlt na samotné poradenstvo, čím sa ešte viac prepojila akademická pôda s praxou.

Okrem samotného právneho poradenstva sa viacerí advokáti zapojili aj do **osvetových aktivít**, ktorých cieľom bolo zvýšiť právne povedomie občanov a poukázať na význam rovného prístupu k spravodlivosti.

Tento ročník opäť potvrdil, že podujatie *Bezplatné právne poradenstvo* má pevné miesto medzi verejnoprospešnými aktivitami Slovenskej advokátskej komory. Vďaka odhodlaniu advokátov, spolupráci s fakultami a pozitívnej odozve verejnosti bude táto tradícia pokračovať aj v nasledujúcich rokoch – s cieľom neustále zvyšovať dostupnosť právnej pomoci pre všetkých.

Úprimne ďakujeme všetkým kolegyniam a kolegom, ktorí sa zapojili do projektu bezplatnej právnej pomoci a prispeli k jeho úspešnému zorganizovaniu.

Banská Bystrica

Pezinok

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory by v mene celej našej stavovskej organizácie chcelo menovite poďakovať za osobné nasadenie počas poskytovania Bezplatného právneho poradenstva nasledovným advokátkam a advokátom, koncipientkam a koncipientom:

Banská Bystrica: JUDr. Nina Hríbiková, JUDr. Matej Hríbik, JUDr. Diana Hrončeková, JUDr. Lucia Luptáková, JUDr. Lucia Hricová Pradová, JUDr. Andrea Forgáčová, JUDr. Barbora Miháliková, JUDr. Gabriela Vlkolinská, JUDr. Peter Múkera, JUDr. Lukáš Schvarc, JUDr. Emil Vaňko, Mgr. Matej Medlen (koncip.), JUDr. Lucia Fabriciusová, JUDr. Blanka Gondová

Bratislava: JUDr. Michal Hulena, Mgr. Ondrej Katuščák, Mgr. Jana Brezovičová, Mgr. Miloš Gáfrik, JUDr. Tomáš Zahradník, Mgr. Silvia Podlipná, JUDr. Dorota Ďurianová, JUDr. Barbora Harmanovská, JUDr. Tijana Čéčezová, Mgr. Richard Bebjak, Mgr. Tomáš Mészáros, PhD., JUDr. Eliška Mančíková, JUDr. Ľudmila Dohnalová, JUDr. Petra Kolesárová Oravcová, Mgr. Peter Serina, Mgr. et Mgr. Petra Galovičová (koncip.), Mgr. Lucia Mesárošová (koncip.)

Pezinok: Mgr. Ivana Majerníková, LL.M., JUDr. Michal Hrivnák, JUDr. Matúš Husák, JUDr. Zuzana Martincová, JUDr. Barbora Roštárová

Senec: JUDr. Blanka Krištofová, Mgr. Maroš Ožvald, Mgr. Lucia Kučerková, JUDr. Miroslava Erbenová

Malacky: JUDr. René Vanek, JUDr. Stanislav Vilém, JUDr. František Kurnota, JUDr. Ľubica Sopková, JUDr. Miroslav Zobok, Mgr. Denis Čech, Mgr. Ján Kutan

Stropkov

Bratislava II (hore)

Tnava (dole)

Žilina

Tрнаva: Mgr. Milan Kralovič, JUDr. Andrej Halada, JUDr. Martin Palkovič, JUDr. Eva Koleničová, JUDr. Martin Brezovan, Mgr. Milan Hanes (koncip.), JUDr. Matúš Husák, JUDr. Igor Ribár, Mgr. Matej Haršány, JUDr. Marián Haršány

Dunajská Streda: JUDr. Tibor Szakál, JUDr. Eva Skačániová, JUDr. Annamária Hjelm Szakál, JUDr. Silvia Bernáthová, JUDr. Štefan Kočiš, PhD., JUDr. Julianna Weiszová

Žilina: JUDr. Zuzana Otáhalová, PhD., Mgr. Tomáš Michnica, JUDr. Liliana Smiešková Kazerooni, JUDr. Andrea Mesiarik Havelková, JUDr. Jozef Vančo, JUDr. Andrej Lalinský

Čadca: JUDr. Anna Mozolíková, Mgr. Michal Mozolík, JUDr. Patrik Jurga, JUDr. Mgr. Patrícia Mináč Malicherová, JUDr. Eva Fulierová, JUDr. Eva Comorek Turcerová, JUDr. Ľudmila Kvašňovská, Mgr. Michal Truchlik (koncip.), Mgr. Ľubica Franková (koncip.)

Nitra: Mgr. Zuzana Gáliková, JUDr. Mária Jakubíková, JUDr. Milan Kukučka, JUDr. Zuzana Slováková, Mgr. Richard Kováč, JUDr. Mário Ševčík, JUDr. Petra Baňáková

Trenčín: Mgr. Michaela Uj Hahnová, JUDr. Mgr. Slavomíra Propperová, JUDr. Andrej Krajňák, JUDr. Róbert Fatura, Mgr. Jozef Gáplovský, JUDr. Marián Sikora, JUDr. Zuzana Čížová, Mgr. Andrea Trokanová, JUDr. Ivana Gajdošíková, JUDr. Helena Valášková Košútová, JUDr. Ján Kanaba, ml.

Nové Mesto nad Váhom: JUDr. Katarína Hunčíková, JUDr. Katarína Lobotková, Mgr. Juliana Sumková, JUDr. Peter Sitár (koncip.)

Partizánske: JUDr. Martin Gubka, JUDr. Mariana Pirtánová, JUDr. Martina Kmeťová, JUDr. Ivana Magdolenová Joríková

Topoľčany: JUDr. Margita Kytnarová, Mgr. Rastislav Škultéty, JUDr. Peter Ďurmek, JUDr. Kristína Gerová, JUDr. Pavol Vöröšváry, Mgr. et Mgr. Róbert Augustín (koncip.)

Prešov: Mgr. Ivan Mazanec, JUDr. Dušan Remeta, JUDr. Kristián Príhoda, LL.M., JUDr. Martin Fabian, JUDr. Katarína Naster Dugasová, JUDr. Zuzana Adamová Tomková, JUDr. Jozef Tarabčák, Mgr. Oto Saloky, JUDr. Martina Stankovičová, JUDr. Ivana Križová Červenáková, Mgr. Lenka Dancáková (koncip.), JUDr. Simona Tereková (koncip.)

Stropkov: JUDr. Ambróz Motyka, JUDr. Matúš Motyka, JUDr. Simona Juhasová, LL.M., JUDr. Marek Bujdoš, JUDr. Martina Barnová, Mgr. Ondrej Barna, Mgr. Peter Baran, Mgr. Slavomíra Baranová

Košice: JUDr. Ivan Vanko, JUDr. Martin Friedrich, JUDr. Dagmar Balogová, Mgr. Lucia Volčková, JUDr. Slavomír Dubjel, JUDr. Mrián Jusko, JUDr. Miriama Pančíšinová, JUDr. Jakub Mandelík, PhD., JUDr. Miroslava Franc Kupcová (koncip.)

Bratislava V

Bratislava IV

Rožňava: JUDr. Andrea Oroszová,
JUDr. Ivica Štiglitz, JUDr. Martina Vnenčáková,
JUDr. Lucia Bakošová, LL.M., Mgr. Praskal Milata,
JUDr. Ján Halko, JUDr. Mária Ďurajová

Trebišov: JUDr. Emília Bujňáková Širotníková,
JUDr. Jozef Širotník, JUDr. Tomáš Jánošík,
JUDr. Tomáš Popík, JUDr. Juraj Fuzer,
JUDr. Zuzana Gazdičová, JUDr. Viktória Hajduová,
JUDr. Marek Gíba, JUDr. Viktória Kubovichová,
JUDr. Stanislav Bovan, JUDr. Ľubomír Cibere,
Mgr. Alexandra Torjai (koncip.)

Michalovce: JUDr. Marián Havrila,
JUDr. Martina Gecáková,
JUDr. Lenka Jozef Hričindová,
JUDr. Bronislava Vinerová (koncip.)

Poprad: Mgr. Drahomíra Beňová Vargovská,
JUDr. Michaela Ema Maurová,
JUDr. Marko Mašan, PhD., JUDr. Martin Tomas,
JUDr. Lucia Ďuricová, Mgr. Lucia Lorenčíková,
JUDr. Peter Behúň, Mgr. Jakub Bahník,
JUDr. Soňa Chlebovec, Mgr. Katarína Vojčíková,
Mgr. Peter Kalman, Mgr. Jozef Mareček,
JUDr. Karol Pudlák, JUDr. Jozef Beňo, PhD.

Mgr. Alica Turanová
riaditeľka

Regionálna kancelária SAK v Košiciach

Košice

Čadca (hore)

Malacky (dole)

Prešov

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta podať riadne a včas odpor proti platobnému rozkazu

Advokát, ktorý ako splnomocnený právny zástupca klienta na zastupovanie v konaní, v ktorom je voči klientovi vydaný platobný rozkaz, nepodá v zákonnej lehote odpor voči platobnému rozkazu, hoci nemá od svojho klienta pokyn, aby odpor nepodával, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii.

Rozhodnutie VII. disciplinárneho senátu SAK z 14. novembra 2022,
sp. zn. DS VII.-57/2022:3330/2021

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)

Rozhodnutím VII. disciplinárneho senátu SAK zo 14. novembra 2022, sp. zn. DS VII.-57/2022:3330/2021 bol disciplinárne obvinený advokát (ďalej len „DO advokát“)

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 ZoA,

tým, že

ako právny zástupca svojho klienta A. B. na základe splnomocnenia z 12. 7. 2021, v upomínacom konaní vedenom na okresnom súde nepodal v zákonnej lehote odpor voči platobnému rozkazu okresného súdu zo dňa 24. 6. 2021, hoci nemal od svojho klienta pokyn, aby odpor nepodával,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **646 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

DO advokát sa k návrhu na začatie disciplinárneho konania vyjadril písomným podaním zo 4. 10. 2022, v ktorom uviedol, že skutok, ako je uvedený v návrhu predsedníčky RK SAK, nepopiera a súhlasí s tvrdeniami predsedníčky RK SAK, ktoré sú nesporné. Zároveň uviedol, že si je vedomý následkov svojho konania a je pripravený znášať zaň zodpovednosť. Zdôraznil, že sťažovateľovi spôsobil škodu nedopatrením a zároveň podnikol kroky k náprave a zmierneniu škody, ktorá sťažovateľovi vznikla.

Senát mal za preukázané, že DO advokát ako právny zástupca sťažovateľa na základe splnomocnenia z 12. 7. 2021, v upomínacom konaní vedenom na okresnom súde, nepodal v zákonnej lehote odpor voči platobnému rozkazu okresného súdu zo dňa 24. 6. 2021, hoci nemal od svojho klienta pokyn, aby odpor nepodával.

Senát má za to, že DO advokát sa týmto konaním dopustil porušenia povinností advokáta podľa § 18 ods. 1 a 2 ZoA.

Senát má však za preukázané aj to, že DO advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia nedopatrením (z neobľivosťou), keď odpor voči platobnému rozkazu vypracoval, odoslal ho sťažovateľovi na vedomie, avšak odpor neodoslal okresnému súdu, hoci sa mylne domnieval, že tak urobil. Následne si však neoveril odoslanie odporu voči platobnému rozkazu, ktorý zostal len ako rozpracované podanie v jeho dátovej schránke a v e-mailovej schránke sťažovateľa.

Po tom, ako DO advokáta sťažovateľ upozornil, že sa naňho obrátila právna zástupkyňa navrhovateľa s informáciou,

že odpor voči platobnému rozkazu nebol podaný v zákonnej lehote a žiadala sťažovateľa ako odporcu o úhradu dlžnej sumy a potom, ako si DO advokát preveril (ne)odoslanie ním vypracovaného odporu prostredníctvom MS SR, sa DO advokát priznal k neúmyselnému spáchanie skutku, sťažovateľovi sa ospravedlnil, svoje pochybenie oľutoval a podnikol kroky smerujúce k zmierneniu negatívnych dôsledkov svojho konania.

DO advokát vrátil sťažovateľovi zaplatenú odmenu a celú situáciu sám nahlásil ako škodovú udalosť poisťovni, v ktorej má uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu, za účelom nahradenia škody sťažovateľovi, ktorú mu spôsobil neodoslaním odporu voči platobnému rozkazu.

DO advokát aj prostredníctvom vyjadrenia k sťažnosti a k návrhu predsedníčky RK SAK na začatie disciplinárneho konania vyjadril poľutovanie nad vzniknutou situáciou, ktorú označil za profesijnú chybu a za zlyhanie ľudského faktora. Zároveň uviedol, že vzniknutá situácia ho mrzí o to viac, že vypracovaní platobného rozkazu venoval svoj čas a vystaval celú procesnú obranu sťažovateľa.

DO advokát vzniknutú situáciu vysvetlil tým, že ako právny zástupca žalovaných spotrebiteľov v početných spotrebiteľských veciach denne podáva pomerne veľké množstvo podaní, vrátane odporov proti platobným rozkazom a v tomto konkrétnom prípade si na portály ežaloby neoveril odoslanie odporu voči platobnému rozkazu.

DO advokát napokon uviedol, že si plne uvedomuje dôsledky svojho konania a je pripravený niesť za svoje pochybenie zodpovednosť. Zdôraznil, že sťažovateľovi spôsobil škodu nedopatrením (z nedbanlivosti) a zároveň podnikol kroky k náprave a zmierneniu škody, ktorú sťažovateľovi spôsobil.

Senát má za to, že postup, ktorý DO advokát následne (potom ako sa o svojom pochybení dozvedel) zvolil, je hodný advokáta, ktorý si ctí dodržiavanie etických zásad výkonu svojej profesie a ktorý s rešpektom pristupuje k dodržiavaniu pravidiel výkonu advokácie zakotvených v ZoA a v stavovských predpisoch.

Senát má taktiež za to, že DO advokát urobil všetko čo mal a mohol urobiť, keď sa dozvedel o vlastnom neúmyselnom pochybení. Aj napriek vyššie uvedenému senátu nezostáva nič iné, len súhlasiť s predsedníčkou RK SAK, ktorá celú vec zhodnotila slovami: „Hoci toto následné konanie DO advokáta nemožno hodnotiť inak, než pozitívne, nič to nemení na tom, že skutok sa stal (...) a skutok je disciplinárnym previnením (...)“.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková

advokátka

PREDAJ PRIESTORU

ADVOKÁTSKEJ KANCELÁRIE

NA ULICI JUSTIČNÁ 9 / BRATISLAVA I.

NEBYTOVÝ PROSTOR V 1. NP S 3MI NEPRIECHODNÝMI
IZBAMI/KANCELÁRIAMI

V SUSEDSTVE KRAJSKÉHO SÚDU V BRATISLAVE A ÚSTAVU
NA VÝKON VÄZBY A NA VÝKON TRESTU ODŇATIA SLOBODY

„KLIENTELA OPROTI
CEZ ULICU“

V PRÍPADE ZÁUJMU, PROSÍM
NAPIŠTE NA E-MAIL:
KARVAJMAREK@GMAIL.COM

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát nesplní riadne a včas prevzatý záväzok, spočívajúci v odškodnení klienta na základe dohody, uzatvorenej s klientom, a to napriek tomu, že mu povinnosť plniť klientovi bola uložená aj právoplatným súdnym rozhodnutím, na základe ktorého bolo voči nemu vedené exekučné konanie.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 11. novembra 2022 v spojení s rozhodnutím disciplinárneho senátu odvolacej disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 11. septembra 2024, sp. zn. K 53/2022¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení; § 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2021

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci sa v čl. II. ods. 5 dohody o následnom postupe vo veci, ktorú uzatvoril 11. 12. 2017 so svojím klientom M. J., zaviazal „na odškodnenie klienta za škodu vzniknutú pri výkone jeho povolania vo výške zodpovedajúcej očakávane dosiahnuteľnému nároku klienta v konaní podľa žaloby vedenej na Okresnom súde v J. (...) a zaväzuje sa tento nárok v rozsahu určenom podľa postupu podľa pravidiel ČAK a profesionálneho poistenia pri odškodňovaní klientov uhradiť, či už z profesionálneho poistenia, alebo ďalším vlastným plnením“, tento záväzok nesplnil

až do 1. 2. 2022, kedy uhradil celý dlh s príslušenstvom pod vplyvom exekučného konania vedeného Exekútorickým úradom L., a to napriek tomu, že mu bolo uložené rozsudkom Okresného súdu v L. z 15. 7. 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 24. 8. 2021, zaplatiť M. J. na náhrade škody sumu vo výške 355 740 Kč s ročným zákonným úrokom z omeškania vo výške 8,05 % od 6. 12. 2018 do zaplattenia a nahradiť náklady právneho zastúpenia vo výške 107 849 Kč, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku,

čím porušil

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii a čl. 4 ods. 1 a 2 Etického kódexu.

Uložené disciplinárne opatrenie – dočasný zákaz výkonu advokácie na dobu 12 mesiacov.

Z odôvodnenia:

Na základe vykonaných dôkazov, ktoré disciplinárny senát hodnotil jednotlivo ako aj v ich súhrne, disciplinárny senát dospel k záveru, že sa disciplinárne obvinený dopustil konania uvedeného v disciplinárnej žalobe a vyššie vo výroku tohto rozhodnutia. Disciplinárne obvinený na seba 11. 12. 2017 vedome prevzal záväzok podľa dohody o následnom postupe vo veci a tento záväzok nesplnil ani potom, čo mu sťažovateľ zaslal predžalobnú upomienku z 27. 11. 2018, a ani po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku Okresného súdu v L. 24. 8. 2021.

Oproti skutku, ako bol opísaný v disciplinárnej žalobe, sa počas pojednávania disciplinárneho senátu zistilo, že disciplinárne obvinený pristúpil k úhrade svojho záväzku voči sťažovateľovi. Avšak disciplinárne obvinený zadal pokyn na úhradu až v priebehu exekučného konania 31. 1. 2022, pričom k zaevidovaniu exekútorským úradom došlo 1. 2. 2022. Celková doba od uzavretia dohody do vykonania úhrady tak presiahla štyri roky.

Z disciplinárneho rozhodnutia disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 24. 3. 2017, sp. zn. K 2/2013, pritom vyplýva, že je disciplinárnym previnením, ak advokát nesplní povinnosť uloženú právoplatným rozhodnutím súdu, v dôsledku čoho je protistrana nútená domáhať sa jej splnenia cestou exekúcie.

Vo vzťahu k zavineniu disciplinárne obvineného dospel disciplinárny senát k záveru, že disciplinárne obvinený konal v priamom úmysle, keď vedome a úmyselne neplnil svoje povinnosti a vedel, že tým negatívne zasahuje do majetkovej sféry sťažovateľa. Zároveň mu museli byť známe povinnosti a pravidlá pre výkon advokácie, ktoré sa vedome rozhodol porušiť. Vedel, že svojím počínaním môže v očiach sťažovateľa poškodiť dôstojnosť advokátskeho stavu.

Disciplinárne obvinený tak postupoval v rozpore s čl. 4 ods. 2 Etického kódexu, pretože neplnil prevzaté záväzky. Disciplinárne obvinený tak činil pri vedomí dôsledku svojej nečinnosti a jej nepriaznivého dopadu do majetkovej sféry sťažovateľa. Nepostupoval čestne a svedomito a v záujme svojho bývalého klienta, čím vo svojom dôsledku znížoval dôstojnosť advokátskeho stavu. Postupoval tak v rozpore s § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii, ako aj § 4 ods. 1 a ods. 2 Etického kódexu.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: *Z kárné praxe*. In: *Bulletin advokácie*, č. 1-2/2025, s. 55 – 56.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Dobrovoľné dražby pri výkone záložného práva alebo v konkurze

Online dražby (aukcie) pri predaji majetku v konkurze

dražby@drazobnik.sk
055 671 0001

www.drazobnik.sk
www.onlinedrazby.sk

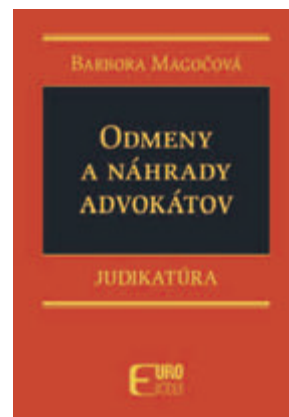
DO VAŠEJ KNIŽNICE

Odmeny a náhrady advokátov Judikatúra

MAGOČOVÁ, Barbora: **Odmeny a náhrady advokátov. Judikatúra.**

Žilina: Poradca podnikateľa, spol. s r. o., 2024, 396 s.

ISBN 978-80-8186-220-5

Po publikácii venovanej judikatúre k trovám súdneho konania z roku 2021 a k povinnému zmluvnému poisteniu motorových vozidiel z roku 2024 uzrela svetlo sveta ďalšia kniha **Mgr. Barbory Magočovej** zaoberajúca sa súdnymi rozhodnutiami z oblasti odmien a náhrad advokátov. Monografia obsahuje po Predhovore autorky 90 judikátov klasifikovaných do piatich obsahovo súvisiacich kapitol.

Už v úvodnej kapitole **K zásadám pre určenie odmeny a náhrad advokáta** autorka uvádza opozitné súdne rozhodnutia týkajúce sa možnosti kombinovania zmluvnej a tarifnej odmeny, ktorú je podľa uznesenia Krajského súdu v Trnave z 19. 5. 2020, sp. zn. 21 Cob 119/2019, prípustné kombinovať, čo však Krajský súd v Prešove rozsudkom z 20. 10. 2022 sp. zn. 23 Co 2/2022 vylúčil.

Kapitola **Zmluvná odmena** zaznamenáva možnosti priznania podielovej odmeny v prípade odstúpenia klienta od zmluvy o poskytnutí právnej pomoci pred skončením konania alebo účtovania odmeny za štúdium podkladov, odbornej literatúry a právnych predpisov bez nadväznosti na konkrétny výstup pre klienta.

Najrozsiahlejšia kapitola **Tarifná odmena** pozostáva zo 61 judikátov na 234 stranách textu a ako jediná je členená na podkapitoly. Prvá podkapitola **K rozlíšeniu sporov, v ktorých je možné vyjadriť hodnotu veci/práva v peniazoch, od peniazmi neoceniteľných sporov** reflektuje na súdnu prax z posledných rokov. V zmysle uznesenia Ústavného súdu SR z 3. 10. 2013, sp. zn. II. ÚS 492/2013, či jeho nález z 28. 4. 2020, sp. zn. I. ÚS 111/2020, vyjadriť hodnotu či práva predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritorne rozhodnutie súdu v tomto konaní.

Podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky za peniazmi neoceniteľný predmet konania sa považujú napríklad konania o určenie neplatnosti právneho úkonu (3 M Cdo 9/2019, 2 M Cdo 8/2008), o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (1 Obdo V 43/2011) či incidenčné konania (1 M Obdo V 17/2006, 5 Obo 48/2014). Pri takýchto sporoch ide o odstránenie existujúcej právnej neistoty v otázke týkajúcej sa jednej stránky právneho úkonu, nepriznáva sa v nich právo samotné. Aj v prípade sporu me-

dzi (bývalými) manželmi o určenie, že veci patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ide o peniazmi neoceniteľný predmet konania podľa nález Ústavného súdu SR z 8. 12. 2020, sp. zn. I. ÚS 451/2020. Takýto spor sa zaradil medzi („kvázi prejudiciálne“) konania, ktorých predmetom nie je definitívne určenie právneho vzťahu ako napríklad spory o neplatnosť dražby (uznesenie Ústavného súdu SR z 20. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 510/2015) alebo o určenie, že vec patrí do dedičstva (nálež Ústavného súdu SR z 8. 3. 2018, sp. zn. IV. ÚS 187/2018).

Zo súdnych rozhodnutí podkapitoly **K určeniu tarifnej hodnoty v osobitných prípadoch** možno poukázať na nález Ústavného súdu SR z 24. 8. 2023, sp. zn. II. ÚS 171/2023, o výpočte tarifnej odmeny v konaní o určenie podielového spoluvlastníctva. V podkapitole **K jednotlivým úkonom právnej služby** je spomenuté uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. 1. 2017, sp. zn. 3 Obo 35/2016, podľa ktorého za nahliadanie do spisu a návrh na zmenu účastníka náhrada trov konania nepatrí, čím sa odlišilo od skoršieho uznesenia Najvyššieho súdu SR z 24. 11. 2011, sp. zn. 4 M Cdo 13/2010. Ak už advokát zastupoval klienta v konaní pred krajským súdom, za prípravu a prevzatie právneho zastúpenia v kasačnom konaní mu náhrada trov konania neprináleží v zmysle uznesenia Krajského súdu v Trenčíne z 19. 6. 2020, sp. zn. 11 S 19/2017. Ďalšie špecifiká vyššie uvedenej odmeny sú predmetom podkapitol **Zvýšenie alebo zníženie tarifnej odmeny** a **Odmena za zastupovanie osoby v materiálnej núdzi** vyplácaná Centrom právnej pomoci.

Predposledná kapitola **Hotové výdavky, náhrada za stratu času a navýšenie o DPH** uvádza rozhodnutia Ústavného súdu SR vo vzťahu k účelnosti cestovných výdavkov a náhrad za stratu času priznávaných právny zástupcom, ktorých sídlo advokátskych kancelárií je niekedy stovky kilometrov vzdialené od miesta konajúceho súdu.

V záverečnej kapitole **Niektoré právne aspekty súvisiace s nárokom na odmenu advokáta (vrátane premičania)** je publikovaný rozsudok Najvyššieho súdu SR z 23. 4. 2020, sp. zn. 5 Cdo 102/2018, o tom, že ak činnosť advokáta spočíva v poskytovaní právnych služieb klientovi v konaní pred súdom bez obmedzenia, potom právo na tarifnú odmenu

advokáta za jednotlivé úkony právnej služby pri vypovedaní zmluvy klientom sa premlčuje ako celok uplynutím premčacej doby začínajúcej plynúť po doručení výpovede advokátovi. Na základe rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. 6. 2021, sp. zn. 32 Cob 34/2021, bolo aj v súlade s dovtedajšou praxou súdov Slovenskej republiky konštatované, že postúpenie pohľadávky advokátom titulom odmeny voči svojim klientom, ktorí ho písomne povinnosti mlčanlivosti nepozbavili, na postupníka nepodliehajúceho povinnosti mlčanlivosti je v rozpore so zákonom o advokácii. Takéto postúpenie pohľadávky je v zmysle § 525, ods. 2 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov vylúčené a ide teda o absolútne neplatný úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Posledné zverejnené rozhodnutie je európskej proveniencie a ide o rozsudok Veľkej komory Európskeho súdneho dvora z 29. 3. 2011, sp. zn. C-565/08. Podľa jeho znenia Talianska republika tým, že zaviedla ustanovenia, ktoré advokátom ukladajú povinnosť dodržiavať maximálne sadzby, neporušila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov

43 ES a 49 ES. Neúspešne tak skončila snaha Európskej komisie o zrušenie povinnosti dodržiavať povinné sadzby za advokátske činnosti v Taliansku pre nezlučiteľnosť s právom Európskej únie.

Autorke Barbore Magočovej sa podarilo zhromaždiť desiatky významných judikátov týkajúcich sa odmien a náhrad advokátov vrátane aktuálnych z posledných rokov súdnej praxe. Zvýrazniť možno aj rôznorodosť rozhodnutí súdov, ktoré sú nielen vnútroštátneho (Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR i krajských súdov), ale aj zahraničného pôvodu (prvej a veľkej komory Európskeho súdneho dvora). V monografii sú publikované aj opozitné súdne stanoviská k viacerým prezentovaným právnym problémom, niektoré otázky boli pertraktované v právnej doktríne po prvý raz. Zostáva veriť, že sa autorka do budúcnosti zhostí zostavenia ďalšej zaujímavej knihy o judikátoch z inej oblasti práva.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
advokát

Povedky o advokátoch a spravodlivosti

Kniha prináša **23 poviedok**
z pera známych slovenských spisovateľov

Jednotliví autori v nich ukazujú prácu advokáta, vyzdvihujú význam čestnosti a obetavosti advokáta pre naplnenie jeho poslania. Advokátov v týchto poviedkach stretáme pred súdom, v ich súkromí, v situáciách, keď pomáhajú svojim klientom, ale aj ako ľudí až príliš tvrdých k svojim zamestnancom, či klientom. Ukazujú čitateľovi, akým by advokát byť mal a akým byť nesmie. To všetko na pozadí hľadania spravodlivosti v konkrétnom prípade.

V knihe sú zaradené poviedky humorné i vážne, ktoré oslovia nielen advokátov, ale aj širšiu čitateľskú verejnosť, pre ktorú je literárne spracovanie práce advokáta tradične príťažlivé.

Kniha ponúka obraz advokáta a spravodlivosti v našej modernistickej literatúre v jej umelecky najhodnotnejších poviedkach. Obsahuje poviedky **Janka Jesenského, Tida J. Gašpara, Mila Urbana, Jána Čajaka, Jozefa Gregora Tajovského, Ladislava Nádaši-Jégeho, Alberta Martiša, Gustáva Maršalla-Petrovského, Petra Jilemnického, Jána Poničana a Ivana Horvátha.**

Slovenská advokátska komora vydaním tejto knihy v roku 2021 pri-

niesla prvú tematickú zbierku poviedok venovaných advokácii v našej literatúre. Postavy advokátov v nich privádzajú čitateľa k zamysleniu nad významom advokácie v spoločnosti, konanie ich hrdinov nastavuje zrkadlo aj samotným advokátom.

Kniha je doplnená **esejmi prof. Pavla Holländera** nazvanou *Umenie advokácie a advokácia v umení*, predslovom predsedu Slovenskej advokátskej komory a dvoma doslovmi – *Advokát v slovenskej literatúre* (Peter Kerecman), ktorý približuje niektoré ďalšie diela slovenskej literatúry, v ktorých vystupujú advokáti a doslovom PhDr. Jany Kuzmíkovej z Ústavu slovenskej literatúry SAV, ktorá výber poviedok i spoluzostavila (*Obraz advokáta v modernistickej literatúre*).

Cena 8 eur

Kontakt: ondrisova@sak.sk

Úskalia prekladu advokátskej terminológie

Modernou a dokonca funkčnou verziou esperanta sa nepochybne stala v priebehu ostatného storočia angličtina. Uľahčuje nám život nielen na dovolenke, pri akademickom výskume, pozeraní filmov či čítaní návodov na použitie. Stala sa pracovným jazykom takmer vo všetkých oblastiach a výnimkou nie je ani advokácia. Paradoxne však v oblasti práva nie je angličtina najjednoduchšou voľbou. Krajiny kontinentálneho práva sú v rámci EÚ jednoznačne v prevahe, no aj tak musia zápasieť pri komunikácii s pojmami, ktoré historicky tvorila anglosaská/angloamerická/common law právna kultúra. Je možné, že ak by komunikačným jazykom bola francúzština alebo nemčina, v určitých smeroch by preklad niektorých pojmov nespôsoboval také vrásky ako dnes.

Slovenská advokácia podlieha rôznym vplyvom, ktoré sú dané právnym poriadkom Európskej únie, globálnym vývojom trhu právnych služieb či technologickým rozvojom. Od vstupu do EÚ advokáti požívajú právo voľného pohybu, na základe ktorého môžu dočasne poskytovať právne služby v inom členskom štáte EÚ, alebo sa dať zapísať do zoznamu usadených euroadvokátov. Musia vedieť aplikovať právne predpisy a judikatúru EÚ. Riešia záležitosti s cezhraničným prvkom, alebo ich oslovujú zahraniční klienti. Zastupujú pred európskymi súdmi alebo zahraničnými rozhodcovskými súdmi. V neposlednom rade sú advokáti členmi rôznych regionálnych či medzinárodných sietí advokátov a advokátskych kancelárií, ako aj individuálnymi členmi v medzinárodných organizáciách združujúcich advokátov.

Všetky tieto činnosti predpokladajú, že sa advokát vie v angličtine predstaviť, nastaviť si podpis či zadať do výroby vizitky v anglickej mutácii. Hoci dnes už asi väčšina advokátov má v tejto otázke jasno, radi by sme vám priniesli prehľad škály pojmov, ktoré sa správne alebo nesprávne používajú pri preklade slova *advokát* alebo vice versa, a priblížili problémy, s ktorými stále na niektorých frontoch zápasíme.

Nebude novinkou, že slovo *advokát* má základ v latinčine a odvodzuje sa od „ad vocare“, privolať na pomoc. Tento latinský základ slova je spoločný pre väčšinu európskych krajín. Preto, ak by sme na komunikáciu používali francúzštinu, nevznikol by žiadny problém a stačilo by povedať: „Je suis avocat(e).“

V angličtine máme na výber hneď niekoľko výrazov, no ani jeden sa nezaobíde bez zaujímavých problémov.

Advokát = lawyer?

Rozhodne to platí v oficiálnych prekladoch dokumentov Európskej únie a takisto na pôde Rady Európy. Pod pojmom *lawyer* európske inštitúcie myslia osobu s oprávnením poskytovať právne služby na území členského štátu, regulované

povolanie s členstvom v stavovskej profesijnej samosprávnej organizácii podliehajúcej deontológii a naplňujúce znaky nezávislosti.

Bohužiaľ však slovenskí prekladatelia a tlmočníci pri EÚ neprekladali spočiatku slovo *lawyer* ako *advokát*, ale ako *právnik*, čím sa začalo dlhé a asi aj nekončiacie obdobie prekladu v duchu „konzistentnosti“, kedy väčšina právnych nástrojov v EÚ v slovenskom preklade používa slovo *právnik* napriek tomu, že ostatné jazykové mutácie jednoznačne poukazujú na to, že významovo ide o slovo *advokát*. Nazdávať sa, že táto zvláštna situácia vznikla tým, že v návrhu smerníc o voľnom pohybe advokátov ešte popri povelaní *advokát* figurovalo aj povolanie *komerčný právnik*. Paradoxne, v čase pristúpenia SR k EÚ (r. 2004) už bola Komora komerčných právnikov SR zákonom zrušená a regulované povolanie *komerčný právnik* ako také neexistovalo. V prílohe smernice napriek tomu figuruje pojem *komerčný právnik* do dnešného dňa, čím dochádza k viacerým zbytočným omylom. Sektorové smernice o voľnom pohybe v oblasti poskytovania právnych služieb sa však vzťahujú len na advokátov, nie na iných právnikov.

Európske smernice používajú jednotiaci pojem *lawyer* pre povolanie advokáta pravdepodobne z dôvodu, že v krajinách EÚ existujú rôzne označenia a v anglickom jazyku sa pojem *advocate* bežne na označenie regulovaného povolania nepoužíva (s výnimkou Škótska). V čase prijatia smernice v roku 1998 boli obsahom čl. 2 nasledovné profesijné označenia (z čoho jednoznačne vyplýva, že smernice sa vzťahujú na povolanie advokáta):

Belgicko | Avocat/Advocaat/Rechtsanwalt

Dánsko | Advokat

Nemecko | Rechtsanwalt

Grécko |

Španielsko | Abogado/Advocat/Avogado/Abokatu

Francúzsko | Avocat

Írsko | Barrister/Solicitor

Taliansko | Avvocato

Luxembursko | Avocat

Holandsko | Advocaat

Rakúsko | Rechtsanwalt

Portugalsko | Advogado

Fínsko | Asianajaja/Advokat

Švédsko | Advokat

Spojené kráľovstvo | Advocate/Barrister/Solicitor

Minimálne 11 z vtedajších 15 členských štátov používalo pojem, ktorý má základ v latinskom *advocatus*. Dnes je to 19 z 28 členských štátov (v praxi mínus 1 z dôvodu Brexitu). Z toho usudzujeme, že prekladatelia a tlmočníci by sa nemuseli zdráhať a mali by prekladať slovo *lawyer* ako *advokát*, najmä pokiaľ ide v zmysle európskych predpisov o regulované povolanie a ďalšie podmienky, ktoré spĺňa len advokácia. Navyše, ostatné krajiny v prekladoch používajú mutácie slova *advokát*. Problém pri použití prekladu *právnik* vzniká vtedy, ak sú následne predpisy vykladané v tom smere, že práva a povinnosti, ktoré obsahujú, sa vzťahujú na právnikov – či už absolventov práva alebo zamestnancov právnych oddelení, tzv. *in-house lawyers*.

Pojem *lawyer* na označenie advokáta používajú aj medzinárodné organizácie združujúce advokátov, napríklad Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) či AIJA (*Association internationale des jeunes avocats / International Association of Young Lawyers*). V prípade, ak je potrebné špecifikovať pojem *lawyer*, aby nedošlo k nedorozumeniu, niektoré subjekty používajú pojem *licensed lawyer*, teda *advokát = právnik s licenciou na poskytovanie právnych služieb v určitom štáte*.

Stretávame sa aj s dodatkom *lawyer in private practice* alebo aj *practicing lawyer*. Tento pojem používa napríklad ERA – *Academy of European Law* v prípade, ak je vzdelávanie hrazené z projektu EÚ a účastníci sú striktne obmedzení na advokátov, nie iných právnikov, teda vylučujú sa tým osoby zamestnané a vzťahuje sa na osoby samostatne zárobkovo činné v oblasti advokácie.

Občas sa stretneme aj s pojmom *registered lawyer*, teda *advokát = právnik zapísaný v zozname (vedenom komorou)*.

Advokát = in-house lawyer?

Určite nie. *In-house lawyer* označuje absolventa práva, ktorý poskytuje právne poradenstvo a služby v zamestnaneckom pomere. V zmysle § 1 ods. 4 b) zákona o advokácii „zamestnanec právnickej osoby alebo fyzickej osoby má oprávnenie poskytovať právne služby osobe, u ktorej je v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu, ak je poskytovanie právnych služieb súčasťou povinností vyplývajúcich z tohto vzťahu“.

Advokát = (legal) counsel?

V podstate áno. V praxi sa používa najmä vo vzťahu k zastupovaniu v trestných konaniach, teda *defence counsel*, obhajca, keďže ide o označenie advokáta, ktorý zastupuje v súdnom konaní (v Anglicku by šlo o ekvivalent pojmu *barrister* – advokát, ktorý zastupuje pred súdom). Pojem *legal counsel* sa objavuje aj v prekladoch dokumentov Európskej únie, v slovenskej mutácii ako *právny zástupca*, ak ide o predpis EÚ

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát JUDr. Michal Rampášek, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

v oblasti trestného práva. Existuje aj pojem *counsellor-at-law*.

Pojem sa používa bežne v Írsku ako *Senior Counsel (SC)* na označenie advokáta, ktorý má 10 – 15-ročnú prax v pozícii *junior counsel* a splní podmienky na uznanie za *Senior Counsel*, čomu sa hovorí aj „taking silk“ (obliecť sa do hodvábu) s ohľadom na hodvábný talár, ktorý majú následne právo nosiť. V Anglicku ide o podobné označenie *King/Queen's Counsel (KC/QC)*. Tieto tituly sa môžu uvádzať za menom. Na získanie titulu *Senior Counsel* sa vyžaduje splnenie špeciálnych podmienok, a preto nepovažujeme za vhodné používať ho ako preklad pojmu *advokát*.

Advokát = attorney (at-law)?

Tento pojem sa k nám dostáva prostredníctvom rôznych amerických platforiem a sociálnych sietí typu *LinkedIn*, ktoré pri vytváraní profilu nedávajú na výber iné pojmy. Zároveň ho mnohí považujú za jednoznačnejší ako pojem *lawyer*, ktorý by väčšina ľudí na Slovensku automaticky preložila ako *právnik*. Určite rezonuje aj v amerických seriáloch z advokátskeho prostredia, ktoré pravdepodobne zanechajú väčšiu stopu ako preklady Európskej únie.

Základom slova je sloveso „to attorn“, teda „presunúť práva a povinnosti na inú osobu“, resp. splnomocniť. Podľa informácií voľne dostupných na internete bol pojem používaný v Anglicku a Írsku na označenie advokátov zastupujúcich pred nižšími súdmi, ktorí nepožívali rovnakú vážnosť ako advokáti s profesijným označením *solicitor* či *barrister*. Pozíciu nahradilo v roku 1877 označenie *solicitor*. V používaní zostal ako odborník na patentové právo s praxou alebo doplnkovým univerzitným vzdelaním v oblasti inžinierstva – *patent attorney*.

Situácia sa trochu zamotáva s ohľadom na pozíciu *attorney-general*, teda angloamerickú verziu pojmu *generálny prokurátor*.

Za zmienku tiež stojí, že pojem *attorney-at-law* si prisvojili Poliáci na preklad profesijného označenia *radca prawny*, aby ho odlišili od tradičného povolania advokáta (*adwokat*).

Na rozdiel od EÚ, v USA pojem *lawyer* označuje osobu, ktorá je absolventom práva a úspešne absolvovala advokátsku skúšku, ale nemá plnohodnotné oprávnenie poskytovať právne služby. Na druhej strane, *attorney* je *lawyer*, ktorý má toto oprávnenie (*licence*). V USA však môže byť členom Americkej advokátskej komory (ABA) aj *lawyer* (podobne ako študenti práva), keďže ide o zastrešujúcu organizáciu na federálnej úrovni s dobrovoľným členstvom na rozdiel od advokátskych komôr na úrovni štátov. *Lawyer* teda môže poskytnúť základné právne poradenstvo, ale na zastupovanie pred súdom a odbornú pomoc v konkrétnej oblasti si treba nájsť osobu s označením *attorney*.

Advokát = advocate?

Pojem *advocate* v angloamerickom svete predstavuje niekoho, kto robí „advocacy“, čo prekvapivo prioritne nie je advokácia, ale verejná podpora určitého smerovania, určitej

záležitosti alebo politiky, resp. zastávanie sa niečoho, presadzovanie niečoho. Napríklad advokátska komora vykonáva „advocacy“, keď presadzuje právny štát, záujmy svojich členov alebo ochranu ľudských práv.

Profesijný titul *advocate* sa však oficiálne používa na označenie advokátov zastupujúcich strany pred súdom v Škótsku (áno, v talári a s parochňou). Vyznačujú sa odbornosťou a nezávislosťou. Aktuálne je v Škótsku 436 *advocates* a možno povedať, že ide o právnickú a intelektuálnu elitu. Stavovská organizácia sa nazýva *Faculty of Advocates*.

V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva sa v niektorých rozhodnutiach (napr. *Steuer proti Holandsku*, *Kypria proti Cypru*, *Čeferin proti Slovinsku*, *Bagirov proti Azerbajdžanu*) možno stretnúť s použitím pojmu *advocate* paralelne s pojmom *lawyer*, pričom môže ísť o snahu zdôrazniť postavenie advokáta ako obhajcu pred súdom alebo len v nadväznosti na preklad vnútroštátnych predpisov.

Advokácia = advocacy vs. legal profession

Ako sme už spomenuli, slovo *advokácia* sa nezvykne prekladať ako *advocacy* a v rámci prostredia EÚ, Rady Európy a CCBE sa na označenie advokácie ako stavu zaužíval pojem *legal profession* alebo *profession of a lawyer*. Určite stojí za to spomenúť, že „náš“ zákon o advokácii prekladáme ako *Act on the Legal Profession*.

Advokát = legal professional?

Znamená to, že člen advokácie je *legal professional*? Nie výlučne. Pozrime sa na terminológiu, ktorú používa Rada Európy. Vzdelávací program známy pod skratkou HELP je určený pre *legal professionals*. Pôvodne z neho čerпали len sudcovia a prokurátori, až následne bol otvorený advokátom. Program nesie názov *Human Rights Education for Legal Professionals* a je prioritne určený základným klasickým právnickým povolaniam – sudcom, advokátom, prokurátorom – teda „právnym profesionálom“, „odborníkom v oblasti práva“, alebo „odborníkom z právnej praxe“.

Advokátska komora = Bar Association

Druhým pojmom, ktorý tiež vyvoláva otázku, je nepochybne preklad pojmu advokátska komora. Pomocník Google Translate niekoľko rokov ponúkal slovné spojenie *Chamber of Advocates*, hoci pri kontrole počas písania tohto článku už správne ponúkol *Bar Association*.

Slovo *chamber* je ako preklad slova *komora* v našom jazykovom a právnom prostredí zrozumiteľné, keďže ide o „miestnosť určenú na formálne a verejné podujatia“. Používa sa správne napríklad ako *chamber of commerce* (obchodná komora). Slovo *chamber* sa dostalo v rôznych krajinách aj do prekladu pojmu *notárska komora* (*chamber of notaries*), hoci napr. v Anglicku sú notári združení v *Notaries Society*. Vo vzťahu k advokácii v Anglicku slovo *chamber* znamená pracovňu advokáta s oprávnením vystupovať pred súdom –

podobne sa používa v prípade pracovne sudcu (*judge's chamber*).

Advokát, ktorý môže zastupovať strany pred súdom, má v *common law* právnom prostredí označenie *barrister*, pričom na nadobudnutie oprávnenia zastupovať klienta pred súdom sa používa slovné spojenie *be called to the bar*, teda „byť zavolaný pred zábradlie“ (v USA analogicky *admission to the Bar*). *Bar* všeobecne znamená „drevená tyč použitá ako prekážka“ a odkazuje na zábradlie, ktoré bolo určené v súdnej sieni na oddelenie verejnosti od osôb aktívne vystupujúcich počas súdneho konania. Paradoxne, vo Veľkej Británii na označenie advokátskej komory pojem *Bar Association* nepoužívajú (stavovské organizácie majú názvy *Law Society* a *Bar Council*). Napriek tomu pojem *Bar Association* druhovo označuje organizáciu, ktorá má na starosti udeľovanie oprávnenia na výkon advokácie. Používa sa v oficiálnych prekladoch Európskej únie aj v anglickej mutácii advokátskych komôr jednotlivých štátov. Pojem s rovnakým jazyko-

vým základom nájdeme vo francúzštine, ktorá advokátsku komoru označuje ako *barreau*.

Na záver

Slovenská advokácia nie je izolovaná od vonkajšieho sveta a predpokladáme, že každý advokát a koncipient sa v praxi stretáva so situáciami, kedy hľadá správny anglický výraz. Týmto krátkym exkurzom, ktorý vyplynul z pracovných skúseností odboru medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory, sme mali za cieľ osvetliť preklad pojmov, ktoré sú často nejasné a vedú k zaváhaniam v praktickom strete s anglickou advokátskou terminológiou.

Na záver dovoľte humornú ilustráciu situácie, kedy právnické pojmy nemusia dávať jasný zmysel ani tým, ktorých materinskou rečou je jazyk anglický: *The court room erupted into a loud argument and a judge attempted to restore order. He cried: „Order! Order!“ The defendant shouted back: „Beer!“*

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
odbor medzinárodných vzťahov SAK

Vyhlasenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2025

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory

**vyhlásila XXIV. ročník
publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie**

**pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov.**

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. **Ak bude odsúhlasený na prelome rokov, bude automaticky zaradený do súťaže v roku 2026.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2025. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2026.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. 1. 2025

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

Periodicita: dvojmesačník (6 čísel ročne)

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Podklady inzerátov

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:** nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 600 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 200 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,10 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 12 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého

účelom je ponuka práce

pre koncipienta/koncipientku,

má jednotnú úpravu a rozmer

štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK

– **zadarmo**

Riadková inzercia

sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 23 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na **ondrisova@sak.sk**

alebo telefonicky: **02 204 227 28.**

Osmína strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 30 eur
cmyk 60 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Tinka/Kešický

Znalecké posudky pred súdom

2025 | brožované | 360 | 39 eur | obj. číslo SO_PP46

„Publikácia predstavuje unikátny a metodologicky fundovaný pohľad na súdnu znaleckú činnosť, zohľadňujúci vedecký, právny a etický rozmer. Autori zdôrazňujú význam kritického hodnotenia dôkazov, potrebu transparentnosti metodických postupov a nevyhnutnosť spolupráce medzi odborníkmi. Pomáha systematicky reflektovať vedeckú spoľahlivosť, a tým zvyšuje profesionalitu a dôveryhodnosť znaleckých posudkov.“

prof. Mgr. Norbert Vrabec, PhD.

Laura Bachňáková Rózenfeldová

Regulácia nezákonného obsahu a súvisiacich deliktov na internete

2025 | brožované | 344 | 35 eur | obj. číslo SO_EPI112

„Dielo podrobne sumarizuje aktuálny stav právnej úpravy a regulačnej praxe vrátane právnoaplikačnej praxe v otázkach nezákonného obsahu v kybernetickom priestore. Analyticky a kriticky pristupuje k súčasným regulačným mechanizmom a ich efektívnosti, pričom aj za využitia štatistiky a osobitných novozavádzaných metód vyhľadávania v súdnych rozhodnutiach za využitia umelej inteligencie dokresľuje jednotlivé úpravy aj na konkrétnych príkladoch z domácej a zahraničnej rozhodovacej praxe.“

prof. JUDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M., MA

Strémy/Kordík/Repa

Machinácie pri verejnom obstarávaní

2025 | brožované | 208 | 23 eur | obj. číslo SO_EPI106

„Predložená monografia predstavuje vzhľadom na vysokú kvalitu jednotlivých kapitol, odbornosť koncipovania textu a precíznosť jej spracovania zdroj cenných informácií pre odbornú verejnosť, pričom môže prispieť k rozvoju právnej vedy v analyzovanej oblasti a vzhľadom na svoj značne praktický charakter má mimoriadnu hodnotu a prínos aj pre aplikačnú prax.“

doc. JUDr. Eva Szabová, PhD., univ. prof.

Filip Balla

Oddĺženie prostredníctvom konkurzu

2025 | brožované | 132 | 17 eur | obj. číslo SO_EPI116

„Záver, ktoré sú obsiahnuté v predloženej monografii, považujem za vecne správne, dobre vyargumentované a doložené nielen teoretickými poznatkami, ale aj ich praktickým dopadom na efektívne fungovanie oddľžovacieho konania.“

doc. JUDr. Milan Sudzina, PhD.

„Publikácia predstavuje dielo, ktoré môže byť vhodným zdrojom poznatkov nielen v podstate pre každý subjekt, ktorý prichádza do kontaktu s oddĺžením, ale predovšetkým pre účastníkov konkurzu a s určitou mierou aj pre odborníkov z akademických sfér.“

JUDr. Lukáš Tomaš, PhD.

Turay/Turayová

Praktická učebnica trestného práva hmotného

2025 | brožované | 232 | 24 eur | obj. číslo SO_PU23

„V celom rozsahu posudzovanej publikácie zodpovedá odborný text aktuálnej právnej úprave a ustálenej aplikačnej praxi. Autori v celej učebnici priliehavo a vhodne pracujú so súdnou judikatúrou. Autormi použité modelové prípady sú originálne, neobmedzujú sa len na tradične zaužívané prípady, pričom sú zasadené do súčasnosti.“

JUDr. Matúš Kováč, PhD.

